

DE KLOK VAN MEESTER HUMPHREY,
HET GEHEIM VAN EDWIN DROOD
EN ANDERE VERHALEN

DOOR

CHARLES DICKENS

NIEUWE HERZIENE UITGAVE.

1888
C.M. Mensing

NIJMEGEN — ARNHEM. — GEBR. E. & M. COHEN.

VOORWERF IN DE VERBODEN

GEDRUKT BIJ H. C. A. THIEME TE NIJMEGEN.

DE KLOK VAN MEESTER HUMPHREY.

MEESTER HUMPHREY AAN ZIJNE LEZER.

De lezer verwachtte niet, dat hij vernemen zal waar ik woon. Tegenwoordig, wel is waar, zal niemand zich veel of iets hieraan laten gelegen zijn; maar indien het mij naar mijnen wensch mocht gelukken om mijne lezers tot mijne vrienden te maken, en eene gemeenzaamheid tusschen ons te vestigen, die hen al, wat eenige betrekking op mij en mijne omstandigheden heeft, met zekere belangstelling zou leeren beschouwen, zouden zij wel eens nieuwsgierig kunnen worden om mijne woonplaats te weten.

Mij op deze mogelijkheid verdacht houdende, acht ik het best, hun bij voorraad te zeggen, dat zij niet moeten verwachten die ooit te vernemen.

Ik woon in een oud huis, in eene ouderwet-sche buitenwijk van Londen. Zij, die gaarne van luisterrijke zalen en prachtige meubelen lezen, zouden in eene omstandige beschrijving mijner eenvoudige woning weinig vermaak vinden. Mij is die woning dierbaar om dezelfde reden, waarom zij die zouden minachten. De vermolmdde deuren, — de lage, door zware balken overkruiste zolderingen, — de met eiken-hout beshotene wanden, — de donkere trap-

pen en groote kasten, — de lage bekrompene vertrekken, welke door kromme gangen of smalle trappen met elkander in verband staan, — die talrijke afgeschotene hokjes, nauwelijks grooter dan eene kleederkast, — zelfs de duisternis en stofferigheid — dat alles heeft voor mij iets aangenaams.

Toen ik hier pas kwam wonen, hetgeen nu vele jaren geleden is, waren de bureu nieuwsgierig om te weten, wie ik was, van waar ik kwam, en waarom ik zoo alleen leefde. Toen het wat lang duurde, en zij hieromtrent nog in het onzekere bleven, werd ik het middelpunt eener gisting, die zich eenige straten ver in het rond verbreidde. Er kwamen allerlei geruchten tot mijn nadeel in omloop. Ik was een spion, een ongeloovige, een toovenaar, een kinderdief, een banneling, een Jezuiet — een monster. De moeders namen ijlings hare kinderen op, en vluchtten er mede in huis, als ik voorbijkwam; de mannen zagen mij sarrend aan, en mompelden vloeken en dreigementen. Ik was een voorwerp van wantrouwen en achterdocht, ja zelfs van kwaadwilligheid en haat.

Doch toen zij na verloop van eenigen tijd bevonden, dat ik hun geen kwaad deed, maar in weerwil van het onrecht, dat zij mij aandeden, hun genegen was, begonnen zij tot andere gedachten te komen. Men keek mij niet meer zoo achterdochtig na, als men vroeger had gedaan; en ik zag, dat de vrouwen en kinderen niet meer wegliepen, als ik voorbijkwam. Ik hield dit voor een gunstig voorteken, en wachtte geduldig naar betere tijden. Langzamerhand begon ik mij onder deze eenvoudige lieden vrienden te maken; en hoewel zij nog te schuw waren, om met mij te spreken, gewendden zij er zich echter aan, dat ik hun goeëndag wenschte, en zoo voorbijging. Eene poos later namen zij, die ik zoo groette, de gewoonte aan, om tegen den tijd, dat ik doorgaans voorbijwandelde aan hunne deuren of vensters te komen en tegen mij te knikken of te buigen; de kinderen waagden zich nu ook schroomvallig binnen mijn bereik, en liepen verschrikt weg, als ik hen op hunne hoofden tikte, en zeide, dat zij braaf moesten leeren. Dit kleine goed werd echter spoedig stouter en gemeenzamer; en toen het mij eens gelukt was met mijne volwassene bureu over onverschillige dingen aan het praten te komen, werd ik van trap tot trap hun vriend en raadsman, de vertrouweling hunner bezwaren en verdrietelikheden, en somtijds, zoo ver mijne geringe middelen toelieten, hun helper in den nood. En tegenwoordig kom ik nooit buiten mijne deur, of vriendelijke, opgeruimde gezichten begroeten de komst van Meester Humphrey.

Het was eene gril van mij, waardoor ik mischien de nieuwsgierigheid mijner bureu wilde prikkelen, en mij eenigermate over hunne ach-

terdocht wreken, maar het was toch eene gril van mij, dat ik, toen ik pas hier kwam wonen, geen anderen naam dan Humphrey wilde voeren. Eerst was ik „de leelijke Humphrey”; maar, toen mijne haters in vrienden begonnen te veranderen, werd ik „Mijnheer Humphrey”, en „de oude Heer Humphrey”. Eindelijk noemde men mij eenvoudig „Meester Humphrey”, dewijl men begreep, dat ik die benaming het liefst hoorde; en men is daaraan zoo gewoon geworden, dat, als ik des morgens op mijn voorplein wandel, ik somtijds mijn barbier — die den grootsten eerbied voor mij heeft, en het een ander zeer kwalijk zou nemen, indien hij mij niet alle eer gaf, die mij toekomt — aan den anderen kant van den muur over de gezondheid van Meester Humphrey hoor spreken, of vertellen, waarover hij en Meester Humphrey onder het scheren met elkander gepraat hebben.

Om mijnen lezers, bij onze eerste kennismaking, geen verkeerd denkbeeld van mij in te boezemen, of hun reden te geven om zich naderhand te beklagen, dat ik iets verzwegen heb, hetwelk zij volstrekt hadden moeten weten, moet ik hen onderrichten, dat ik een gebrekkelijk, mismaakt, oud man ben.

Deze omstandigheid heeft mij nooit tot eene menschenhater gemaakt. Nimmer heeft eene spotternij over mijne misvormde gestalte mij beleedigd of gegriefd. Als kind was ik zwaarmoedig en schroomvallig; maar dat was, omdat de teedere meewarigheid, waarmede men mijn ongeluk beschouwde, mij diep trof, en mij zelfs in die vroege jaren treurig maakte. Ik was nog zeer jong, toen mijne moeder stierf; en toch herinner ik mij, dat zij dikwijls, als ik op haren schoot zat, en nog meermalen, als ik in haar bijzijn in de kamer speelde, mij aan hare borst drukte, in tranen uitborst, en mij met harts-tochtelijke teederheid liefkoosde. De Hemel weet, hoe gelukkig ik als kind toen was, — gelukkig, omdat ik eene moeder had, die mij liefkoosde, — gelukkig, omdat ik met haar weende, en niet wist, waarom ik weende.

Deze tijd is zoo vast in mijn geheugen geprent, dat hij, naar het mij voorkomt, geheele jaren moet geduurd hebben. Ik telde echter nog zeer weinige jaren, toen de tranen mijner moeder voor eeuwig werden gedroogd; maar vóór dien tijd had ik reeds begrepen, waarom zij schreide.

Ik weet niet, of alle kinderen een fijnen smaak en sterke genegenheid voor kinderlijke schoonheid en bevalligheid bezitten; doch met mij was zulks het geval. Ik herinner mij niet, dat ik er mij ooit over bekommerde, of ik zelf schoon of leelijk was; maar in andere kinderen bewonderde ik de schoonheid met eene harts-tochtelijkheid waarvan ik geen denkbeeld kan geven. Eens stond een troepje mijner speelmakertjes — het moeten schoone kinderen zijn

geweest, want ik zie hen nog voor mij — om den schoot mijner moeder die hun eene plaat liet zien, welke eene groep kleine engelen voorstelde. Van wie die plaat was, en hoe al die kinderen daar kwamen, heb ik vergeten. Het staat mij flauw voor den geest, dat het mijn verjaardag was; maar het begin mijner herinnering is, dat wij samen in den tuin waren, en dat het zomer was — van dit laatste ben ik zeker, want een der kleine meisjes had rozen voor hare borst gestoken. Op de plaat stonden vele bekoorlijke engelenkopjes; en ik herinner mij, dat het mij in de gedachten kwam, om daaronder de portretten van de kinderen te zoeken, en toen ik al mijne speelmakkertjes gevonden had, aarzelend bleef staan, in twijfel, welk gezichtje op mij gelijken moest. Ik herinner mij, dat de kinderen elkander aanzagen, en dat ik bloedrood werd, en dat zij allen naar mij toe kwamen, om mij te kussen, en zeiden, dat zij allen evenveel van mij hielden; en dat ik op dat oogenblik, toen ik in de vriendelijke oogen mijner lieve moeder de tranen weder zag opwellen, voor het eerst de waarheid ontdekte en begreep, wat haar hart voor mij moest gevoelen, wanneer zij mij spelend zag voortstompelen, en haren armen kreupelen jongen bij andere vlugge, welgemaakte kinderen vergeleek.

Naderhand droomde ik dikwijls daarvan, en tegenwoordig heb ik medelijden met dien arme kleine — alsof ik zelf dat kind niet geweest was — als ik mij herinner, hoe dikwijls hij, wanneer hij gedroomd had, dat hij een schoone vlugge knaap was geworden, in zijne oude gedaante ontwaakte, en snikte totdat hij weder in slaap viel.

Doch — al dat leed is voorbij. Het is echter niet geheel zonder doel, dat ik er melding van maak; want daardoor laat het zich eenigermate verklaren, waarom ik al mijn leven zoo gehecht ben geweest aan de onbezielde voorwerpen, die mijne kamer bevolken, en hoe het komt, dat ik die meer als oude getrouwe vrienden beschouw, dan als bloote stoelen en tafels, die ik voor weinig geld zou kunnen terugkopen.

De eerste en voornaamste dezer vrienden is mijne klok — mijne oude, gezellige klok. Hoe kan ik ooit anderen een denkbeeld geven, van hoeveel genoegens en troost die oude klok mij jarenlang geweest is! Zij staat met mijne vroegste herinneringen in verband. Bijna zestig jaren geleden stond zij te huis (onwillekeurig zeg ik nog altijd te huis) op het portaal van de trap. Daarom houd ik veel van haar. Maar het is niet alleen om die reden, of omdat zij, met hare groote fraai gebeeldhouwde kast, eene ouderwetsche rareit is, dat ik zooveel prijs op haar stel. Ik ben aan haar gehecht alsof zij een levend wezen was, en de liefde, die ik haar toedraag, kon beantwoorden.

Welk ander voorwerp, dat geen leven heeft, zou mij zoo kunnen vervroolijken, als die klok? Welk ander voorwerp, dat geen leven heeft, — ik wil niet zeggen, hoe weinigen, die leven en gevoel bezitten, — zou zulk eene geduldige, trouwe, standvastige vriendin zijn geweest? In hoe menigen langen winteravond heeft hare krekelstem mij zoo gezellig in de ooren geklonken, dat, als ik mijne oogen van mijn boek ophief, om haar eenen dankbaren blik toe te werpen, haar gezicht, door den glans van het vuur beschenen, deszelfs stemmige uitdrukking scheen af te leggen, om mij vriendelijk aan te zien! Hoe dikwijls heeft, als des zomers in den schermeravond mijne gedachten bij een treurig verleden vertoefden, haar regelmatig gefluister die naar het geruste en vreedzame tegenwoordige teruggeroepen! Hoe dikwijls heeft in het holste van den nacht haar slag de drukkende stilte afgebroken, en mij de verzekering schijnen te geven, dat de oude klok nog getrouw bij mijne kamerdeur de wacht hield! Mijn armstoel, mijn lessenaar, mijne oude meubelen, mijne boeken — zelfs deze laatste kan ik nauwelijks zoo liefhebben, als mijne oude klok!

Zij staat wat bezijden af, tusschen den schoorsteen en de lage deur die naar mijne slaapkamer voert. In de buurt is zij zoo beroemd, dat ik den herbergier, den bakker, ja zelfs den koster, dikwijls mijne huishoudster (over wie ik straks veel te zeggen zal hebben) heb hooren verzoeken, hem precies te zeggen, hoe laat het was op de klok van Meester Humphrey. Mijn barbier, van wien ik reeds melding heb gemaakt, zou de klok eerder gelooven dan de zon. Dit is nog het eenige niet, waardoor mijne klok zich onderscheidt. Er is nog iets, waardoor zij in een onafscheidbaar verband staat, niet slechts met mijne genoegens en overdenkingen, maar ook met die van andere menschen — gelijk ik nu verhalen zal.

Eenen langen tijd leefde ik hier alleen, zonder vriend of bekende. Op mijne wandelingen, bij dag en avond, op alle uren en in alle jaargetijden, werden eenige gezichten, die ik dikwijls wederzag, mij zoo gemeenzaam, dat het mij speet, als had ik eene grievende teleurstelling ondergaan, wanneer ik die niet op gewone plaatsen wedervond. Dit waren de eenige vrienden, die ik kende; en anders had ik er geene.

Toen dit eenen langen tijd zoo geduurd had, gebeurde het echter, dat ik in kennis kwam met eenen dooven heer, en dat uit deze kennismaking een gemeenzaame omgang ontsproot. Tot op dit oogenblik is zijn naam mij onbekend. Het is eene gril van hem, dien verborgen te houden, of misschien heeft hij eene reden om zulks te doen. In beide gevallen gevoel ik, dat hij recht heeft, om evenveel vertrouwen te vorderen, als hij mij geschonken

heeft; en daar hij nooit getracht heeft achter mijn geheim te komen, heb ik ook nooit getracht het zijne te ontdekken. Er ligt misschien iets streelends voor ons beiden in dit stilzwijgende vertrouwen, dat wij elkander schenken; en mogelijk is dit in het begin onze vriendschap bevorderlijk geweest. Dit zij gelijk het wil: wij zijn nu als broeders geworden, en nog ken ik hem niet anders, dan als den dooven heer.

Ik heb gezegd, dat eenzaamheid en afzondering mij een gewoonte waren geworden. Als ik er bijvoeg, dat de doove heer en ik nog twee vrienden hebben, zeg ik niets, dat tegen die verklaring strijdt. Ik slijt dagelijks vele uren in eenzaamheid en studie, heb geene andere vrienden dan deze, en zie hen slechts op vast bepaalde tijden, terwijl men uit den aard en het doel onzer vereeniging zelve moet besluiten, dat ik een man ben, die smaak heeft in eene afgetrokken levenswijze.

Wij zijn menschen, die van rust en stilte houden, en die in onze jeugd niet veel van het leven hebben genoten, maar wier gevoel echter door den ouderdom niet is verkoeld, wier zucht voor het romaneske nog niet is uitgedoofd, en die liever in eenen genoegelijken droom door de wereld willen dwalen, dan ooit weder ontwaken, om de barre werkelijkheid te zien. Wij zijn alchimisten, die uit stof en asch het beginsel eener eeuwige jeugd willen trekken, de schuwe waarheid in allerlei sierlijke vormen uit de diepte van haren put omhoog willen lokken, en in de gemeenste, minst geachte stof, die wij in onzen smeltkroes beproeven, ten minste één greintje vermaak of een aasje nut willen ontdekken.

In het eerst begonnen de doove heer en ik onze dagen met deze phantasieën door te brengen, en onze avonden te slijten met die aan elkander mede te deelen. Wij zijn nu met ons vieren. Maar in mijne kamer staan zes oude stoelen; en wij hebben bepaald, dat, als wij bijeenkomen de twee ledige stoelen altijd bij de tafel moeten gezet worden, om ons te doen onthouden, dat wij ons gezelschap tot dat getal kunnen vergrooten, indien wij nog twee menschen naar onzen smaak mochten vinden.

Op éenen avond in de week, als de klok tien uur slaat, vergaderen wij. Bij den tweeden slag van twee ben ik alleen.

Nu moet ik nog verhalen, dat mijne oude vriendin, behalve dat zij ons den tijd aanwijst, en ons met haar getik onder ons werk vervroolijkt en aanspoort, ook haren naam aan ons gezelschap heeft geleend, hetwelk, wegens de geregeldheid onzer bijeenkomsten en ter eere van mij, de Klok van Meester Humphrey is gedoopt. Tevens moet ik berichten, dat onder in de kast, waar de onvermoeide slinger nog altijd heen en weder gaat, hoewel

de pols van den maker reeds lang stilstond, stapels papieren te vinden zijn, door onze handen daarin nedergelegd, om zoo onze genoegens nog nauwer in verband te brengen met mijne oude vriendin, en uit het hart van den tijd zelfs middelen te halen om den tijd te korten. Met welk eene blijdschap open ik die bewaarplaats, als wij des avonds bijeenkomen, verzekerd dat wij in mijne beminde oude klok steeds eenen nieuwen voorraad van vermaak zullen vinden!

Vriendin en gezellin mijner eenzaamheid! mijne liefde is niet baatzuchtig. Ik wilde uwe verdiensten niet voor mijzelf houden, maar de wereld iets mededeelen, waardoor zij zich uwer met genoeg kon herinneren. Het was mijn verlangen, dat men, van u hoorende, aan iets aangenaams en nuttigs zou denken. Hoe zou het mij verheugen, indien ik vernam, dat men Meester Humphrey's klok voor een deugzaam Engelsch werk had erkend!

Het is mijn voornemen mijne lezers altijd zoo aan te spreken, alsof wij in een hoekje van den haard bij elkander zaten, en ik hoop, dat de berichten, die ik hun van onze lotgevallen en bedrijven, van onze stille overdenkingen of woelige avonturen zal geven, nooit onwelkom zullen zijn. Doch opdat ik bij het begin niet te wijdloopig worde, door al te lang bij ons gezelschap stil te staan, daar ik, die deze vereeniging als het grootste genoeg van mijn leven beschouw, licht kon vergeten, dat zij bij mijne lezers geenszins zooveel belang kan opwekken, als zij mij inboezemt, heb ik het raadzaam geoordeeld, aldus af te breken.

Daar ik echter nog niet van mijne oude vriendin kan afstappen, en natuurlijk verlangend ben, om al de verdiensten, die zij bezit, wereldkundig te maken, heb ik grooten lust (hoewel zulks, gelijk ik moet bekennen, eenigszins tegen onze wetten strijdt) om de kast mijner klok eens alleen te openen. De eerste rol papier, die mij in handen komt, is een geschrift van den dooven heer. Ik zal weldra over hem moeten spreken, en hoe kan ik die aangename taak beter naderen, dan door een vrucht zijner eigene pen te laten voorafgaan, welke hij eigenhandig aan de bewaring mijner eerlijke klok heeft toevertrouwd?

Het geschrift luidt als volgt:

HET FEESTMAAL IN DE GUILDHALL.

Eens op eenen tijd — namelijk in dezen onze eigenen tijd; jaar, maand en dag zijn onverschillig — woonde er in de stad van Londen een welgesteld burger, die in zijnen

persoon de waardigheden van fruitkooper in het groot, alderman, common-councilman en lid van het achtbare gild der klompenmakers vereenigde; die, behalve deze hooge waardigheden, nog den post van sheriff had bekleed, en eindelijk, om alles te bekronen, aan de beurt was, om tot het hooge en eervolle ambt van Lord Mayor verheven te worden.

Hij was inderdaad een welgesteld burger. Zijn gezicht geleek naar de volle maan in een mist, met twee kleine gaten voor zijne oogen uitgeboord, eene rijpe peer voor neus in het midden gestoken, en eene wijde spleet daaronder, om voor mond te dienen. De maat voor den omtrek van zijn vest hing in den winkel van zijnen kleermaker als eene merkwaardige zeldzaamheid ten toon. Zijne ademhaling was een zwaar gesnork; en als hij sprak, klonk zijne stem benauwd en dof, alsof zij onder kussens was gesmoord. Hij stapte als een olifant, en at en dronk als — als een alderman, gelijk hij was.

Deze waardige burger was van een zeer klein begin zoo groot geworden. Eens was hij een bijzonder schrale, magere, kleine jongen geweest, die nooit had kunnen denken, dat hij eens zulk een gewicht van vleesch op zijne beenderen of van geld in zijnen zak zou te dragen hebben, daar hij blijde was, als hij aan de deur van den bakker mocht dineeren, en naderhand thee uit de pomp drinken. Maar dit alles had hij lang vergeten, gelijk eenen fruitverkoop in het groot, alderman, common-councilman, lid van het achtbare gild der klompenmakers, oud-sheff, en bovenal aanstaanden Lord Mayor, paste; en nooit in zijn geheele leven had hij het volkomener vergeten, dan op den achtsten November van het jaar zijner verheffing op den gouden zetel der Londensche burgemeesters toen hij des anderen daags zijn groot feestmaal in de Guildhall zou geven.

Het gebeurde, dat, toen hij dien avond alleen in zijn kantoor zat, en zich bezighield met de lijst der schotels na te zien, die den volgende dag op de tafel zouden verschijnen, en op te tellen hoeveel vijftigtallen vette kapoenen en honderd pinten schildpadsoep zijnen gasten zouden worden voorgezet, het gebeurde, zeg ik, dat toen hij in deze genoegelijke berekening zat verzonken, een vreemdeling binnentrad, en hem vroeg hoe hij voer, er bijvoegende: „Als ik half zooveel veranderd ben als gij, Mijnheer! zult gij mij zeker niet herkennen.”

De vreemdeling was niet al te net gekleed, en zag er in geenerlei opzicht bijzonder welgesteld uit; en toch sprak hij met zekere bescheidene vastheid van toon, en had hij in zijn manieren eene fatsoenlijke ongedwongenheid, welke eigenlijk niemand, die niet rijk is, zich

behoort te veroorloven. Bovendien stoorde hij den goeden burger, juist toen deze driehonderd vijfenzeventig vette kapoenen had geteld, en dit getal naar de volgende kolom wilde transporteeren: en, alsof dit alles nog niet tergend genoeg was, de geleerde Recorder voor de stad Londen was slechts tien minuten vroeger diezelfde deur uitgegaan en had gezegd: „Goedennacht, Mylord!” Ja, hij had „My-lord!” gezegd; hij, een man van geboorte en opvoeding, die een oom had in het Huis der Gemeenten, en eene tante niet geheel, maar ten naastenbij, in het Huis der Lords — want zij was met een onnoozelen pair getrouwd, wien zij liet stemmen zooals zij goedvond, hij, die man, die geleerde Recorder, had „Mylord” gezegd. „Ik wil tot morgen wachten, om u uwen titel te geven, Mylord Mayor!” zeide hij met eene buiging en eenen glimlach. „Gij zijt de facto Lord Mayor, zoo niet de jure. Goedennacht, Mylord!”

De Lord Mayor dacht aan dat alles, wendde zich toen tot den vreemdeling, en nadat hij dezen vrij barsch had gezegd, dat hij geen tijd had, transporteerde hij de driehonderd vijfenzeventig vette kapoenen, en vervolgde zijne optelling.

„Herinnert gij u den kleinen Jozef Toddyhigh niet meer?” vroeg de ander, naderbij komende.

Voor een oogenblik verliet de gloed van den portwijn den neus des fruitkoopers, terwijl hij mompelde: „Jozef Toddyhigh! Wat weet gij van Jozef Toddyhigh?” — „Ik ben Jozef Toddyhigh,” antwoordde de bezoeker. „Zie mij maar eens aan! Kent gij mij nu? Herkent gij den kleinen Jozef nu? Welk een geluk, dat wij elkander op den avond voor uwe verheffing zoo wedervinden! O, geef mij uwe hand, Jack! — beide handen — als wij om oude dagen denken, mogen wij elkander wel beide handen geven.” — „Gij knijpt mij! — Gij doet mij zeer!” riep de verkozene Lord Mayor spijtig. „Bedenk — bedenk, als er eens iemand inkwam, Mijnheer Toddyhigh!” — Mijnheer Toddyhigh!” herhaalde de ander met eene treurige stem. — „Och, maal niet!” zeide de Lord Mayor, terwijl hij zijn hoofd krabde. „Lieve Hemel! Ik dacht dat gij dood waart. Hoe komt gij nu zoo opeens voor mijne oogen te staan?”

Het was inderdaad een leelijk geval, en niet vreemd, dat de Lord Mayor er zich over ergerde. Jozef Toddyhigh had, als een arme jongen, te Hull met hem loopen bedelen, en dikwijls zijnen laatsten penny en zijn laatst stuk brood met hem gedeeld; want hoewel Jozef in dien tijd slechts een arm kind was, was zijne vriendschap zoo getrouw en edelmoedig, als die van een volwassen en rijk man zou kunnen wezen. Eindelijk namen zij afscheid, om langs verschillende wegen hun fortuin te zoeken. Jozef

ging naar zee; en de thans rijke fruitverkooper bedelde langs den weg, totdat hij Londen bereikte. Bij dit afscheid vergoten zij vele tranen, want zij waren nog onnoozele kinderen, en beloofden elkander, dat zij trouwe vrienden zouden blijven, en indien de Hemel hen in het leven bewaarde, elkander spoedig zouden schrijven.

Toen hij nog loopjongen was, en zelfs toen hij reeds eene korte poos leerling was geweest, was de fruitverkooper dikwijls naar het postkantoor gegaan, om te vragen of er geen brief van Jozef was, en dan met tranen in de oogen naar huis teruggekeerd, omdat hij geene tijding kreeg van zijnen eenigen vriend. De wereld is groot, en het duurde geruimen tijd voor de brief kwam; en toen dit eindelijk gebeurde, was de afzender vergeten. De brief bleef dus onafgehaald aan het postkantoor liggen, en werd na verloop van eenigen tijd verscheurd en naar den papiermolen gezonden. En nu, op een oogenblik dat men zoo iets onmogelijk had kunnen denken, kwam Jozef Toddyhigh eensklaps voor den dag, en wilde zijne kennis weder aanknoopen met een der aanzienlijkste beambten van den staat, die morgen gemeenzaam met den eersten minister zou zitten praten, en een jaar lang zooveel macht zou uitoefenen, dat, indien hij in het hoofd kreeg om Temple Bar te sluiten, de Koning zelf er voor zou moeten blijven staan.

„Ik weet waarlijk niet wat ik zeggen zal, Mijnheer Toddyhigh!” zeide de Lord Mayor. „Waarlijk niet. Gij komt mij zeer ongelegen. Ik had liever twintig pond willen geven — zij komt waarlijk zeer ongelegen.”

Hij koesterde eene stille hoop, dat zijn oude vriend zich misschien eenen hartstochtelijken uitval zou veroorloven, en hem daardoor een voorwendsel geven om kwaad te worden. Maar neen! Jozef zag hem scherp, maar zeer bedaard aan, en opende zijnen mond niet.

„Natuurlijk zal ik u betalen wat ik u schuldig ben,” zeide de Lord Mayor, terwijl hij onrustig op zijnen stoel heen en weder schoof. „Toen wij afscheid namen, hebt gij mij iets geleend — ik geloof, dat het een shilling was; dien zal ik u natuurlijk teruggeven — met goeden interest. Ik ben gewoon alle menschen eerlijk te betalen. Als gij overmorgenavond eens aankomt in het Mansion-house, en naar mijn geheimschrijver vraagt, zult gij een wisseltje voor u vinden. Ik heb nu geen tijd om verder te spreken, of” — hij aarzelde, want hoe groot zijn verlangen ook wezen mocht om zijnen vorigen makker eens te laten zien, tot welk eenen luisterrijken rang hij was opgeklimmen, vreesde hij eenigszins, dat Toddyhigh er misschien armoediger uitzag, dan hij bij dat flauwe licht kon onderscheiden — „of gij moet lust hebben om morgen op het maal te komen. Ik wil u dit kaartje wel geven, als gij het heb-

ben wilt. Ik verzeker u, er zijn menschen, die er wel een stukje van hunnen pink voor zouden willen missen.”

Zonder een woord te spreken nam zijn oude vriend het kaartje aan, en verwijderde zich oogenblikkelijk. Nog een oogenblik bleven zijn door de zon gebruint gezicht en zijne grijze haren den fruitverkooper voor den geest; maar toen hij het driehonderd-eenentachtigste vette kapoen bereikte, had hij Jozef weder vergeten.

Jozef Toddyhigh was nog nooit in Londen geweest, en zwierf dien avond door de straten om, vol verbazing over het aantal kerken en andere openbare gebouwen, den luister der winkels, de overal opgehoopte schatten, het schitterende licht, waarin zij ten toon gesteld waren, en de menigte van menschen, die haastig voorbijsnelden, naar het scheen onverschillig voor al de wonderen die hen omringden. Maar in al de lange straten en op al de ruime pleinen zag hij niets anders dan vreemde gezichten; en hij gevoelde zijn hart verlicht, toen hij eene zijstraat insloeg, en zijne eigene voetstappen weder hoorde. Hij ging naar zijne herberg, in de meening dat Londen akelig eenzaam was, en zeer geneigd om te twifelen of er in het geheele achtbare gild der klompenmakers wel één trouwhartig man was te vinden. Eindelijk ging hij naar bed, en droomde dat hij en de Lord Mayor weder jongens waren.

Den volgenden dag begaf hij zich naar het feestmaal; en toen, bij al dat licht en die muziek, tusschen die prachtige decoratiën, en door zulk een luisterrijk gezelschap omringd, zijn voormalige vriend aan het bovenind der zaal verscheen, en met een algemeen gejuich werd ontvangen, juichte hij zoo hard als iemand anders en had voor een oogenblik wel kunnen schreien. Het volgende oogenblik verwenschte hij de zwakheid, die hem verleide, om voor eenen man, wien eigenliefde en ijdelheid zoo geheel hadden doen veranderen, nog eenige belangstelling te koesteren; en hij gevoelde den grootsten afschuw voor een vroolijk oud heer, die tegenover hem zat, en in de trotschheid van zijn hart verklaarde, dat hij zelf ook een klompenmaker was.

Hoe langer het feestmaal duurde, des te meer ergerde hij zich over de onvriendelijkheid van den rijken fruitverkooper — en dat niet uit afgunst, maar dewijl hij dacht, dat het een man van zijnen rang en stand des te gemakkelijker moest vallen een ouden vriend te herkennen, al was die oude vriend arm en onbekend. Hoe langer hij hieraan dacht, des te treuriger en eenzamer gevoelde hij zich. Toen het gezelschap zich naar de danszaal begaf, bleef hij in zwaarmoedig gepeins over de teleurstelling, die hij had ondergaan, alleen door de gangen rondzwerven.

Terwijl hij zoo rondwandelde, vond hij bij

toeval een donkere, steile en smalle trap, die hij zonder verder nadenken opklom; en zoo kwam hij op eene galerij, die voor de muzikanten bestemd, maar thans ledig was. Van deze hoogte kon hij de geheele zaal overzien; en hij vermaakte zich eene poos met naar de bedienden te kijken, die zeer langzaam het overschot van het feestmaal wegnamen, en ondertusschen zeer vlijtig uit al de flesschen en glazen dronken.

Langzamerhand verflauwde zijne oplettendheid, en eindelijk viel hij gerust in slaap.

Toen hij weder ontwaakte, dacht hij, dat er iets aan zijne oogen moest haperen; maar toen hij die eens had uitgewreven, zag hij, dat de maan inderdaad door het oostelijke venster scheen, dat al de lampen waren uitgedaan, en dat hij geheel alleen was. Hij luisterde, maar hoorde geen het minste gerucht. Hij ging op den tast naar beneden, en bevond, dat de deur onder aan de trap van buiten gesloten was. Nu begon hij te begrijpen, dat hij eenen langen tijd moest geslapen hebben, en dat men, niet wetende dat hij op de galerij zat, hem had opgesloten.

Zijne eerste gewaarwording was van geen en aangenamen aard. Maar toen hij zich van den schrik, die natuurlijk een gevolg der verrassing was, had hersteld, begon hij te bedenken dat het ongeluk toch zoo groot niet was, en besloot hij weder naar boven te gaan, en op de galerij te blijven zitten, totdat het dag werd, en er iemand in de zaal kwam, wien hij kon roepen. Toen hij zich omkeerde, ten einde dit voorneemen ten uitvoer te brengen, hoorde hij de klokken drie uur slaan.

Zulk eene stoornis eener diepe stilte doet dezelve, wanneer het geluid heeft opgehouden, nog akeliger en ondragelijker schijnen. Hij luisterde met inspanning in de hoop, dat de eene of andere klok, trager dan hare makkers, nog slaan moest, en staarde intusschen in de dikke duisternis, totdat zij zich tot een zwart doek scheen te weven, dat met honderd schemerende lichtjes, die van zijne eigene oogen afstraalden, was bezaaid. Maar de klokken hadden allen uitgeslagen, en de tochtwind, die om hem heen suisde, scheen de koude van haren ijzeren adem mede te voeren.

Tijd en omstandigheden waren zeer gunstig voor stil gepeins. Hoe onaangenaam de gedachten ook waren, die hem den geheelen dag hadden beziggehouden, hij trachtte zich daarbij te bepalen, en zich nog eens voor te stellen, hoe kinderlijk hij verlangd had om zijnen ouden vriend nog eens de hand te drukken, voordat hij stierf, en hoezeer de ontmoeting van den vorigen avond verschild had van die, welke hij met zooveel aandacht te gemoet had gezien. Zijn ontwaken in zulk eene onverwachte eenzaamheid had echter

zijn denkvermogen eenigszins verward; en hij kon zich niet weerhouden om zich allerlei zonderlinge vertellingen in het hoofd te halen van menschen, die anders onverschrokken genoeg waren, en toch, toen het hun gebeurde dat zij des nachts in eene kerk, een grafgewelf, of andere akelige plaats, werden opgesloten, hooge muren hadden beklommen om er uit te komen, en schoon zij voor het gevaar nooit de vlucht hadden genomen, met den grootsten angst de stilte hadden zoeken te ontvlieden. Dit herinnerde hem het maanlicht, dat door het venster scheen; en daarop klom hij weder naar boven — maar zeer voorzichtig, alsof hij bang was, dat men hem hooren zou.

Hij stond verbaasd, toen hij de galerij weder bereikte en bemerkte, dat de zaal verlicht was; en toen hij haastig om zich heen zag, verwonderde hem nog meer, dat hij niet kon ontdekken van waar dit licht kwam. Maar hoe klom nog zijne verbazing op het gezicht van het schouwspel, hetwelk dit licht bescheen!

De beelden der twee reuzen, Gog en Magog, ieder meer dan veertien voet hoog, die na den grooten brand van Londen, de oudere beelden, welke nog monsterachtiger van gedaante waren, hebben vervangen, en tot den huidige dag in de Guildhall staan, hadden leven en beweging verkregen. Deze beschermgeesten der City hadden hunne voetstukken verlaten, en zich op hun gemak in de vensterbank van het groote gekleurde venster nedergezet. Tusschen hen beiden stond eene groote ton, die vol wijn scheen te wezen; want de jongste reus legde zijne hand boven op het vat, wipte zijn ontzaggelijk been op, en borst toen uit in een schaterend gelach, dat als een rollende donder door de zaal weergalmde.

Onwillekeurig bukte Jozef Toddyhigh zoo laag hij kon achter de leuning, terwijl zijne haren te berge rezen, zijne knieën tegen elkander knikten en het koude zweet op zijn voorhoofd parelde. Maar zelfs op dat oogenblik behield de nieuwsgierigheid de overhand op elke andere gewaarwording; en daar het hem eenigszins bemoedigde, dat de reuzen, naar het scheen, in eene goede luim waren en zijne tegenwoordigheid niet bespeurden, zette hij zich, in eenen hoek neder, en keek tusschen de spijlen door, om te zien wat er verder gebeurde zou.

Toen was het, dat de oudste reus, die eenen langen grijzen baard had, zijne nadenkende oogen naar zijnen makker opsloeg, en hem met eene zware, ernstige stem aldus aansprak:

„Magog! Ik vraag u: past zulk eene luidruchtige vroolijkheid den beschermreus van deze oude stad? Is dit gedrag betamelijk voor den waakzamen geest, over wiens hoofd zoovele jaren met al hunne wisselingen onschadelijk zijn heengerold? — in wiens neusgaten de reuk

van bloed en moord, pest en verderf zoo gemeenzaam geweest is, als de adem aan stervelingen? — voor wiens gezicht de tijd den oogst van eeuwen heeft ingezameld? Denk aan ons verdrag! De nacht zal spoedig om zijn; feest-vermaak en muziek hebben onze gewone uren van eenzaamheid verkort, en weldra zal de morgen dagen. Denk aan ons verdrag, voordat wij weder met stomheid geslagen worden!”

Terwijl de reus deze woorden met meer drift uitsprak, dan wel met zijnen oogenschijnlijken ouderdom en zijne deftigheid strookte, lichtte hij den langen staf op (dien hij nog in zijne hand houdt), en gaf er zijnen broeder zulk een gevoeligen tik mede op zijn hoofd dat deze het vat, dat hij aan zijnen mond hield, ijlings neerzette, zijn schild en hellebaard greep, en zich in eene houding van verdediging plaatste. Zijne drift duurde echter slechts een oogenblik; want hij legde zijn wapens even haastig ter zijde, als hij die had opgevat, en zeide tegelijk:

„Gij weet wel, oude Gog! dat, als wij deze gedaanten bezielen, welke de oude bewoners van Londen (en niet zonder reden) aan de beschermgeesten hunner stad hebben toegewezen, wij ook vatbaar worden voor verscheidene aandoeningen, die den menschen eigen zijn. Zoo als ik wijn proef, voel ik ook slagen; en terwijl de eerste mij wel bevalt, bevallen de andere mij in het geheel niet. Daarom Gog! te meer, dewijl uw arm niet van de lichtste soort is, houd uwen staf naast u; anders zouden wij ongenoegen kunnen krijgen. Er zij vrede tusschen ons!” „Amen!” zeide de ander, terwijl hij zijnen staf in de vensterbank nederzette.

„Maar waarom hebt gij daar zoo even gelachen?” — „Ik dacht,” antwoordde Magog, terwijl hij zijne hand weder aan het vat sloeg, „aan den man, die dezen wijn kocht en in zijnen kelder legde, om hem dertig jaren te bewaren, totdat hij drinkbaar zou zijn. Die man was toen vijftig jaren oud, en toch kwam het hem niet in de gedachten, dat, als zijn wijn drinkbaar was, hij dien misschien niet meer zou kunnen drinken. Het verwondert mij, dat het hem niet is ingevallen, om zich zelve oneetbaar te maken. Er is thans zoo weinig meer van hem over.” — „De nacht is haast om,” zeide Gog treurig. — „Dat weet ik wel,” hernam zijn makker, „en ik begrijp, dat gij ongeduldig wordt. Maar zie! Door het oostelijke venster — tegenover ons geplaatst, opdat de eerste stralen der opgaande zon elken morgen onze reuzengezichten zouden vergulden — giet de maan nog eenen stroom van licht. Het is nog in het midden van den nacht, en het groote voorwerp onzer hoede ligt in diepen slaap.”

Zij zwegen, en zagen omhoog naar de maan. Het gezicht hunner groote, zwarte, rollende

oogen vervulde Jozef Toddyhigh met zulk eene ontzetting, dat hij nauwelijks durfde ademen. Zij sloegen echter geen acht op hem; het bleek duidelijk, dat zij meenden alleen te zijn.

„Ons verdrag,” zeide Magog, na eene poos van stilzwijgen, „is, als ik het wel heb, dat wij, in plaats van hier den geheelen nacht in stilte te waken, elkander den tijd zouden korten met de vruchten onzer ervaring, met verhalen uit het verledene, het tegenwoordige en de toekomst, met legenden van deze stad Londen en hare forsche burgers uit den ouden eenvoudigen tijd; dat wij elken nacht, zoodra de klok van St. Paul één slaat, en wij ons mogen bewegen en spreken, elkander daarmede zouden onderhouden, en ons gesprek niet staken, voordat de eerste schemering van den dageraad ons doet verstommen. Is dit niet onze afspraak broeder?” — „Ja,” antwoordde Gog; „dat is de overeenkomst tusschen ons, die deze oude stad bewaken, bij dag als geesten en bij nacht ook lichamelijk; en nooit heeft op oude feestdagen de wijn hier vroolijker door de goten gestroomd, dan wij den stroom onzer oude verhalen zullen uitstorten. Van nu af aan zijn wij levende kronijken van den ouden tijd. Nu omringt ons weder de vervallene muur; de poort is gesloten, en de brug opgehaald. Langs de straten zwerven weder wambuizen en knuppels; de nachtwacht staat op zijnen post; en de rebel, in den Tower, zit eenzaam en treurig in zijnen kerker, verlangt vruchteloos naar den slaap, en weent om zijn huis en zijne kinderen. Omhoog, op de poorten, staan edele hoofden, die de slapende stad dreigend schijnen te begluren, en de hongerige honden tergen, die hen in de lucht ruiken, en met akelig gehuil den grond daaronder opkrabben. De bijl, het blok en de pijnbank, in hunne donkere hoeken, dragen sporen, dat zij niet lang geleden zijn gebruikt. De Theems, die voorbij eene lange rij helder verlichte vensters stroomt, waardoor eene feestmuziek heendringt, voert met weerzin de laatste roode vlek, die het getij van de Verraderspoort heeft medegespoeld naar den muur van het paleis. — Maar ik vraag u verschooning broeder! Het wordt laat, en ik verbeuzel onzen tijd.”

De andere reus scheen insgelijks van deze meening te zijn; want terwijl zijn makker zijne tong zoo liet voortrollen, had hij verscheidene malen met een komiek ongeduld — of liever met een ongeduld, dat zeer komiek zou gestaan hebben, indien hij een dwerg of een man van gewone grootte was geweest — zijn hoofd gekrabd. Hij wenkte ook, en hoewel het niet twijfelachtig was, dat hij dit zonder opzet deed, was het toch zeker, dat hij zijn ontzettend oog juist naar de galerij opsloeg, waar de luisteraar verborgen was. Dit was alles nog niet, want hij gaapte ook nog; en dit gapen herinnerde den

verschrikten Jozef aan het volksvooordeel omtrent de reuzen, en hun fabelachtig vermogen, om menschenvleesch te ruiken, hoe goed het ook verborgen zij.

Zijn angst was zoo groot, dat hij bijna flauw viel, en het duurde eenigen tijd, voordat hij weder in staat was om te kijken en te luisteren. Toen hij zich weder hersteld had, hoorde hij, dat de oudste reus den anderen drong, om een verhaal te beginnen, en dat deze zich wilde verontschuldigen met het voorwendsel, dat het reeds te laat was, en het beter zou zijn tot den volgende nacht te wachten. Hieruit begreep Jozef, dat de verteller terstond zou beginnen; en nadat hij met veel moeite zijn verstand weder bijeengeraapt had, hoorde hij Magog duidelijk het volgende verhaal doen:

DE BOGENMAKERS-DOCHTER EN DE LEERKNAAP.

In de zestiende eeuw en onder de regeering van Koningin Elisabeth, roemruchtiger gedachtenis (hoewel hare gouden dagen leelijke roestvlekken van bloed hebben), woonde er in de stad Londen een vlugge, vroolijke leerknapp, die op de dochter van zijnen meester verliefd was. Ongetwijfeld had men binnen de muren een groot aantal leerknappen kunnen vinden, die in dezelfde omstandigheden verkeerden; maar ik spreek slechts van eenen, en zijn naam was Hugh Graham.

Deze Hugh was als leerling in het huis bij zekeren eerzamen bogenmaker, die in het kwartier van Chey pe woonde, en, naar het gerucht zeide, schatrijk was. In die dagen was het gerucht even onfeilbaar als tegenwoordig; maar, evenals thans, gebeurde het toch wel eens, dat het bij toeval gelijk had; en het sprak de waarheid, toen het zeide, dat de oude bogenmaker een schat van geld bezat. In den tijd van Koning Hendrik den Achtsten, die de Engelsche liefhebberij van het boogschieten zoo veel mogelijk aanmoedigde, was zijn beroep zeer voordeelig geweest, en de meester was een vlijtig en zuinig man. Zoo kwam het, dat zijne eenige dochter Alice het rijkste meisje was in geheel zijn rijk kwartier. De jonge Hugh had dikwijls met stok en knuppel zijne bewering gehandhaafd dat zij ook de schoonste was. Om hem recht te doen: ik geloof dat hij gelijk had.

Indien Hugh het hart van de schoone Alice had kunnen winnen door zijne overtuiging in de harde koppen van anderen in te kloppen, zou hij geene reden tot bekommering gehad hebben. Maar hoewel de dochter van den bogenmaker heimelijk glimlachte als zij van zijne

dappere feiten hoorde, en hoewel haar kame-niertje al die glimlachjes (en nog veel meer) aan Hugh overbracht, die niet weinige kussen en kleine geschenken verkwistte om hare trouw te beloonen, kwam hij toch het toppunt zijner wenschen geen voetstap naderbij. Hij durfde Alice niet van zijne liefde spreken, zoo lang zij hem geene duidelijke aanmoediging gaf; en dat deed zij niet. Een blik van haar donker oog, als zij op eenen zomeravond aan de deur zat, terwijl hij en andere leerknappen uit de buurt op de straat met stompe zwaarden en schilden schermde, maakte zijn bloed zoo warm, dat niemand het tegen hem kon uithouden; maar dan schonk Alice anderen weder eenen even vriendelijken blik als hem; en wat baatte het hem, of hij een ander een buil in het hoofd sloeg, als Alice dengenen, die den buil had gekregen, even bekoortijk toelachte, als den dapperen, die hem gegeven had?

Hugh ging echter zoo voort, en werd hoe langer hoe verliefder. Den geheelen dag dacht hij aan haar. Al hare woorden bewaarde hij als schatten in zijn geheugen; en wanneer hij haren voetstap op de trap of hare stem in de naaste kamer hoorde, kreeg hij telkens hartkloppingen. In zijne oogen was het huis van den ouden bogenmaker het verblijf van een verhevener wezen; er heerschte een tooverkracht in de lucht en de ruimte, waarin zij zich bewoog. Hugh zou het voor geen mirakel hebben gehouden, indien hij op den met biezen bestrooiden vloer onder de voeten der bekoortlijke Alice bloemen had zien ontspruiten.

De oude bogenmaker was gewoon geld op interest te schieten aan heeren van het Hof, en zoo kwam het, dat menig rijk gekleed edelman voor zijne deur afstapte. Om de waarheid te zeggen, men zag meer zwierende pluimen en vurige hengsten voor het huis van den bogenmaker, en meer geborduurde zijde en fluweel schitterde in zijnen donkeren winkel en nog donkerder achterkamer, dan bij eenig ander koopman in de stad. In dien tijd scheen het niet minder dan tegenwoordig, dat de ridders, die het rijkst gekleed waren, het meeste geldgebrek hadden.

Onder deze schitterende geldleeners was er een, die altijd alleen kwam. Hij zat steeds op een vurig paard, dat hij, daar hij geen bediende medebracht, aan Hugh te houden gaf, zolang hij in het huis van den bogenmaker vertoefde. Eens, toen hij in den zadel sprong, zat Alice voor het bovenvenster, en voordat zij zich kon verwijderen, had hij zijne met juweelen versierde muts afgenomen en haar eenen handkus toegeworpen. Hugh zag hem de straat uitrijden, en gloeide van verontwaardiging; maar hoeveel donkerder werd de gloed, die zijne wangen kleurde, toen hij zijn oogen opsloeg

en bemerkte, dat Alice den vreemdeling insgelijks aanzag!

Hij kwam dikwijls terug, telkens prachtiger gekleed dan de vorige maal, en telkens zat Alice weder voor het venster. Eindelijk op eenen noodlottigen dag, vluchtte zij uit het ouderlijk huis. Het had haar eenen zwaren strijd gekost; want al de geschenken, die zij van haren vader had gekregen, lagen door hare kamer verstrooid, alsof zij er één voor één afscheid van had genomen en wist, dat er een tijd moest komen, wanneer deze bewijzen zijner liefde haar hart zouden verscheuren; — maar zij was weg.

Zij had eenen brief achtergelaten, waarin zij haren armen vader in de zorg van Hugh aanbeval, en wenschte, dat hij gelukkiger mocht worden dan hij met haar zou geweest zijn; want hij verdiende de liefde van een beter en reiner hart, dan zij te schenken had. Des grijsaards vergiffenis (zeide zij) kon en durfde zij niet vragen; maar zij bad God om hem te zegenen — en zoo eindigde het geschrift, met eene vlek op het papier, waar hare tranen gevallen waren.

Eerst was de oude man in gramschap onstoken, en bracht zijne klacht in voor den troon der Koningin zelve; maar hij vernam, dat er aan het Hof geen recht te krijgen was, daar zijne dochter zich reeds buitenslands bevond. Naderhand bleek dit de waarheid te zijn, dewijl er, na verloop van eenige jaren uit Frankrijk een brief van haar kwam. De letters waren met eene bevende hand geschreven en bijna onleesbaar. Weinig was ook uit den brief op te maken; behalve dat zij dikwijls dacht aan haar ouderlijk huis en haar eigen lief kamertje, — dat zij gedroomd had, dat haar vader gestorven was en haar niet gezegend had, — en dat zij wegwijnende van verdriet.

De oude bogenmaker sleepte zijn leven treurig voort. Hugh mocht nooit uit zijn gezicht gaan; want hij wist nu, dat de jonkman zijne dochter had bemind, en dat was de eenige band, welke hem nog aan de aarde hechtte. Eindelijk brak die, en hij stierf, nadat hij aan zijn gewezen leerling zijnen winkel en al zijn goed had vermaakt, en hem met zijnen laatsten adem plechtig had bevolen, om zijne dochter te wreken, indien hij den man, die haar ongelukkig had gemaakt, ooit weder ontmoette.

Sedert de vlucht van Alice had niemand Hugh meer op de tournooivelden, in de scherm-school of bij de avondvermaken gezien. Zijn geest was dood. Hij werd onder zijne medeburgers een aanzienlijk en geacht man; maar men zag hem zelden glimlachen en nooit nam hij deel aan hunne feesten en vermakelijkheden. Daar hij dapper, menschlievend en edelmoedig was, werd hij echter algemeen bemind, en

bovendien beklagd door hen, die met zijne geschiedenis bekend waren; en dat waren zooveel, dat, als hij tegen den avond alleen op straat wandelde, zelfs ruwe en gemeene lieden hunne mutsen voor hem afnamen met een gezicht, dat evenveel trouwhartig medelijden als eerbied te kennen gaf.

Op zekeren avond in Mei — het was de geboortedag van Alice en twintig jaar geleden, dat zij het huis verlaten had — zat Hugh Graham in het vertrek, dat zij in zijne jongelingsjaren had geheiligd. Hij was nu een man met een grijs hoofd, hoewel hij zich nog in de kracht van zijn leven bevond. Oude gedachten hadden hem vele uren lang gezelschap gehouden, en het was geheel duister geworden, toen een zacht kloppen aan de voordeur hem stoorde.

Hij spoedde zich naar beneden; en toen hij de deur opende, zag hij, bij het licht eener lamp, die hij onderweg had medegenomen, eene vrouw voor zich staan, die hem schichtig voorbijgleed en naar boven snelde. Hij keek naar buiten, of iemand haar vervolgde; maar er was niemand te zien.

Hij begon reeds te denken, dat het gezicht een spel zijner verbeelding moest geweest zijn, toen eensklaps een flauw vermoeden van de waarheid bij hem opkwam. Hij sloot zijne deur, en snelde weder naar boven. Ja, daar was zij, — in de kamer, die hij pas verlaten had, in haar ouderlijk huis, — maar zoo veranderd, dat niemand behalve hij in staat zou geweest zijn om het minste spoor te vinden van hetgeen zij vroeger geweest was. Daar lag zij op hare knieën, en hield volgrievend berouw en schaamte hare handen voor haar gloeiend gelaat.

„Mijn God! mijn God!” riep zij uit; „laat mij nu sterven! Hoewel ik dood, schande en smart in deze woning heb gebracht — o, laat mij uit genade hier te huis sterven!”

Er vertoonde zich toen geen traan op hare wangen; maar zij sidderde en zag in het vertrek om zich heen. Alles stond nog op de oude plaats. Het was alsof zij pas dien morgen dat bed had verlaten. Het gezicht der gemeenzame voorwerpen, welke aanduidden met hoeveel liefde men aan haar was blijven denken, was meer dan haar beter gevoel, hetwelk haar daarheen had gevoerd, kon verdragen. Zij weende en zonk op den grond neder.

Na verloop van weinige dagen verspreide zich het gerucht, dat de slechte dochter van den bogenmaker teruggekomen was, en dat meester Graham haar in zijn huis had opgenomen. Het gerucht zeide ook, dat hij haar de nalatenschap van haren vader had afgestaan, opdat zij die tot liefdegiften zou besteden, en dat hij beloofd had haar in hare eenzaamheid tot beschermers te zijn, maar dat zij elkander

nooit weder zien zouden. Deze geruchten gaven alle deugdzaame vrouwen en meisjes in het kwartier groote ergernis, vooral toen zij bevestigd scheen te worden door de omstandigheid, dat meester Graham een ander huis, niet ver van daar, betrok. De achting, die men hem toedroeg, verhinderde echter iedereen hem naar de zaak te vragen; en daar het huis van den bogenmaker gesloten werd, en er nooit iemand uitkwam, om openbare feesten of vermakelijkheden bij te wonen, of in de winkels der zijdehandlaren nieuwe modes te koopen, maakten alle fatsoenlijke vrouwen onder elkander het besluit op, dat daar onmogelijk eene vrouw wonen kon.

Nauwelijks waren deze geruchten eenigszins tot stilte gekomen, toen de verbazing van alle goede burgers en burgeressen geheel werd verzwolgen door eene koninklijke proclamatie, waarin Hare Majesteit, het gebruik om Spaansche rapieren van eene onmatige lengte te dragen (eene door snoevers en pralers ingevoerde gewoonte, die aanleiding gaf tot bloedstorting en openbare ongeregeldeheden) ten hoogste afkeurende, beval, dat op een bepaalden dag zekere deftige burgers zich naar de stadspoorten zouden begeven, en daar in het openbaar alle degens zouden breken, gedragen door personen die in de stad wilden gelaten worden, indien de klingen, al ware het slechts een kwart duim, langer waren dan drie voet.

Koninklijke proclamatiën worden doorgaans ten uitvoer gelegd, al vindt het publiek goed zich daarover te verwonderen. Op den bepaalden dag begaven zich twee aanzienlijke burgers naar elk der stadspoorten, vergezeld door eene afdeeling van de stedelijke wacht, ten einde het gebod der Koningin te handhaven en alle rebellen in hechtenis te nemen, die vermetel genoeg mochten zijn om zich daartegen te verzetten. Eenige droegen de maten en de noodige werktuigen, om de ongeoorloofde klingen tot de voorgeschrevene afmeting te brengen. Ten gevolge dezer beschikkingen stonden nu meester Graham en een ander op hunnen post bij Lud-gate, op den heuvel voor St. Paul.

Een vrij talrijk gezelschap had zich op deze plek verzameld; want behalve de beambten, die de proclamatie moesten handhaven, stond er ook een gemengde hoop toeschouwers van verschillende klassen, die van tijd tot tijd den een of anderen kreet aanhieven, naarmate zulks door de omstandigheden werd voorgeschreven. Eene zwierige jonge hoveling was de eerste, die naderde; hij ontscheedde eenen degen van gepolijst staal, die in de zon glinsterde, en reikte hem zeer deftig den beambte over, die, toen hij bevond dat het wapen juist drie voet lang was, het met eene buiging teruggaf. Daarop zwaaide de pronker met zijnen hoed, riep: „God save the Queen!” en verwijderde zich onder de toejuiching van het gemeen.

Vervolgens kwam er een ander — een nog beter hoveling, die eene kling droeg van slechts twee voet lengte, waarom hij, tot zijne spijt, door het volk werd uitgelachen. Daarop kwam er een derde, een oud officier, met een rapier op zijde, dat ten minste anderhalf voet langer was dan Hare Majesteit wilde gedoogen. Nu werd er weder luid gejuicht, en de meeste aanschouwers — maar vooral de zwaardvegers en messenmakers — lachten reeds hartelijk over het breken dat nu volgen moest. Maar zij zagen zich teleurgesteld; want nadat de oude krijgsman zeer bedaard zijnen degen had afgegespt en zijnen knecht gelast om dien weder naar huis te brengen, ging hij ongewapend de poort in, tot groote ergernis van alle aanwezigen. Zij gaven hun hart eenigszins lucht, door eenen langen kerel uit te jouwen, die, met een degen van verbazende lengte op zijde, trotsch kwam aanstappen, maar toen hij het volk bij de poort in het oog kreeg, bleef stilstaan en na eenig bedenken terugkeerde. In al dien tijd was er nog geen degen gebroken, hoewel het reeds middag was en alle heeren van eenigen rang of aanzien zich nu naar St. Pauls kerkhof begaven.

Bij al wat er voorviel, was meester Graham op eenigen afstand blijven staan, en had zich strikt beperkt tot de taak, die hem was opgelegd, zonder op iets anders te letten. Nu trad hij vooruit toen men een rijk gekleed heer, door eenen knecht gevolgd, den heuvel zag opkomen.

Toen hij naderde, hield het volk zich stil en zag met nieuwsgierige blikken toe. Meester Graham stond alleen in de poort, en de vreemdeeling kwam langzaam op hem af; het scheen, dat zij elkander uitdaagden. Het uitzicht van den edelman (want dat moest hij naar zijn voorkomen wezen) kenteekende eene trotschheid, welke de minachting aanduidde, waarmede hij den burger beschouwde. De burger, aan den anderen kant, behield de rustige bedaardheid van iemand, die zich niet door eenen donkeren blik laat vervaardmaken, en zich er zeer weinig aan stoort, of hij met eenen edelman of met iemand uit het gemeene volk te doen heeft. Misschien was het eene bewustheid van elkanders wederzijdsche gezindheid die, toen zij dichter bij elkander kwamen, hun uitzicht nog meer barschheid deed aannemen.

„Uw degen, Edele Heer!”

Op hetzelfde oogenblik, dat Graham deze woorden uitsprak deinsde hij eenige schreden terug, en sloeg zijne hand aan den dolk in zijnen gordel.

„Gij zijt de man, wiens paard ik voor de deur van den bogenmaker zoo dikwijls heb vastgehouden! Gij zijt immers die man. Spreek!” — „Wat raakt dat u, gemeene kerel?” zeide de ander. — „Ja, gij zijt het! Nu herken ik u!”

riep Graham uit. „Laat niemand tusschen ons beiden komen, of het is met hem gedaan!” Met deze woorden trok hij zijnen dolk en vloog op den vreemdeling aan.

Deze had zijnen degen reeds getrokken, om dien te laten onderzoeken. Hij trachtte zijnen bespringer eenen stoot toe te brengen; maar Graham, die een meester was in de toen gebruikelijke schermkunst met dolk en degen, pareerde den steek af. Zij grepen elkander aan. De dolk viel kletterend op den grond; Graham wrong zijnen vijand den degen uit de hand, en stiet hem het staal door het hart. Toen hij de kling wilde terugtrekken, brak die in tweeën, zoodat de punt in het lichaam van den verslagene bleef zitten.

Dit alles was met zooveel spoed gebeurd, dat de omstanders waren blijven staan toezien, zonder tusschenbeide te komen; maar niet zoodra was de vreemdeling nedergeveld, of er volgde een ontzettend tumult. De knecht liep de poort in, roepende dat zijn meester, een edelman, door eenen burger aangevallen en verslagen was. Dit woord liep van mond tot mond; de St. Pauls kerk en al de boekwinkels, eet- en rookhuizen op het kerkhof goten eenen stroom van edellieden en hunne volgelingen uit, die, tot eenen dichten, woeligen drom vereenigd, met den degen in de hand naar de plek snelden.

Met even veel drift, en onder het aanheffen van luide kreten, kozen de burgers en het gemeene volk partij in het geschil; zij omringden meester Graham wel honderd man diep, en drongen hem de poort uit. Vruchteloos riep hij, terwijl hij den gebroken degen boven zijn hoofd zwaaiide, dat hij op den drempel van Londen in de handhaving van zijn recht wilde sneven. Zij drongen hem voort, hem altijd zoo in het midden houdende, dat niemand hem genaken kon, en trokken vechtenderhand de stad in.

Nu hoorde men niets dan het gekletter van degens, een daverend geschreeuw en het luiden der alarmklok, terwijl in het vreeselijk gedrang verscheidene menschen onder de voeten geraakten, en de vrouwen aan de vensters omhoog, die onder de strijders hare bloedverwanten of minnaars herkenden, een angstig gegil aanhieven. De buitensten van iederen drom, die hunne wapens vrij konden gebruiken, vochten moorddadig, terwijl de achtersten, razend van teleurgestelde woede, over de hoofden dergenen, die voor hen waren, op elkander inhieuwen en hunne eigene makers kwetsten. Waar men een gebroken degen boven de hoofden van het volk zag uitkomen, daarheen richtten de edellieden eenen nieuwen aanval. Telkens kwam er dan eene opening in den drom, waar eenige menschen onder de voeten geraakten; maar even spoedig werd die bres weder aangevuld,

en dan trok de volkshoop weder verder — een verwarde klomp van degens, stokken, knuppels, geknakte pluimen, afgescheurde brokken van kostbare mantels, toornige, bloedende gezichten, in onbeschrijfelijke wanorde ondereen gemengd.

Het oogmerk van het volk was, meester Graham te dwingen, in zijn huis de wijk te nemen en dat te verdedigen, totdat het openbaar gezag kon tusschenbeide komen, of zij tijd wonnen om te onderhandelen. Maar, hetzij uit onwetendheid of in de verbijstering van het oogenblik, zij bleven voor zijne oude woning stilstaan, die dicht gesloten was. Er ging eenigen tijd verloren voordat men de deur had opengebroken en Graham naar voren gedrongen. In dien tijd had een twintigtal der stoutmoedigsten van de andere partij zich in den menschenstroom geworpen; zij bereikten de deur op hetzelfde oogenblik als hij, en sneden hem van zijne verdedigers af.

„Nooit zal ik den strijd opgeven in zulk eene rechtvaardige zaak!” riep Graham, terwijl hij tegenover zijne vijanden stand hield. „Ik wijk niet van den drempel van een huis, welks ongeluk aan zulke menschen als gij zijt te wijten is. Ik zal niemands leven ontzien, ook het mijne niet. Slaat toe!”

Een oogenblik aarzelden zij; maar op hetzelfde tijdstip trof een schot, naar allen schijn door iemand afgevuurd, die in een der huizen aan den overkant toegang had gevonden, Graham aan het hoofd, en hij viel dood neder. Men hoorde een kermenden gil in de lucht — en eenigen onder den hoop riepen, dat zij voor het venster van des bogenmakers huis eene verschijning hadden zien voorbijzweven.

Er volgde eene diepe stilte. Na eenen korten tijd legden eenigen uit den doldriftigen hoop hunne wapens neder en droegen het lijk langzaam naar binnen; anderen slopen één voor één weg; nog anderen bleven in kleine groepen staan fluisteren; en voordat eene talrijke wacht, die te paard in aantocht was, de straat bereikte, was die bijna ledig.

Zij, die meester Graham naar boven droegen, om hem in het bed te leggen, stonden versteld, toen zij bij het venster eene vrouw zagen liggen, die hare handen ineengeslagen had. Na eenige vruchteloze pogingen om haar te doen bijkomen, legden zij haar naast den burger, die den eersten en laatsten degen, welke dien dag bij Lud-gate werd gebroken, nog vast in zijne rechterhand geklemd hield.

De reus sprak deze laatste woorden met groote overhaasting uit, en op hetzelfde oogenblik verdween het onnatuurlijke licht, dat de

zaal vervuld had. Onwillekeurig wierp Jozef Toddyhigh eenen blik naar het oostelijk venster, en zag de eerste bleeke ochtendschemering. Daarop keerde hij zijn hoofd weder naar het andere venster, waar de reuzen gezeten hadden. Het was ledig. Het vat met wijn was verdwenen, en hij kon flauw onderscheiden, dat de twee groote beelden stom en roerloos op hunne voetstukken stonden.

Nadat hij een half uur had doorgebracht met zijne oogen uit te wrijven en zich te verwonderen, gedurende welken tijd hij den dageraad langzamerhand zag aanbreken, zwichtte hij voor de slaperigheid die hem overweldigde, en viel in eene verkwikkende sluimering. Toen hij ontwaakte, was het helder dag, de zaal was open, en eenige werklieden waren druk bezig met den toestel van het afgeloopen feest weg te ruimen.

Jozef sloop de trap af, kuierde, als ware hij uit nieuwsgierigheid van de straat ingekomen, de zaal in, ging beurtelings naar ieder der twee voetstukken, en bezichtigde de daarop staande beelden met de grootste oplettendheid. Hij kon niet twijfelen of het waren dezelfde gezichten. Hij herinnerde zich zeer nauwkeurig de verschillende uitdrukkingen, welke zij van tijd tot tijd onder het gesprek hadden aangenomen, in elken trek herkende hij de reuzen van den vorigen nacht. Verzekerd, dat hetgeen hij gehoord en gezien had geene verbeelding was geweest, besloot hij, wat er ook van komen mocht, zich dien avond weder in de Guildhall te verschuilen. Hij vatte ook het voornemen op om den geheelen dag te slapen, opdat hij des nachts helder wakker zou blijven, en vooral de beelden in het oog zou kunnen houden op het oogenblik, dat zij met leven werden begaafd en weder tot hunnen gewonen toestand terugkeerden, hetgeen hem zeer speet niet reeds gedaan te hebben.

CORRESPONDENTIE.

AAN MEESTER HUMPHREY.

MIJNHEER!

Voordat gij verder voortgaat met uw verslag van uwe vrienden van hetgeen gij zegt en doet, als gij met hen bijeen zijt, moet gij mij veroorloven u mijn verlangen te kennen te geven om verkozen te worden tot het bezetten van een

der ledige stoelen in uwe oude kamer. Weiger mij dit niet, zonder er rijpelijk over te denken: want als gij het doet, ben ik zeker, dat het u naderhand spijten zal.

Ik sluit mijn kaartje in dezen brief. Ik heb mij nooit voor mijnen naam geschaamd, en zal er mij nooit voor schamen. Men houdt mij algemeen voor een heertje dat zijne wereld verstaat, en dat toon ik ook. Als gij onderzoek wilt doen, vraag dan maar iemand van onze club. Ieder, die daar komt, om een brief te schrijven, zal u weten te zeggen hoe ik kan praten, en of ik niet eene stem heb, die uwe doove vriend wel moet hooren, als hij nog maar iets hooren kan. Vraag den knechts maar, wat hun van mij dunkt. Al de rekels beven voor mij. Dat herinnert mij aan iets — praat niet te lang over uwe huishoudster — het onderwerp is duivels gemeen.

Hoor eens, Mijnheer! Als gij mij een van die ledige stoelen afstaat, zult gij een man onder u hebben, die dingen weet te vertellen, waarvan gij raar zult opkijken. Ik weet eenige interessante anekdoten van dames uit de groote wereld. Ook weet ik de namen op te zeggen van alle heeren, die in de laatste vijf en twintig jaren eene zaak van eer gehad hebben, en geheime bijzonderheden van alle ruzies bij de wedrennen, aan de speeltafel, of ergens anders, welke in datzelfde tijdsverloop hebben plaats gehad. Men heeft mij wel eens de kronijk der fatsoenlijke wereld genoemd. Gij moogt waarachtig blijde zijn met dit voorstel, bij mijne ziel, al zeg ik het zelf.

Het is een heerlijke inval van u, dat gij niemand wilt laten weten, waar gij woont. Ik heb dit ook wel eens geprobeerd; maar men heeft altijd zooveel belangstelling in mij getoond, dat het telkens uitkwam. Uw doove vriend is eene slimme vogel, dat hij zijnen naam zoo geheim houdt. Dat heb ik ook geprobeerd; maar het is mij altijd mislukt. Ik zal het mij tot eene eer rekenen kennis met hem te maken. Zeg hem dat, en doe hem tegelijk mijn compliment.

Ik wacht met verlangen naar uw volgend blad, om te vernemen of uwe vrienden ook vrijen kost en inwoning bij u hebben hetgeen ik bijna reeds voor zeker houd. Als dat zoo is, weet ik nog een knap man (een vroolijke bol en een snaak van belang), die zich gaarne bij u zal willen voegen. Eenige jaren geleden heeft hij verscheidene prijsvechters tot seconde gediend, en eens als liefhebber zelf medegedaan bij eene bokspartij. Later heeft hij op verscheidene diligences gereden, al de lantaarns aan den rechterkant van Oxford-street aan stukken geslagen, en zes malen al de schelknoppen van Bloomsbury-square medegepakt behalve dat hij nog in onderscheidene drukke straten de gaspijpen heeft toegemaakt. Ik durf zeggen, dat

hij, na mijn eigen persoon, de man is, van wien gij het meeste plezier zult hebben.

In afwachting van antwoord
blijf ik
enz. enz.

Meester Humphrey bericht dezen heer, dat zijn aanzoek, zoowel wat zijnen vriend als wat hem zelve betreft, beleefdelyk van de hand wordt gewezen.

MIJNE DRIE VRIENDEN.

Mijne oude vriendin waarschuwt mij; dat het middernacht is. Het vuur vlamt helder op en knapt vroolijk, alsof het een lust had in het branden. De zingende huiskrekel bij den haard, die roode gloed, mijne klok en ik schijnen de wereld onder ons te deelen, en de eenige wezens te zijn, die nog waken. De wind, zoo even nog hard en onstuimig, is gaan liggen, en mompelt slechts brommend in zijnen slaap. Ik ben een vriend van alle getijden van den dag en het jaar, elk op zijne beurt, en houd doorgaans het tegenwoordige voor het beste; maar vooral ben ik een vriend van dat stille middernachtsuur, waarin lang begravenen gedachten, door de duisternis en de stilte begunstigd, uit hunne graven sluipen en rondwaren om de tooneelen van verdwenen geluk en verijdelde hoop.

Het volksgeloof aan spoken heeft eene nauwe verwantschap met den geheelen loop onzer gedachten op zulk een uur, en schijnt het noodwendige en natuurlijke gevolg daarvan te wezen. Want wie kan zich verwonderen, dat iemand begint geloof te slaan aan verhalen van afscheidene geesten, die rondwaren op plaatsen, waaraan zij vroeger gehecht waren, wanneer hij zelf, bijna evenzeer vervreemd van zijne oude wereld als zij, telkens bij vorige gewaarwordingen en vervlogene dagen blijft vertoeven, en, als de schim van hetgeen hij vroeger was, om plaatsen en personen blijft zweven, die zijn hart warmer deden kloppen? Zoo keert in dit stille uur mijn geest terug naar het huis, waar ik geboren werd, naar de tooneelen mijner kindsheid en jeugd; zoo zweef ik rond om mijne begravenen schatten (hoewel niet van goud of zilver) en betreur ik mijn verlies. Mocht het gebeuren, dat, als mijn lichaam zich met het stof heeft vermengd, mijn geest dit vertrek weder kwam bezoeken, dan zou hij slechts eene gewoonte volgen, die hij reeds bij het leven van den ouden man heeft aangenomen, en bij zijne onderwerpen van nadenken slechts ééne verandering te meer hebben.

In zulke droomerijen word ik niet weinig

voortgeholpen door een aantal legenden, die in de buurt omtrent mijn eerwaardig huis in omloop zijn, en welker getal zoo groot is, dat men bijna van elk vertrek eene afzonderlijke akelige historie weet te vertellen. Toen ik deze woning wilde betrekken, verzekerde men mij, dat het er in spookte van den zolder tot in den kelder; en ik geloof, dat de slechte meening, welke mijne bureu in het eerst van mij koesterden, daaruit ontsproot, dat ik den eersten nacht, dien ik in het huis doorbracht, niet in stukken werd gescheurd, of ten minste eenen doodelyken schrik onderging; ware een van beiden gebeurd, dan had ik gewis op eens het toppunt van populariteit bereikt.

Maar al stel ik al die geruchten en overleveringen behoorlijk op prijs, wie helpt mij beter voort in al mijne phantasieën, dan mijn goede doove vriend, hoe dikwijls heb ik reden om den dag te zegenen, die ons met elkander in kennis heeft gebracht! Ik verheug mij hartelijk, dat dit juist een kerstdag moest wezen, die ons van onze kindsheid af aan iets vriendschappelijks, hartelijks en welmeenends doet denken.

Ik was gaan wandelen, om mij zelve te vervroolijken met de vroolijkheid van anderen, en had eenige uren besteed met die kleine teekenen van gezellig vermaak en feestvreugde te beschouwen, waarvan op dien dag de straten en huizen zulk eenen overvloed aanbieden. Nu eens bleef ik staan kijken naar een vroolijk gezelschap, dat zich door de diepe sneeuw naar hunne plaats van bijeenkomst spoedde; dan weder keerde ik een eind terug, om eene geheele koets vol kinderen te zien ontladen voor het huis, waar het oudste lid der familie zijne jongste afstammelingen zou welkom heeten. Nu eens verkwikte het mij te zien, hoe voorzichtig de arbeidsman zijn fraai opgeschikt kindje droeg, terwijl zijne vrouw, die achteraan kwam, de zorg voor hare eigene beste kleederen vergat, om het wicht te liefkoozen, dat over den schouder van zijn vader vol dartelheid kraaide en lachte; dan weder vermaakte ik mij met een vriend paartje, dat mij voorbijwandelde; en streelend was mij de gedachte, dat de helft eener wereld van armen zich voor eene poos recht gelukkig gevoelde.

Toen het duister werd, bleef ik nog langs de straten zwerven, terwijl ik mij in verbeelding warmde bij de helder brandende vuren, die ik door de vensters zag schijnen, en bij de gedachte aan de overal heerschende gezelligheid alle gevoel mijner eigene eenzaamheid verloor. Eindelijk stond ik bij toevoel stil voor eene herberg, waarin eene portions-tafel werd gehouden, en toen ik voor een venster eene spijlslijst zag, kon ik niet nalaten mij te verwonderen, welke soort van menschen toch wel op kerstdag alleen in eene herberg zouden eten.

Ik geloof dat menschen, die eenzaam leven, gewoon worden om de eenzaamheid als hun bijzonder eigendom te beschouwen. Vele jaren achtereen had ik op dien grooten feestdag alleen in mijne kamer gezeten, en dien toch nooit anders beschouwd, dan als een dag van algemeene gezellige vreugde. Met innig leedwezen had ik eene uitzondering gemaakt voor eene menigte gevangenen en bedelaars; maar dit waren geene lieden, voor wie de deuren eener herberg openstonden. Zouden er nu nog menschen komen, of stond de spijslijst daar slechts voor de leus? Het laatste was zeker het geval.

Met eene poging om mij zelven hiervan overtuigd te houden, wandelde ik verder; maar ik had nog slechts weinige schreden gedaan, toen ik stilstond en omzag. De lamp boven de deur bracht mijne overtuiging aan het wankelen. Ik begon te vreezen, dat er veel menschen zouden zijn — misschien jongelieden, in bekrompene omstandigheden, geheel vreemd in deze groote stad, wier bloedverwanten veraf woonden, en die geen geld genoeg hadden om de reis te bekostigen. Deze onderstelling riep mij zoovele treurige tafereelen voor den geest, dat ik liever de waarheid wilde zien, dan mijne vermoedens mede naar huis nemen. Ik keerde derhalve om, en trad binnen.

Het verblijdde en speet mij tegelijk, dat ik slechts één persoon in de eetzaal aantrof. Het verblijdde mij, dat er niet meer waren; en toch speet het mij, dat hij daar zoo alleen zat. Hij zag er niet zoo oud uit als ik, maar scheen toch reeds op jaren te zijn gekomen, en zijn haar was grijs. Hoewel ik, terwijl ik binnenkwam en mij nederzette, meer gerucht maakte dan juist noodig was, ten einde zijne aandacht te trekken en hem met de op dien dag gebruikelijke woorden te kunnen begroeten, sloeg hij zijne oogen niet op, maar bleef met zijn hoofd in de hand, in eene peinzende houding, bij zijnen half gedanen maaltijd zitten.

Ik bestelde iets, dat mij een voorwendsel gaf om niet terstond heen te gaan (ik had vroeg gegeten, omdat mijne huishoudster bij eene vriendin was genoodigd), en bleef zitten, waar ik hem kon in het oog houden, zonder hem mijn gezelschap op te dringen. Na eene poos sloeg hij zijne oogen op. Hij bemerkte, dat er iemand was binnengekomen; maar hij kon mij niet wel onderscheiden, daar ik in de schaduw en hij in het licht zat. Hij was treurig en nadenkend, en ik wilde hem niet storen door hem aan te spreken.

Laat mij gelooven, dat het iets anders dan nieuwsgierigheid was, hetwelk mijne aandacht boeide, en mij onweerstaanbaar aandreef om dien man te naderen. Nooit zag ik een gezicht, dat zooveel geduld en zachtmoedigheid ken- teekende. Zoo iemand had zich door vrienden

omringd moeten zien; en daar zat hij toch treurig en alleen, op eenen tijd, dat alle menschen hunne vrienden om zich heen hadden. Telkens, als hij opzag, verzonk hij weder in zijne vorige mijmering, en het was duidelijk, dat de onderwerpen zijner gedachten, waarin zij ook mochten bestaan, van eenen treurigen aard waren, en zich onweerstaanbaar bij hem aandrongen.

Hij was niet gewoon aan de eenzaamheid. Daarvan was ik zeker; want ik wist van mijzelven, dat, ware zulks het geval geweest, hij een verschillend voorkomen zou hebben gehad, en eenige belangstelling in de komst van een ander zou hebben getoond. Ik kon niet nalaten op te merken, dat hij geen eetlust had, — dat hij vruchteloos poogde nog iets te nuttigen, dat hij telkens zijn bord weder van zich afschoof, en zijne vorige houding weder aannam.

Mij dacht, zijn geest hield zich bezig met oude kerstdagen, die voor zijne verbeelding oprezen. Het was eene groote verandering, nu hij zich voor de eerste maal — ik hield het voor zeker, dat het de eerste maal was — in eene ledige stille kamer bevond, zonder eene levende ziel, die zich aan hem liet gelegen zijn. Ik kon niet nalaten, hem in mijne verbeelding te volgen door eenen drom van opgeruimde gezichten, om dan terug te komen naar de eenzame vervelende zaal, waar de marentak en de palm in de gaslucht verschrompelden. Zelfs de op- passer was naar huis gegaan, en zijn plaatsbe- kleeder, een mager man, die er verhongerd uitzag, stond daar in zijne gelapte buis kerst- mis te houden.

Ik begon hoe langer hoe meer belang in mijnen vriend te stellen. Toen hij gedaan had met eten, werd er eene flesch wijn voor hem neergezet. Hij liet die lang onaangeroerd staan; maar eindelijk schonk hij met bevende hand een glas in, en bracht het aan zijne lippen. Een welmeenende wensch, welken hij op dien dag gewoon was uit te spreken, een beminde naam, dien hij anders eenen dronk wijdde, scheen op zijne tong te komen. Hij zette het glas haastig neder — nam het weder op — zette het nog eens neder — hield zijne hand voor zijne oogen — en — ja! ik zag tranen langs zijne wangen rollen.

Zonder vooraf te bedenken, of ik wel of kwalijk deed, stond ik op, ging naar hem toe, zette mij naast hem neder en legde mijne hand zacht op zijnen arm.

„Mijn vriend!” zeide ik: „vergeef mij, als ik u verzoek om van een oud man troost en op- beuring aan te nemen. Ik wil u niets voor- schrijven, dat ik zelf niet beproefd heb. Wat ook de oorzaak van uw verdriet moge zijn, wees welgemoed — ik bid u, wees welgemoed.” — „Ik zie, dat gij ernstig spreekt,” antwoordde

hij, „en ik houd mij verzekerd, dat gij het wel meent; maar”

Ik knikte, ten teeken dat ik begreep, wat hij zeggen wilde, want uit zekere strakheid zijner trekken en uit de oplettendheid waarmede hij mij aanzag, terwijl ik sprak, had ik reeds opgemaakt, dat hij doof was. „Wij zijn lotgenooten,” zeide ik, terwijl ik, om hem mijne meening te doen begrijpen, van hem op mij wees; „niet slechts door onze grijze haren, maar ook door ons ongeluk. Gij ziet, ik ben een gebrekkelijk oud man.”

Sedert het smartelijke oogenblik, dat ik mijn lichaamsgebreken voor het eerst ontwaar werd, heb ik mij nooit zoo gelukkig daaronder gevoeld, als toen hij met een glimlach, waarvan de herinnering mij nog streelt, mijne hand vatte, en zijnen stoel dicht bij mij schoof.

Dit was het begin van mijnen vriendschappelijken omgang met den dooven heer; en wanneer werd ooit de geringe en gemakkelijke dienst van een vriendelijk woord op den rechten tijd door zulk eene genegenheid en gehechtheid beloond, als hij voor mij heeft aan den dag gelegd!

Hij haalde een zakboekje en een potlood uit, om ons gesprek gemakkelijker te maken; en ik herinner mij nog zeer wel, hoe moeielijk het mij in het eerst viel om op die wijze te spreken, en hoe vlug hij mijne meening begreep, voordat ik nog half geschreven had, wat ik zeggen wilde. Met eene haperende stem zeide hij mij, dat hij niet gewoon was op dien dag alleen te zitten, — dat dit altijd een feestdag voor hem was geweest: en toen hij zag, dat ik een blik op zijne kleeding wierp, in verwachting dat hij rouw zou dragen, vervolgde hij haastig, dat het dat niet was; ware dit het geval geweest, dan, dacht hij, had hij het beter kunnen dragen. Van dien tijd af hebben wij dat onderwerp nooit weder aangeroerd. Elken volgenden kerstdag hebben wij in elkanders gezelschap doorgebracht; maar hoewel wij dan gewoon zijn met vriendschappelijke praatzucht al de omstandigheden onzer eerste kennismaking weder op te halen, wordt toch die ééne, als ware het volgens afspraak, altijd vermeden.

Intusschen zijn onze wederzijdsche achting en vriendschap dagelijks sterker geworden, en wij hebben eene verbintenis gesloten, welke, naar ik geloof en vertrouw, slechts door den dood zal worden afgebroken, om in een ander leven vernieuwd te worden. Ik weet bijna niet, hoe wij zoo gemakkelijk met elkander omgaan; maar voor mij is hij sedert lang niet meer doof. Hij vergezelt mij dikwijls op mijne wandelingen, en zelfs in eene volle straat beantwoordt hij mijne geringste blikken en wenken, alsof hij in mijn gedachten kon lezen.

Daar hij zoo weinig afleiding heeft, denkt hij veel; en zijne levendige verbeelding verleent hem eene bijzondere vaardigheid om grillige denkbeelden op te vatten en uit te werken, hetgeen hem tot eenen onwaardeerbaren schat voor ons klein gezelschap maakt en onze twee vrienden doet verbaasd staan. Deze verbeeldingskracht wordt nog levendiger, als hij onder het gesprek zijne groote pijp rookt, welke hij ons verzekert, dat eens aan een Duitsch student behoort heeft. Dit zij gelijk het wil, de pijp heeft een zeer antiek en geheimzinnig voorkomen, en is zoo groot, dat hij drie en een half uur noodig heeft, om haar uit te rooken. Ik heb reden om te gelooven, dat mijn barbier, — het orakel van eene partij babbelaars, die elken avond in eenen tabakswinkel, niet ver van mijn huis, bijeenkomen — van deze pijp en de gedrochtelijke beeldjes, welke op den kop gesneden zijn, anekdoten heeft verteld, waarover al de rookers in de buurt versted hebben gestaan; en ik weet, dat mijne huishoudster eenen bijzonderen eerbied voor die pijp koestert, en er tegelijk zulk eenen bijgeloovigen schroom voor heeft, dat zij zeer ongaarne in een donker vertrek er mede alleen zou willen blijven.

Welk leed mijnen dooven vriend moge getroffen hebben, welk geheim verdriet nog in eenen schuilhoek van zijn hart moge verborgen zijn, hij is thans opgeruimd, vergenoegd en gelukkig. Het ongeluk, dat zulk een man treft, kan niet anders dan eenen goeden indruk nalaten; en wanneer ik in zijne zachtmoedigheid en teergevoeligheid de sporen daarvan bemerk, ben ik nog minder geneigd om te morren over de beproevingen, die ik zelf heb ondergaan. Wat de pijp betreft, daaromtrent heb ik mijne eigene gedachten. Ik geloof zeker, dat zij eenigermate in verband staat met de gebeurtenis, die ons met elkander in kennis bracht; want ik herinner mij, dat het lang duurde, voordat hij er van sprak, dat hij toen zeer stil en treurig werd, en dat het naderhand nog lang duurde, voordat hij er mede te voorschijn kwam. Ik ben echter niet nieuwsgierig om meer hiervan te weten, ik zie, dat die pijp zijne tevredenheid en genoegen vergroot, en ik heb geene andere reden noodig om haar met gunstige oogen te beschouwen.

Zoo iemand is de doove heer. Ik kan hem mij op dit oogenblik duidelijk voorstellen, zooals hij anders met zijn eenvoudigen grijzen rok, bij den haard, tegen mij over zit. Onder het rooken van zijne beminde pijp, werpt hij mij een blik toe, boordevol vriendschap en hartelijkheid, terwijl hij met eenen opgeruimden glimlach het eene vriendelijke en geestige gezegde aan het andere schakelt; of hij ziet beurtelings naar mij en mijne klok, alsof hij zijn hart tusschen ons beiden verdeelde. Wat

mij zelven betreft, ik zeg niet veel, als ik verklaar, dat ik gaarne een van mijne armen of beenen zou willen missen, als hij de stem van mijne oude klok slechts kon hooren.

Van onze twee vrienden heeft de eerste altijd onder die onbezorgde, goedhartige, onbestendige menschen behoort, van welke de wereld doorgaans zegt, dat zij niemands vijanden zijn dan hunne eigene. Bestemd voor een beroep, waarop hij zich nooit ernstig toelegde, en opgevoed met het uitzicht op een vermogen dat hem nooit ten deel gevallen is, heeft hij al de

maken, leeft thans in het genot van een ontzaggelijken rijkdom. Zijn genot bestaat daarin, dat hij in eene rampzalige eenzaamheid bij zijn geld de wacht houdt; en waarschijnlijk gevoelt hij bij de uitgaaf van elken shilling een grooter zielsverdriet, dan het verlies der geheele erfenis zijnen broeder ooit gekost heeft.

Jack Redburn — zoo heette hij reeds op de school, waar elke andere knaap „jongheer” werd getiteld en bij zijn van genoemd, en hij is al zijn leven Jack Redburn gebleven — is sedert acht jaren mijn huisgenoot. Hij is mijn

EN TERWIJL HIJ DAAR OP EEN LAAG BANKJE NAAST MIJNE VROUW ZAT, BESPIEDDE IK HEM UREN LANG VAN ACHTER EEN BOOM. (Blz. 20).

wisselvalligheden ondergaan, die iemand onder zulke omstandigheden zou kunnen verwachten. Hij en zijn jonger broeder, beiden reeds vroeg van hunne ouders beroofd, werden door eenen rijken oom opgevoed, die hun de verwachting inboezemde, dat hij zijn goed gelijk tusschen hen zou verdeelen. Maar de oudste broeder, die te achteloos was om iemand naar de oogen te zien, en te eerlijk om iemand te vleien, verloor langzamerhand de genegenheid van den grilzieken ouden man; en de jongste, die niet naliet van deze omstandigheden gebruik te

bibliothecaris, secretaris, hofmeester en eerste minister, administrateur van al mijne zaken en directeur-generaal van mijn huishouden. Hij is zoo wat van alles: een schilder, een auteur, een tooneelist, een muzikant, een handig timmerman en een buitengewoon knap tuinier; daar hij geheel zijn leven lang eene verbazende geschiktheid heeft gehad, om alles te leeren, wat hem tot niets dienen kon. Hij houdt bijzonder veel van kinderen; en is er iemand ziek dan is hij de beste en geduldigste oppasser, dien men zou kunnen verlangen. Hij heeft met

alle klassen der maatschappij verkeerd, en zelfs de diepste armoede gekend; doch met dat al kan geen mensch onbaatzuchtiger, teerhartiger, argloos of vuriger van gevoel wezen. Door welk toeval de natuur zulke rare haspels vormt, weet ik niet, maar ik weet wel, dat zij hen dikwijls in de wereld zendt, en dat Jack Redburn de koning is van het geheele geslacht.

Ik zou verlegen staan, als ik zeggen moest, hoe oud hij is. Hij is niet recht gezond, en zijne lange haren, die reeds beginnen te grijzen, overschaduwden zijn gezicht en doen hem er eenigszins vervallen uitzien; wij beschouwen hem evenwel nog als een jongen kwant; en indien een altijd jeugdig gemoed deszelfs bezitter aanspraak geeft om jong te heeten, dan is hij waarlijk nog een kind. Nooit begeeft hem zijne onbezorgde opgeruimdheid, behalve op een regenachtigen zondag, wanneer hij licht buitengemeen vroom en ernstig wordt, en somtijds op een avond, wanneer hij eene treurige wijs op zijne fluit heeft gespeeld.

Zijne vertrekken zijn twee vroolijke kamers, die op den tuin uitzien, en een zijner grootste vermaken bestaat in de bezigheid, om het huisraad dezer twee kamers gedurig en op alle mogelijke wijzen te verplaatsen. Den geheelen tijd, dien hij bij mij gewoond heeft, geloof ik niet, dat hij twee nachten achtereenvolgend met het hoofd-einde van zijn bed op dezelfde plek heeft geslapen; en telkens, als hij het verzet, moet het voor de laatste maal zijn. Mijne huishoudster werd eerst bijna dol over deze gedurige veranderingen; maar langzamerhand heeft zij er zich aan gewend, en zelve zooveel smaak in zijne liefhebberij gekregen, dat zij dikwijls zeer deftig te zamen overleggen, wat de volgende en onveranderlijke verandering wezen zal. Welke schikkingen hij echter ook moge maken, zij zijn altijd een voorbeeld van orde en netheid, en ieder der velerlei voorwerpen, die hij tot zijne uiteenlopende bezigheden noodig heeft, krijgt eene vaste plaats. Tot voor een paar jaren was hij onderhevig aan tusschenpoozende vlagen van zinsverbijstering, welke zich doorgaans vertoonden als het bijzonder fraai weder was, en onder welker invloed hij zich zeer net aankleedde en uitging, alsof hij eens wilde gaan wandelen, maar dan verscheidene dagen lang wegbleef. Eindelijk, nadat de tusschenpoozen dezer kwaal trapsgewijze langer waren geworden, bleven hare aanvallen geheel weg; en thans gaat hij zelden uit, dan om op eenen zomeravond een luchtje te scheppen; en zelden zien wij hem met een ander opperkleed, dan een oude kamerjapon met zeer diepe zakken, gevuld met eene collectie van allerlei prullen, die hij hier en daar vindt en opdraapt.

Al wat onze vriend liefheeft, hebben wij ook lief, en zoo komt het, dat de vierde plaats in ons gezelschap aan den Heer Owen Miles

is toegewezen, een braaf achtenswaardig man, die Jack met zeer veel goedheid had behandeld, voordat mijn doove vriend en ik met hem bekend werden door een toeval, waarvan ik misschien in het vervolg zal spreken. Miles was een rijk en aanzienlijk koopman; maar toen hij door het overlijden zijner vrouw een zwaren slag had ondergaan, deed hij zijne zaken aan kant, om stil te gaan leven. Hij is een door en door braaf man, op wiens karakter niets te zeggen valt; maar hij is niet zeer vlug van begrip, en koestert eenige grappige vooroordeelen, die ik aan hunne eigene ontwikkeling zal overlaten. Hij beschouwt ons allen met diepen eerbied; maar Jack Redburn houdt hij voor eene soort van wondermensch; hij gelooft niet alleen, dat er iemand op de wereld was, die zooveel doen kon als Jack, maar ook, dat er nooit een op de wereld was, die iets zoo goed kon doen, en bij elk nieuw bewijs der schranderheid en handigheid van zijnen kunstrijken vriend stoot hij mij aan, en fluistert mij in het oor: „Had hij dat maar tot zijn beroep gemaakt, Mijnheer! Had hij dat maar tot zijn beroep gemaakt!”

Zij zijn onafscheidbare makkers. Men zou bijna denken, dat hoewel Miles nooit eene hand uitsteekt om te helpen, Jack, toch zonder hem niets zou kunnen uitrichten. Hij moge lezen, schrijven, schilderen, timmeren, tuinieren, of iets anders doen. Miles staat naast hem, met zijn blauwen rok tot aan de kin dichtgeknoopt, en blijft toekijken met een gezicht vol ongeloofige opgetogenheid, alsof hij de getuigenis zijner eigene zinnen niet durft vertrouwen, en denkt, dat zulk een wonder van knapheid onmogelijk is, behalve in eenen droom.

Dit zijn mijne vrienden; nu heb ik mij zelven en hen geïntroduceerd.

DE KLOKKEKAST.

BEKENTENIS GEVONDEN IN EENE GEVANGENIS
TEN TIJDE VAN KAREL DEN TWEDE.

Ik bekleedde de betrekking van luitenant bij het leger Zijner Majesteit, en diende buitenslands in de veldtochten van 1677 en 1678. Na het Nijmeegsche vredesverdrag, keerde ik huiswaarts, nam ontslag uit den dienst, en vertrok naar een klein landgoed, weinige mijlen oostwaarts van Londen gelegen, in het bezit waarvan ik kort te voren gekomen was door mijne vrouw.

Dit is de laatste nacht dien ik te leven heb, en ik wil de zuivere waarheid onbewimpeld neerschrijven. Een dapper man ben ik nooit geweest, en van mijne kindsheid af, was ik van

een afgetrokken, gemelijken en wantrouwendend aard. Ik spreek van mij zelven als ware ik bereids van deze wereld gescheiden; want terwijl ik dit schrijf, wordt mijn graf reeds gedolven, en mijn naam geschreven in het zwarte boek des doods.

Spoedig na mijne terugkomst in Engeland, werd mijn broeder door eene doodelijke ziekte aangetast. Deze omstandigheid gaf mij weinig of geen smart; want sedert wij mannen geworden waren hadden wij zeer weinig omgang met elkander gehad. Hij was openhartig en edelmoedig, schooner dan ik, meer begaafd en algemeen bemind. Zij die mijne kennismaking zochten in het buitenland of te onzent, omdat zij tot zijne vrienden behoorden, bleven zelden lang aan mij gehecht, en plachten bij ons eerste gesprek reeds te zeggen, dat het hun zeer bevreemde twee broeders te ontmoeten, die zoowel innerlijk als uiterlijk zoozeer van elkander verschilden. Ik was gewoon hen tot deze verklaring te brengen; want ik wist welke vergelijkingen zij tusschen ons moesten maken, en daar ik bitteren nijd in mijn hart koesterde, trachtte ik dien voor mij zelven te rechtvaardigen.

Onze vrouwen waren zusters. Deze tweede band, die ons schijnbaar nauwer aan elkander moest hechten, vervreemde ons slechts te meer. Zijne vrouw kende mij goed. Wanneer zij tegenwoordig was, kampte ik nooit met eenige geheime ijverzucht of verbittering, of die vrouw wist het evengoed als ik. Op zulke tijden sloeg ik nooit mijne oogen op, of ik vond de hare op mij gevestigd. Nooit sloeg ik ze neder of keek ik een anderen weg uit, of ik gevoelde dat zij mij in het oog had. Het was eene onuitsprekelijke verlichting voor mij wanneer wij kraakelden, en eene nog grootere geruststelling toen ik in den vreemde vernam dat zij dood was. Het komt mij thans voor alsof zeker vreemd en noodlottig voor gevoel van wat er sedert gebeurde, toen boven ons hoofd moet geweeft hebben. Ik was bang voor haar; ik was in den geest steeds met haar bezig; haar strakke en vervolgende blik komt mij bestendig voor oogen, als de herinnering van een akeligen droom, en doet mijn bloed verstijven.

Zij stierf kort nadat zij het leven geschonken had aan een kind — een jongen. Toen mijn broeder begreep dat alle hoop op herstel voor hem verloren was, riep hij mijne vrouw aan zijn bed, en vertrouwde dezen wees, een kind van vier jaren, aan hare bescherming. Hij vermaakte hem al wat hij bezat, en bepaalde bij testament dat, mocht het kind komen te sterven, alles op mijne vrouw zou overgaan, als de eenige erkentelijkheid die hij haar bewijzen kon voor hare zorg en liefde. Hij wisselde eenige woorden met mij, betreurde het dat wij zoo lang met elkander in verwijdering

hadden geleefd; waarna hij uitgeput in eene sluimering verviel, waaruit hij nimmer ontwaakte.

Wij hadden geene kinderen; daar er eene groote genegenheid tusschen de zusters bestaan had, en mijne vrouw bijna de plaats van eene moeder bij dien jongen had vervuld, beminde zij hem als ware hij haar eigen kind. Het kind was ook innig aan haar gehecht; maar hij was het evenbeeld zijner moeder zoowel in gelaatstrekken als in geest, en wantrouwde mij steeds.

Ik kan ternauwernood den datum bepalen waarop dit gevoel zich het eerst van mij meester maakte, maar spoedig begon ik onrustig te worden, wanneer dit kind tegenwoordig was. Nimmer ontwaakte ik uit eene verdrietige overpeinzing, of ik merkte dat hij mij aankeek; niet met enkel kinderlijke bevreemding, maar met iets van het opzet en de bedoeling die ik zoo vaak bij zijne moeder had waargenomen. Het was geen spel mijner verbeelding, gegrond op gelijkenis van gelaatstrekken en uitdrukking. Nimmer kon ik den jongen zijne oogen doen neerslaan. Hij vreesde mij, maar tevens scheen hij instinctmatig mij te verachten; en zelfs wanneer hij bij mijn blik terugweek — dat hij doorgaans deed wanneer wij alleen waren, om dichter bij de deur te zijn — hield hij zijne heldere oogen steeds op mij gevestigd.

Misschien verberg ik die waarheid voor mij zelven, maar ik geloof niet dat, toen dit begon, ik iets kwaads tegen hem in den zin had. Het mag zijn dat ik soms dacht hoe dienstig zijn nalatenschap voor ons zou wezen, en dat ik daarom naar zijn dood verlangde; maar ik geloof niet het voornemen gehad te hebben, zijnen dood te verhaasten. Ook kwam het denkbeeld niet zoo in eens bij mij op, maar langzamerhand, eerst vertoonde het zich in duistere gestalten en op grooten afstand, zooals de menschen wellicht denken aan eene aardbeving of aan den jongsten dag; vervolgens kwam het allengs nader, en verloor daarbij iets van zijn afschuw en onwaarschijnlijkheid; eindelijk werd het gedeeltelijk — ja zelfs, bijna geheel — het onderwerp mijner dagelijksche overdenkingen, en loste zich ten slotte op in eene quaestie over de middelen van uitvoering en veiligheid; maar niet om de daad te doen of er van af te zien.

Terwijl dit in mijn binnenste plaats greep, kon ik nooit uitstaan dat het kind bespeurde dat ik naar hem keek, niettemin werd ik, als door tooverkracht, aanhoudend genoopt mijne oogen te vestigen op die kleine brooze gestalte, en dan kwam de gedachte bij mij op, hoe gemakkelijk het gedaan kon worden. Soms tijds placht ik naar boven te sluipen en hem gade te slaan, terwijl hij sliep; maar gewoon-

lijk zwierf ik in den tuin rond bij het venster der kamer, waarin hij de hem opgegevene lesjes leerde, en terwijl hij daar op een laag bankje naast mijne vrouw zat, bespiedde ik hem uren lang van achter een boom; opspringende, als een misdadige ellendeling die ik was, bij elk ritselen van een blad, en sloop dan weder terug om nog eens te zien en opnieuw te worden opgeschrikt.

Dicht bij onze woning, maar geheel buiten het gezicht, en (als het eenigszins woei) ook buiten het gehoor, was een diepe waterplas. Ik besteedde dagen achtereens om met mijn zakmes een bootje te snijden van ruwen vorm, dat ik eindelijk gereed had, en het op den weg van het kind neerwierp. Toen verschool ik mij op een verborgen plaats, waar hij voorbij moest wanneer hij alleen mocht wegsluipen om dit speeltuig te laten drijven, en loerde daar op zijne komst. Hij kwam noch dien dag, noch den volgende, ofschoon ik wachtte van 's middags totdat de avond viel. Ik was zeker dat ik hem in den strik had, want ik had hem over het speelgoed hooren babbelen, en wist, dat in zijne kinderlijke ingenomenheid, hij het met zich in bed nam. Ik gevoelde geene verveling noch vermoeden, maar wachtte geduldig, en op den derden dag ging hij mij voorbij, vroolijk huppelende, terwijl zijne zijden haren in den wind fladderden, hij zong — God erbarm u mijner! — hij zong een vroolijk liedje, waarvan hij nauwelijks de woorden stamelen kon.

Ik sloop hem achterna, kruipende onder eenig struikgewas dat daar ter plaatse groeit, en niemand dan duivelen weten met welken angst ik, een sterk volwassen man, de voetstappen naging van dat kind, toen hij den rand der watervlakte naderde. Ik was dicht bij hem, op mijne knie gezonken en hief reeds mijne hand op om hem er in te stooten, toen hij in den stroom mijne schaduw zag en zich omkeerde.

De geest zijner moeder sprak uit zijne oogen. De zon brak van achter eene wolk door, zij bescheen den helderen hemel, de stralende aarde, het klare water, de vonkelende regendruppels op de bladeren. In alles meende ik oogen te zien. Het gansche groote heelal van licht was daar om den moord te zien doen. Ik weet niet wat hij zeide; hij had stoutmoedig en mannelijk bloed in de aderen, hij kroop niet noch vleide hij mij. Ik hoorde hem roepen dat hij zou trachten veel van mij te houden — maar dat hij het thans nog niet deed — en toen zag ik hem naar huis terugloopen. Onmiddellijk daarop zag ik mijn eigen zwaard ontbloot in mijne hand, terwijl hij morsdood aan mijne voeten lag, — hier en daar met bloed bespat, maar overigens geheel zooals ik hem in zijn slaap gezien had — in dezelfde houding

ook, met zijn wang rustende op zijne kleine hand.

Ik nam hem in mijne armen en legde hem — zeer minzaam nu hij toch dood was — in een kreupelboschje. Mijne vrouw was dien dag van huis, — en zou eerst den volgende dag terugkeeren. Het venster van onze slaapkamer, de eenige slaapkamer aan dien kant van het huis, was slechts ter hoogte van een paar voet boven den grond, en ik besloot des nachts daaruit te stappen en hem in den tuin te begraven. Ik dacht er volstrekt niet aan dat mijn eigenlijk plan mislukt was, ook niet dat men het water zou uitdreggen en niets vinden, dat het geld nu ongebruikt zou blijven liggen, omdat ik het denkbeeld moest ingang doen vinden dat het kind verloren of gestolen was. Al mijne gedachten liepen op een punt samen, de overheerschende noodzakelijkheid namelijk om te verbergen wat ik gedaan had.

Hoe ik te moede was, toen zij mij kwamen zeggen dat het kind vermist werd, toen ik kondschappers in alle richtingen uitzond, toen ik hijgde en sidderde bij de nadering van iedereen, geene taal kan het zeggen, noch iemands geest het bevatten. Ik begroef hem dien nacht. Toen ik de takken verwijderde en in het donkere kreupelbosch blikte, was daar een glimworm, die op het vermoorde kind scheen als de zichtbare geest van God. Ik keek in het graf, toen ik hem daarin had gelegd, en steeds glom het op zijne borst als een vurig oog dat opzag naar den hemel en eene bede richtte tot de sterren, die mij bij mijn werk gadesloegen.

Ik moest mijne vrouw ontmoeten, haar het geval openbaren, en haar hoop geven dat het kind spoedig zou worden gevonden. Dit alles deed ik, — naar ik meen, met eenigen schijn van oprechtheid, want op mij had men niet het minste vermoeden. Dit gedaan zijnde, zette ik mij den ganschen dag aan het venster der slaapkamer, en bespiedde de plek waar het ontzettend geheim verborgen lag.

Het was in een stuk grond dat omgewerkt werd, om het met nieuwe graszoden te beleggen, en dat ik daarvoor uitgekozen had, omdat dan de sporen van mijne spade minder waarschijnlijk de aandacht zouden trekken. De mannen die de zoden legden, moeten wel gedacht hebben dat ik waanzinnig was. Bestendig maande ik hen tot spoed aan, liep naar buiten en werkte met hen mede, trapte den grond plat met mijne voeten, en haastte hen met opzinnige heftigheid. Zij hadden hun werk voor den avond geëindigd, en toen beschouwde ik mij betrekkelijk veilig.

Ik sliep — niet zooals menschen slapen die verfrist en vroolijk ontwaken, maar in mijn slaap kwelden mij onrustige droomen, waarin ik mij verbeeldde nagezet te worden, of wel ik

zag de grasplek waarboven nu eens eene hand, dan een voet en dan weder het hoofd zelf uitstak. Wanneer het zoover kwam schrok ik altijd wakker en sloop naar het venster, ten einde mij te overtuigen dat het werkelijk niet zoq was. Daarna begaf ik mij weder te bed; en zoo bracht ik den nacht door in aanvallen van schrik en ontsteltenis, twintigmaal legde ik mij neder en sprong weer op, terwijl voortdurend dezelfde droom mij beangstigde, — dit was veel erger dan wakker te liggen, want zulk een droom alleen maakte het lijden uit van een ganschen nacht. Eens droomde ik dat het kind leefde, en dat ik nooit gepoogd had hem te dooden. Uit zulk een droom te ontwaken was de ontzettendste van alle angsten.

Den volgenden dag zat ik weder aan het venster, het was mij onmogelijk mijne oogen af te wenden van de plek, die, ofschoon met gras bedekt, voor mij zoo duidelijk was — de vorm, de grootte, de diepte, de ongelijke wanden en alles — als lag zij voor het daglicht geopend. Wanneer een der knechts er overheen liep, was het mij als moest hij er in zinken; als hij er overheen was, ging ik naar buiten om te zien of zijn voet de kanten ook beschadigd had. Zoo een vogel zich daar nederzette, dan verkeerde ik in angst, dat misschien, door eene ontzettende tusschenkomst, dit tot de ontdekking mocht leiden; zoo de geringste luchtstroom er overheen suiste, was het als fluisterde hij tot mij, moord. Er was geen aanblik of geluid — hoe alledaagsch, gering of onbeduidend ook — of het vervulde mij met vrees. En in dezen toestand van onophoudelijke bespieding, bracht ik drie dagen door.

Op den vierden dag kwam er aan de poort iemand, die vroeger in het buitenland met mij had gediend, hij was vergezeld door een officier, zijn broeder, dien ik nooit gezien had. Ik gevoelde dat ik het niet zou kunnen uitstaan om buiten het gezicht der plek te blijven. Het was een zomeravond, en ik gaf aan mijn bedienden bevel, eene tafel en eene flesch wijn in den tuin te brengen. Toen ging ik met mijn stoel op het grafzitten, en verzekerde zijnde dat niemand het nu, zonder mijn voorkennis, kon verstoren, poogde ik te drinken en te praten.

Zij hoopten dat mijne vrouw wel was, — dat zij niet verplicht was hare kamer te houden, — dat zij haar niet verjaagd hadden. Wat kon ik anders doen, dan hun met stamelende tong over het kind te spreken? De officier dien ik niet kende was een eenigszins somber man, en hield zijne oogen bestendig naar den grond gericht terwijl ik sprak. Zelfs dit beangstigde mij. Ik kon mij niet losmaken van het denkbeeld dat hij daar iets bespeurde, hetwelk hem aanleiding gaf de waarheid te vermoeden. Ik vroeg

hem overijld of hij veronderstelde dat..... en hield toen stil. „Dat het kind vermoord is geworden?” zeide hij, terwijl hij mij vriendelijk aanzag. „O, neen! wat zou een mensch er aan hebben om een arm kind te vermoorden?” Ik zou het hem hebben kunnen zeggen wat een mensch aan zulk eene daad had, niemand kon dit beter dan ik; maar ik bewaarde het stilzwijgen, en rilde alsof ik de koorts had.

Daar zij zich in mijne aandoening vergisten, trachtten zij mij op te vroolijken met de hoop dat de jongen voorzeker zou gevonden worden, — welke vreugde ware dat voor mij! — plotseling hoorden wij een diep doordringend gehuil, en aanstonds sprongen twee groote honden over de heining, die, terwijl zij door den tuin holden, het blaffend geluid, dat wij te voren gehoord hadden, herhaalden.

„Bloedhonden!” riepen mijne bezoekers.

Wat behoefde men mij dat te zeggen? Ik had er nooit in mijn leven een van die soort gezien, maar ik kende hun aard, en wist waartoe zij gekomen waren. Ik omklemde de leuning van mijn stoel, en sprak noch bewoog mij. „Zij zijn van het echte ras,” zei de man dien ik in het buitenland gekend had, „en zijn zeker aan hun geleider ontsnapt terwijl zij ter africhting buiten waren.”

Beiden hij en zijn vriend wendden zich nu naar de honden, die met hunne snuiten naar den grond gekeerd, zich onrustig bewogen, terwijl zij heen en weer liepen, van het eene einde naar het andere, dwars door den tuin heen, en dan weder in kringen, rond rennende als wilde dieren, en gedurende dien tijd sloegen zij volstrekt geen acht op ons, maar herhaalden bestendig het gejammer dat wij reeds gehoord hadden, toen brachten zij opnieuw hun snuit aan den grond, en volgden ijverig een spoor. Thans begonnen zij den grond vuriger te besnuffelen dan zij tot nu toe gedaan hadden, en hoewel zij nog altijd zeer onrustig waren, liepen zij niet meer in zulke groote kringen rond, maar hielden zich bij eene plek, en verminderden bestendig den afstand tusschen hen en mij.

Ten laatste kwamen zij vlak bij den grooten stoel waarop ik zat, en opnieuw hun vreeselijk gehuil aanheffende, trachtten zij de houten sporten weg te rukken die hen van den grond onder mij afhielden. Ik zag hoe de beiden die met mij waren mij aanstaarden.

„Zij ruiken de eene of andere prooi,” zeiden zij tegelijk.

„Zij ruiken geen prooi!” riep ik uit.

„In 's hemels naam ga daar vandaan,” zeide op zeer dringende wijze degeen dien ik kende, „of gij zult aan stukken gescheurd worden.”

„Laten zij mij lid voor lid vaneenrijten, ik zal deze plaats nimmer verlaten!” riep ik.

„Moeten honden op schandelijke wijze der menschen dood verhaasten? Houw ze neder en hak ze aan stukken.”

„Hier is eenig gruwelijk geheim in 't spel!” zeide de officier, dien ik niet kende, terwijl hij zijn zwaard trok. „In naam van Koning Karel, help mij dien man in verzekerde bewaring nemen.”

Zij vielen toen beiden op mij aan en noodzaakten mij de plaats te verlaten, ofschoon ik mij verweerde, hen beet en mij aan hen vastklemde als een waanzinnige. Na eenige worsteling, kregen zij mij rustig tusschen hen; en toen, groote God! daar zag ik de honden den grond openscheuren, en de aarde in de lucht opwerpen alsof het water was.

Wat blijft mij nog te verhalen over? Dat ik op mijne knieën viel, klappertandend de waarheid bekende, en om vergeving bad. Dat ik sedert ontkend heb, en thans opnieuw beken. Dat ik wegens de misdaad in verhoor genomen, schuldig bevonden en gevonnisd ben. Dat ik den moed niet bezit mijn dood te verhaasten, noch hem manhaftig onder de oogen te zien. Dat ik geen mededogen ondervind, geen troost, geene hoop, geen vriend bezit. Dat mijne vrouw, gelukkig tijdelijk die geestvermogens heeft verloren, die haar in staat zouden stellen mijne ellende te beseffen. Dat ik alleen zit met mijn boozen geest in dezen steenen kerkertoren, en dat ik morgen sterven moet!

* * * * *

BRIEFWISSELING.

Meester Humphrey heeft de eer gehad, onderstaanden brief te ontvangen geschreven op sterk riekend papier, verzegeld met lichtblauw lak, waarop zijn voorgesteld twee plumpe duiven, die zitten te trekkebekken. De brief begint niet met een der gewone vormen van opschrift, maar vangt aan als volgt:

BATH, Woensdag avond.

Hemel! tot welke onbescheidenheid laat ik mij vrijwillig vervoeren! Deze stamelende regelen te schrijven aan iemand die mij geheel vreemd is, en dan is die vreemdeling nog wel van eene ons vijandige sekse! — en toch word ik in den afgrond medegesleept, en bezit geene kracht van zelfaangrijping (vergeef mij dit eigengemaakte woord) om mij te ontrukken aan den gapenden kolk die voor mij ligt.

Ja, ik schrijf aan een man; maar laat mij daaraan niet denken, want er is dwaasheid in die gedachte. Zult gij mijne gevoelens begrijpen? O, ja, ik ben zeker dat zult gij; en gij

zult ze ook eerbiedigen, en ze niet verachten, — niet waar?

Laat ik kalm zijn. Dat portret, glimlachende zooals hij eens tegen mij glimlachte; die rotting zwaaiende zooals ik hem, ik weet niet hoe vaak, in zijne hand heb zien zwaaien; die beenen die zoo vaak in mijne nachtelijke droomen voorbijzweefden, en nooit stilstonden, zoodat hun eigenaar een paar woorden met mij kon spreken; die echte fatsoenlijkheid, ofschoon het oorspronkelijke valsch is, — zou ik mij soms kunnen vergissen? O, neen, neen.

Laat ik nog kalmer zijn; ik wenschte dat ik zoo kalm was als eene doodkist. Gij hebt een brief openbaar gemaakt van iemand, wiens beeltenis gegraveerd, doch wiens naam (en waarom?) weggelaten is. Zal ik dien naam eens fluisteren? Is het misschien..... Maar waar-toe zou ik ook vragen, wanneer mijn hart mij maar al te duidelijk zegt, dat hij het is?

Ik wil hem zijn verraad niet verwijten; ik wil hem aan die tijden niet herinneren, toen hij de welsprekendste geloften veil had, en mij een kleinen geldelijken steun aftroggelden: en toch zou ik hem willen zien — hem zien, zeide ik? — h e m — helaas! zoodanig is het gemoed eener vrouw. Want zooals de dichter zeer schoon zegt..... Maar gij zult het gevoel reeds vooruit begrepen hebben. Is het niet liefelijk? O, Ja!

Het was in deze stad (die mij heilig is vanwege de herinnering) dat ik hem het eerst ontmoette, en voorwaar indien van menschelijk geluk ergens wordt gewag gemaakt, dan zullen die robbertjes, met hunne punten van drie en een halve shilling, op tafelen van hemelsch metaal ingesneden zijn. Hij had altijd eene der vier hoogste kaarten, — gewoonlijk twee. Op dien gedenkwaardigen avond stonden wij op acht. Hij sloeg zijne oogen op (stralend in hunne verleidelijke zachtheid) naar mijn ontroerd gelaat. „K u n t gij?” zeide hij met bijzondere bedoeling. Ik voelde den druk van zijn voet op den mijnen; onze likdorens klopten overeenstemmend. „K u n t gij?” zeide hij opnieuw; en elke trek van zijn sprekend gelaat sprak de woorden uit, „mij weerstaan?” Ik lispelde „Neen,” en viel in zwijm.

Toen ik weer bijkwam, zei men, dat het van het weer was. Ik zeide dat het kwam van de muskaatnoot in de kandeel. Hoe weinig vermoedde men de waarheid! Hoe weinig raadde men de diepe geheimzinnige bedoeling van die vraag. Den volgenden morgen bracht hij mij knielend een bezoek; ik bedoel niet dat hij in genoemde houding aan de huisdeur verscheen, maar dat hij zich op die gewrichten neerwierp, zoodra de knecht de kamer verlaten had. Hij bracht in zijn hoed eenige verzen mede, die hij voor eigengemaakte uitgaf, maar later heb ik bevonden dat ze van Milton waren; ook

had hij bij zich een fleschje met het opschrift „laudanum”; alsmede een pistool en een degenstok. Hij trok den laatsten, ontkurkte de eerste, en greep de trekker van zijn zakpistool. Volgens zijn zeggen was hij gekomen om te veroveren of te sterven. Hij stierf echter niet. Hij perste mij eene bekentenis af mijner liefde, en loste toen zijn pistool uit een achtervenster, waarna wij een kleinen maaltijd gebruikten.

Trouwelooze, onstandvastige man! Hoevele eenwen schijnen reeds verlopen te zijn sedert zijne onverantwoordelijke en verraderlijke verdwijning! Zou ik hem nog kunnen vergeven, zoowel dat, als ook de geleende winst, die hij beloofde de volgende week terug te zullen betalen? Zou ik hem met verachting kunnen weggagen van mijne voeten, zoo hij berouwvol naderde, en wel met huwelijksplannen? Zou de vleienzame bekoorder mij weder in zijne toovernetten lokken, of zou ik ze alle verbreken en mij koel verwijderen? Ik durf mijne zwakheid bij die gedachte niet vertrouwen.

Mijn brein is weder ontsteld. Gij kent zijn adres, zijn beroep, zijne levenswijze, — misschien zijt ge wel bekend met wat er in zijn binnenste omgaat. Gij bezit een humaan en menschlievend karakter; openbaar alles wat gij weet, — alles; maar vooral de straat en het nummer van zijne woning. De post is op het punt te vertrekken, de postiljon luidt reeds, — de Hemel geve dat het niet de doodklok moge zijn der liefde en hoop van

BELINDA.

P. S. Vergeef de afdwalingen van eene slechte pen en een onstemd gemoed. Gelieve uw antwoord Poste restante te zenden. De postiljon, ongeduldig door het lange wachten, luidt vreeselijk in de gang.

P. P. S. Ik open dezen om u te vertellen dat de postiljon vertrokken is, en dat gij deze letteren dus niet eer dan met de volgende post moet verwachten; wees dus niet verwonderd zoo gij ze niet ontvangt.

Meester Humphrey meent geene vrijheid te hebben aan zijne schoone schrijfster het adres van den heer in quaestie te verschaffen, maar hij geeft kennis van den brief als een openbaar bewijs van zijne goede trouw en van zijne hoffelijkheid.

EEN ONVERWACHT BEZOEK.

Als ik in eene zwaarmoedige stemming ben, gelukt het mij dikwijls mijne gedachten van treurige onderwerpen af te wenden, door de voorwerpen, die mij omringen, met denkbeeldige gebeurtenissen in verband te brengen, en mijne verbeelding te laten spelen met de toooneelen en karakters, welke mij op die wijze voor den geest komen.

Door deze gewoonte ben ik zoo ver gekomen, dat ik in elk vertrek van mijn huis, en in elk oud portret, dat deszelfs wanden versiert, iets bijzonders heb ontdekt. Zoo ben ik overtuigd, dat eene statige dame, die er verschrikkelijk stijf en zedig uitziet, en wier beeltenis voor den schoorsteen van mijne slaapkamer hangt, voorheen de vrouw van den huize moet geweest zijn. Beneden op de plaats is een leelijk, in steen uitgehouwen gezicht, dat ik — ik weet zelf niet waarom, maar ik vrees dat het uit eene soort van jaloezie is — nooit zien kan, zonder om haren echtgenoot te denken. Boven mijn studeervertrek is een kamertje, met een door klimop omslingerd tralievenster, en daar verbeeld ik mij hunne dochter te zien, een bekoorlijk meisje van achttien of negentien jaren, en onberispelijk, behalve in het enkele opzicht, dat zij smoorlijk verliefd is op eenen jongenheer op de trap, wiens grootmoeder (naar een ongebruikt spoelhok in den tuin verbanen) eenen ouden familiewrok blijft koesteren, en de onverzoenlijke vijandin van het meisje is. Met zulke bouwstoffen voorzien, schrijf ik in mijne gedachten menigen kleinen roman, welks grootste verdienste daarin bestaat, dat ik dien, zoodra ik verkies, eenen gelukkigen afloop kan geven. Ik ben daarin zoo verdiept, dat, als ik eens des avonds te huis kwam, en een forschen ouden ridder van twee eeuwen geleden op zijn gemak in mijn leuningstoel vond zitten, terwijl eene verliefde jonkvrouw, vruchteloos trachtende zijn versteend hart te vermurwen, met haren blanken arm op mijne beminde klok leunde, ik inderdaad geloof, dat ik alleen daarover mijne verwondering zou te kennen geven, dat zij mij zoo lang hadden laten wachten, en mij niet vroeger met een bezoek hadden vereerd.

In zulk eene stemming zat ik gistermorgen in mijnen tuin, en verlustigde mij in de bloeiende natuur om mij heen, terwijl ik elke vatbaarheid voor hoop en genot door het schoone lenteweder voelde opwekken, toen mijn gepeins werd afgebroken door de onverwachte verschijning van mijnen barbiër aan het eind der laan, dien ik zag naderen met eene haast, welke iets zeer bijzonders kenteekende.

Mijn barbiër is altijd een vlug, levendig, bedrijvig mannetje — want hij heeft een bloedrijk

temperament, en zit stevig in het vleesch, zonder grof of dik te wezen — maar gisteren was zijne drift zoo buitengewoon groot, dat ik er mij over verbaasde. Ook kon ik, toen hij naderbij kwam, niet nalaten op te merken, dat zijne grijze oogen bijzonder sterk glinsterden, dat zijn rood neusje een buitengewonen gloed had, en dat al de trekken van zijn rond gevuld gezicht uit hunne gewone plooiën waren getrokken, om eene uitdrukking van blijde verrassing aan te nemen. Nog meer verwonderde het mij, dat mijne huishoudster, die anders zeer stemmig is, en angstig zorg draagt om haar fatsoen te houden, aan het einde der laan om den hoek der heg kwam kijken, en eenige knikjes en glimlachjes met den barbier wisselde, die tot dat einde twee of drie malen omkeek. Ik kon mij geene tijding voorstellen, welke met deze inleiding zou kunnen strooken, of het moest die wezen, dat zij dien morgen met elkander getrouwd waren.

Ik gevoelde derhalve geene kleine teleurstelling, toen het op niets anders uitkwam, dan dat er een heer aan huis was gekomen, die mij verlangde te spreken.

„Wie is het?” vroeg ik. De barbier trok zijn gezicht in nog meer plooiën, en antwoordde, dat de heer zijn naam niet wilde noemen, maar verzocht mij te spreken. Terwijl ik een oogenblik nadacht, om mij te bezinnen wie het wezen kon, die mij zoo onverwacht kwam bezoeken, bespeurde ik dat mijn barbier deze gelegenheid waarnam, om nog een knikje met de huishoudster te wisselen, die op eenen afstand was blijven staan. „Laat Mijnheer maar hier komen,” zeide ik.

Dit gezegde scheen de hoogste wenschen van mijnen barbier te bekronen; want hij keerde zich snel om, en liep op een draf heen.

Op eenen afstand kan ik niet best zien, en daardoor bleef ik, toen de heer de laan opkwam, eene poos in het onzekere, of hij mij bekend was of niet. Hij was een bejaard man, maar kwam toch vlug en flink aanstappen, waarbij hij de in den weg liggende tuingereedschappen en de randen der bedden zeer behendig wist te vermijden, en zonder schade aan te richten tusschen de bloempotten doortrippelde. Voordat hij nog bij mij was, begon hij reeds met eenen allervriendelijksten glimlach tegen mij te buigen; en toen dacht ik al, dat ik hem wel kende; maar toen hij met den hoed in de hand voor mij trad, en de zon zijn kaal hoofd, zijne licht-bruine spanbroek en zijne zwarte slobkousen bescheen — toen voelde ik mijn hart warmer kloppen, en was ik overtuigd, dat ik niemand anders dan onzen goeden ouden bekende, den waardigen heer Pickwick voor mij zag.

„Blijf toch zitten, Mijnheer!” zeide hij, toen ik opstond om hem te ontvangen. „Geef u geene moeite. Ik bid u, houd toch uw gemak!” Met

deze woorden duwde hij mij met vriendelijk geweld weder op mijne bank neder, greep toen mijne hand, en schudde die eene poos met eene warmte, die op eens iemands hart moest innemen. Ik heette hem welkom, terwijl ik in mijne woorden iets van de hartelijke blijdschap poogde te leggen, die zijn bezoek mij verschaft, en verzocht hem zich naast mij neder te zetten. Al dien tijd deed hij niets anders, dan mijne hand beurtelings loslaten en weder aanvatten, en mij door zijnen bril aanzien met het genoeglijkste gezicht, dat mij nog onder de oogen was gekomen.

„Gij hebt terstond geraden wie ik was!” zeide Pickwick. „Nu, dat vind ik aardig — recht aardig.”

Ik antwoordde, dat ik zijne ontmoetingen verscheidene malen gelezen had, en dat de portretten, die van hem in het licht waren gekomen, mij zeer gemeenzaam met zijne gelaatstrekken hadden gemaakt. Daar ik de gelegenheid niet ongepast achtte, betuigde ik hem tegelijk mijn leedwezen, dat er zoovele schotschriften op zijn karakter in druk waren gekomen. Pickwick schudde een oogenblik met verontwaardiging zijn hoofd maar terstond daarop glimlachte hij weder, en antwoordde, dat ik zeker de voorrede wel gelezen had, die Cervantes voor het tweede deel van zijn Don Quichot had geplaatst, en dat ik daarin vinden kon, hoe ook hij over die zaak dacht. „Maar,” zeide Pickwick, „verwondert het u niet, hoe ik uwe woonplaats heb ontdekt?” — „Ik wil er mij niet over verwonderen,” antwoordde ik, „en ook niet nieuwsgierig zijn om het te weten. Het is mij genoeg, dat gij mij dit genoegen hebt verschaft; en ik heb volstrekt geen verlangen om van u te hooren, aan welke middelen ik het te danken heb.” — „Gij zijt al te vriendelijk,” hernam Pickwick, terwijl hij mij nog eens de hand drukte. „Gij zijt juist zulk een man, als ik verwachtte. Maar, Mijnheer! welke reden denkt gij wel, dat mij bewogen heeft om u op te zoeken? Waar denkt gij dat ik om kom?”

Pickwick deed mij deze vraag, alsof hij het voor de grootste onmogelijkheid hield dat ik de geheime reden van zijn bezoek zou vermoeden, en scheen zich te verbeelden, dat geene menschelijke schrandereheid iets daarvan zou kunnen uitvorschen. Ofschoon ik derhalve wel merkte waar hij heen wilde, deed ik echter alsof ik er niets van begreep; en nadat ik eene korte poos had nagedacht schudde ik wanhopig mijn hoofd. „Wat zoudt gij wel zeggen,” hernam Pickwick, terwijl hij den voorvinger zijner linkerhand op mijnen arm legde, en mij schuins aanzag, „wat zoudt gij wel zeggen, indien ik bekende, dat ik, na uw verslag aangaande u zelve en uw klein gezelschap te hebben gelezen, hier gekomen ben als een nederig candidaat voor een der ledige stoelen?” — „Ik

zou zeggen," antwoordde ik, „dat ik slechts één ding weet, hetwelk mij dat kleine gezelschap dierbaarder zou kunnen maken, en dat zou zijn, indien het vergroot werd door de aanwinst van mijn ouden vriend — want gij moet mij vergunnen, dat ik u zoo noem — mijn ouden vriend, Mijnheer Pickwick."

Toen Pickwick dit antwoord hoorde, straalde hem het innigste genoegen, niet slechts uit de oogen, maar uit al de trekken van zijn gelaat. Nadat hij mij hartelijk beide handen had geschud, klopte hij mij zachtjes op den rug, en toen — ik begreep wel waarom — werd hij rood tot over zijne ooren, en zeide zeer ernstig, dat hij hoopte dat ik het niet kwalijk nam.

Ik verzekerde hem dat dit het geval niet was, en bracht terstond het gesprek op iets anders, door hem eene vraag te doen, die mij reeds twintig maal op de tong had gelegen. „Gij hebt mij nog niets van Sam Weller gezegd," zeide ik. — „O! Sam is nog dezelfde als voorheen," antwoordde Pickwick. „Dezelfde brave trouwhartige kerel, die hij altijd geweest is. Wat zou ik u van Sam zeggen, Mijnheer! behalve dat hij dagelijks onontbeerlijker wordt voor het geluk en het genoegen van mijn leven." — „En de oude Weller?" vroeg ik. — „De oude Weller," antwoordde Pickwick, „is in geenerlei opzicht meer veranderd dan Sam, of het moest wezen, dat hij wat stijfhoofdiger en tussenbeide wat spraakzamer is dan te voren. Hij komt nu dikwijls bij ons, en heeft zich zelfs in zooverre een gedeelte van mijne lijfwacht gemaakt, dat, als ik op klokavonden om een stoel voor Sam in de keuken verzoek (onderstellende dat uwe drie vrienden mij waardig keuren om een der ledige stoelen te bezetten), ik vrees, dat ik dikwijls zijnen vader daaronder zal moeten begripen."

Ik beloofde zeer gewillig, dat mijn huis ten allen tijde voor Sam en zijnen vader zou openstaan; en toen dat punt was afgehandeld, traden wij in een wijldoelig gesprek, dat van beide zijden met zulk eene gulle gemeenzaamheid werd gevoerd, alsof wij vanouds vertrouwde vrienden waren geweest, en waaronder ik met genoegen opmerkte, dat Pickwick niet slechts zijne vroegere opgeruimdheid, maar ook al de beminnelijke kenmerken van zijn karakter had behouden. Daar hij van de toestemming mijner vrienden had gesproken, alsof die nog onzeker was, verzekerde ik hem verscheidene malen, dat zijn voorstel gewis met blijdschap door hen zou worden aangenomen, en verzocht hem verlof, om hem zonder verdere complimenten met Jack Redburn en Miles, die dicht bij de hand waren, in kennis te brengen."

Pickwick's kiescheheid wilde hem echter geenszins vergunnen om dezen voorslag aan te nemen; want hij begreep dat er nog ernstig moest worden beraadslaagd, of hij inderdaad wel waardig

was om in ons gezelschap te worden opgenomen, en dat hij zich vóór dien tijd niet verder mocht indringen. Al wat ik hem kon afpersen was eene belofte, dat hij op den volgende avond onzer bijeenkomst bij mij zou komen, opdat ik het genoegen mocht hebben, om hem, zoodra hij verkozen was, binnen te leiden.

Nadat Pickwick mij met eenige verlegenheid eene rol papier had ter hand gesteld, die hij zijn „proefstuk" noemde, deed hij mij vele vragen aangaande mijne vrienden, en vooral over Jack Redburn, wien hij verscheidene malen een „aardig man" heette, en met wien ik zien kon dat hij bijzonder was ingenomen. Toen ik hem alles gezegd had wat hij weten wilde, bracht ik hem in huis, om hem de oude kamer te laten zien, waarin wij onze bijeenkomsten houden. „Dat is dan de klok!" zeide Pickwick, terwijl hij opgetogen bleef staan. „Lieve Hemel! dat is nu waarlijk de oude klok!"

Ik dacht, dat hij de klok nooit weder zou hebben verlaten. Nadat hij die even met zijne hand had aangeraakt, met zooveel eerbied en zulk een vriendelijk gezicht, alsof zij een levend wezen was, begon hij haar op alle mogelijke manieren te bekijken. Nu eens klom hij op eenen stoel, om er boven op te kunnen zien; dan eens ging hij op zijne knieën liggen, om den voet te bezichtigen; dan bekeek hij de deur zoo nauwkeurig, dat zijn bril de kast bijna aanraakte, en dan weder drukte hij zijn hoofd tegen den muur, om te beproeven of hij ook iets van den achterkant kon te zien krijgen. Vervolgens ging hij een paar stappen achteruit, om de wijzerplaat te beschouwen, en hield dan weder zijn oor tegen de kast, om naar het tikken te luisteren, terwijl hij ieder oogenblik zijn hoofd naar mijn kant keerde en mij met innige tevredenheid toeknikte. Zijne bewondering bleef niet tot de klok beperkt; al wat hij in de kamer zag, deelde daarin; en toen hij eindelijk alles had bezichtigd, en een voor een op al de zes stoelen was gaan zitten, om te beproeven hoe men er op zat, moest ik bij mij zelven bekennen, dat ik nooit zulk eene schilderij van onbenevelde opgeruimdheid en tevredenheid had gezien, als hij uitmaakte van den top van zijn kaal hoofd, tot den ondersten knoop zijner slobkousen.

Ik zoude blijde zijn geweest, en mij in zijn gezelschap uitmuntend vermaakt hebben, als hij den geheelen dag bij mij gebleven was; maar mijne klok sloeg, en herinnerde hem daardoor, dat het tijd was om afscheid te nemen. Ik kon niet nalaten hem nog eens te zeggen, hoeveel genoegen hij mij gedaan had, en op de trap gaven wij elkander verscheidene malen de hand.

Zoodra wij in de gang waren gekomen, kwam mijne huishoudster haar kamertje uit (ik zag dat zij eene andere japon aangetrokken en eene schoone muts opgezet had), en groette

Pickwick door uiterst beleefd en vriendelijk voor hem te nijken; en de barbier, die zich hield alsof hij bij toeval juist wilde heengaan, maakte buigingen zonder eind. Als de huishoudster neeg, boog Pickwick met de grootste beleefdheid, en dan neeg zij weder; zoo ging het ook met den barbier; zoodat Pickwick, bij elkander gerekend, met onverminderde vriendelijkheid heen en weder draaiende, ten minste vijftig buigingen maakte.

Ik liet hem de deur uit. Toen wij op de stoep kwamen, zagen wij bij den hoek van den weg juist een omnibus, dien Pickwick aanriep en met buitengewone vlugheid naliep. Toen hij omtrent halverwege gekomen was, keerde hij zijn hoofd om, en bleef, daar hij zag dat ik hem nog nakeek, verlegen staan, blijkbaar niet wetende of hij wilde terugkomen, om mij nog eens de hand te geven, of verder gaan. De conducteur van den omnibus riep en nu liep Pickwick weer een eindje verder; daarop keek hij nog eens om, en kwam weer een eindje terug. Nu werd er nog eens geroepen, en terstond liep hij weder den anderen weg op. Toen dit nog eenige malen gebeurd was, maakte de conducteur er een eind aan, door Pickwick bij den arm te nemen en in het rijtuig te stoppen; maar het laatste wat hij deed was, dat hij het raampje liet zakken, en terwijl hij wegreed, met zijnen hoed naar mij wuifde.

Ik draalde niet, om de rol, die hij mij gegeven had, te openen. Het volgende was de inhoud:

DE HEKSENWACHT.

EEN VERHAAL UIT DEN OUDEN TIJD,

DOOR

SAMUEL PICKWICK.

Er zijn vele jaren verlopen, sedert de oude John Podgers in de stad Windsor woonde, die hem had zien geboren worden, en waar hij na verloop van tijd ook ordentelijk begraven werd. Gij kunt er van verzekerd wezen, dat in den tijd van Koning Jacobus I Windsor eene wonderlijke oude stad was; en gij moogt op mijn woord gelooven, dat John Podgers eene wonderlijke oude paai was; hij en Windsor pasten derhalve juist bij elkaar, en zelden gingen zij, zelfs voor eenen halven dag, uit elkanders gezicht.

John Podgers was kort, breed, dik, grof en lomp van lijf en leden, en een groot liefhebber van eten, gelijk menschen van dat fatsoen dikwijls zijn. Daar hij bovendien een groot liefhebber van slapen was, verdeelde hij zijnen tijd tamelijk gelijk tusschen die twee uitspanningen, terwijl hij altijd een dutje deed, als hij gedaan

had met eten, en zich weder aan tafel zette, als hij gedaan had met slapen, door welk middel hij dagelijks dikker en dommeliger werd. Men was zelfs gewoon van hem te zeggen, dat, als hij vóór het middagmaal de straat op en neer kuierde (zooals hij altijd deed als het fraai weder was), hij tegelijk gerust een uiltje ving; maar velen hielden het voor een verzinzel, daar men hem dikwijls op marktdagen naar een vetten os had zien kijken, en hem zelfs bij dit gezicht had hooren grinniken en opgetogen uitroepen: „Levend biefstuk, levend biefstuk!” Het was op dien grond, dat de verstandigste menschen in Windsor (de leden der regeering natuurlijk boven aan) geloofden, dat John Podgers insgelijks een zeer verstandig man was; juist niet geestig of vernuftig, en misschien wel wat dof en droomerig, maar toch een man, die wel wist te oordeelen, en meer meende dan hij zeggen wilde. Dit geloof werd nog versterkt door de deftige manier, waarop hij zijn hoofd schudde en tegelijk zijne onderkin in eene zwabberende beweging bracht.

Daar hij een rijke weduwnaar was, en zijne overdevene eet- en slaaplust hem meer vermaak dan ongemak aanbracht, terwijl hij geene kosten behoefde te ontzien om den eersten te bevredigen, en zich gerust aan den laatsten kon overgeven, dewijl het volstrekt niet noodig was dat hij wakker bleef, zou men licht kunnen denken dat John Podgers een zeer gelukkig leven leidde. Maar de schijn is dikwijls bedriegelijk, zelfs wanneer zij zulks het minst schijnt te wezen; en de waarheid is, dat hij, in weerwil van zijn welgevoed en genoegelijk voorkomen, gekweld werd door eene vrees, die hem nacht noch dag rust liet.

Men weet wel, dat er in dien tijd oude wijven bestonden, welke onder den naam van heksen groote wanorden aanrichtten, en ordentelijke Christenmenschen de akelige pijnigingen aandedden, door hen, als zij er volstrekt niet op verdacht waren, met spelden of naalden te steken, of hen met hunne beenen in de lucht te laten loopen, tot grooten schrik van hunne vrouwen en aanhoorigen, die natuurlijk zeer ontsteld waren, als de heer des huizes met zijne hielen aan de deur kwam kloppen, terwijl hij zijn haar met den voetschrapper uitkamde. Dit waren hare gewone kuren; maar dagelijks speelden zij nog honderd andere streken, die allen even moedwillig en somtijds zelfs meer aanstootelijk waren. Het gevolg was, dat er wraak geroepen werd over alle oude wijven, met wie de Koning geen medelijden had (gelijk hij toch eigenlijk had gedacht); want hij schreef met eigene hand een stuk, waarin zij allen tot het eeuwige vuur werden verwezen, en stelde bovendien alle mogelijke middelen in het werk, om haar van den aardbodem uit te roeien, zoodat er nauwelijks een dag omging, waarop niet ten minste ééne

heks volgens zijn bevel werd gehangen, verdronken of gebraden. Evenwel liepen er nog telkens geruchten van heksen en hare ongelukkige slachtoffers in den een of anderen hoek des lands, en deden het haar des publieks zoo hoog te berge rijzen, dat de hoed des publieks daardoor van zijn hoofd werd gelicht, terwijl zijn gezicht van angst verbleekte.

Men kan wel denken, dat de stad Windsor niet vrij bleef van de algemeene besmetting. Op den verjaardag des Konings kookten de inwoners eene heks, en zonden eene flesch van de bouillon naar het Hof, met een mooi geschreven adres, waarin zij hunne gehechtheid en gehoorzaamheid aan hunnen vorst betuigden. De Koning, die eenigszins akelig was van dit present, gaf het tot eene gedachtenis aan den Aartsbisschop van Canterbury, en zond een antwoord op het adres, waarin hij zijnen bekommerden onderdanen eenige gulden regels gaf, om heksen te ontdekken, en hun eenige behoedmiddelen, inzonderheid hoefijzers, aanprees. Oogenblikkelijk gingen de inwoners van Windsor aan het werk, om boven elke deur een hoefijzer te spijkeren; en zoovele bezorgde ouders bestelden hunne kinderen, om hen buiten nood te houden, bij hoefsmeden in de leer, dat de grofsmederij een zeer fatsoenlijk beroep werd.

In het midden van al die opschudding at en sliep John Podgers als naar gewoonte, maar schudde zijn hoofd veel meer dan anders, en men bespeurde dat hij minder naar vette ossen en meer naar oude wijven keek. In zijne kamer had hij eene plank, waarop men de geheele heksenliteratuur van dien tijd in eener rij zag prijken, die elke week langer werd. Hij had het hoofd vol van voorbehoedmiddelen en bezweringsformulieren, meende des avonds verdachte vrouwlieden op bezemstokken door de lucht te zien rijden, en leefde in bestendigen angst dat hij betooverd zou worden. Daar hij zich onophoudelijk met dit ééne denkbeeld bezighield, — dat geheel alleen in zijn hoofd zat, en vrij den baas kon spelen — werd de heksenvrees eindelijk zijne heerschende drift. Hij, die voorheen niet eens wist wat droomen was, kon nu niet slapen zonder van heksen te droomen; als hij wakker was stonden zij insgelijks voor zijne verbeelding; en hetzij hij sliep of waakte, hij had geen oogenblik rust. Hij begon heksenstrikken in den omtrek van zijne woning te zetten, en men zag hem dikwijls uren lang daarbij op de loer liggen. Deze waren van een zeer eenvoudig maaksel en bestonden doorgaans slechts uit twee kruiselings over elkander gelegde strootjes, of een stuk leder van een ouden bijbelband, met eenige korrels zout er op; maar zij waren onfeilbaar, en wanneer eene oude vrouw er over struikelde, (hetgeen niet zelden gebeurde, daar de plek, waar John

zijne strikken zette, zeer steenachtig en hobbelig was) sprong hij op, viel haar op het lijf, en hield haar om haren hals vast, totdat er hulp kwam, als wanneer zij terstond weggesleept en verdronken werd. Nadat hij op deze wijze een aantal oude dames had verschalkt en uit den weg geruimd, kreeg hij eenen grooten naam; en daar hij bij zijne heldendaden geene andere schade leed dan een bekrabbeld gezicht, of iets dergelijks, hield men hem algemeen voor heksenproef.

Er was slechts één mensch, die eenigen twijfel koesterde aan de gaven van John Podgers, en dat was zijn eigen neef, een losse jongen van twintig jaren, die in het huis van zijn oom was opgevoed en nog daar was te vinden, — namelijk als hij te huis was, hetgeen zeldzamer plaats had dan wel had kunnen zijn. Daar hij vlug lezen kon, was hem de taak opgedragen, om elk nieuw vlugschrift met vreemde en schrikbarende berichten, dat zijn oom kocht, hardop voor te lezen: en dit deed hij altijd des avonds onder het kleine afdak voor het huis, bij hetwelk de burens zich verzamelden, om naar de akelige tijdingen te luisteren; want de menschen laten zich gaarne beangst maken, en als zij dit vermaak gratis of ten koste van een ander kunnen bekomen, smaakt het hun des te beter.

Op eenen schoonen zomeravond was eene groep menschen om deze plek verzameld en luisterde aandachtig naar Will Marks (zoo heette de neef), die met zijne muts op één oor, zijnen arm, als bij toeval, om de ranke leest van een lief meisje, dat naast hem zat, geslagen, en het gezicht, welks komieke strakheid hoogen ernst moet aanduiden, een akelig verhaal voorlas — dat hij met allerlei bijvoegselen van zijne eigene vinding opsierde — van een heer in Northamptonshire, die betooverd was en ongenadig door den duivel werd geplaagd. John Podgers, met een hoogen punthoed op het hoofd en eenen korten mantel om de schouders, zat tegen hem over, en zag met eene mengeling van trotschheid en schrik om zich heen; terwijl de toehoorders, met vooruitgestokene hoofden en opene monden, sidderend stonden te luisteren, en hoopen dat het nog lang niet uit was. Tusschenbeide hield Will een oogenblik op, om het nieuwsgierige gehoor eens aan te zien, zette zijn gezicht in nog gekkere plooiën, schikte zich op zijn gemak, terwijl hij het bovengemelde juffertje tegelijk een drukje gaf, en begon dan met frisschen moed aan een nieuw mirakel, dat al de vorigen overtrof.

De ondergaande zon schoot hare laatste gouden stralen op de groep, die, in opgetogene aandacht verzonken, geen acht gaf op het vallen van den avond en op de kleurenpracht, die in het westen prijkte, toen de hoefslagen van een paard, dat op een frisschen draf aankwam,

de stilte verstoorde, en den lezer plotseling deden zwijgen, terwijl de toehoorders verwonderd opkeken. Hunne verwondering werd niet minder, toen een ruiter, die in vollen ren aankwam, eensklaps stilhield en vroeg, waar John Podgers woonde.

„Daar zit hij!” riepen twaalf stemmen, terwijl even zoovele handen naar den dikken John wezen, die nog over de ijsselijkheden, welke hij gehoord had, zat te suffen.

De ruiter gaf den toom van zijn paard aan een der omstanders, steeg af, en naderde John met zijnzen hoed in de hand, maar met groote haast.

„Waar komt gij vandaan? vroeg John. — „Van Kingston, Meester!” — „En wat komt gij hier doen?” — „Ik heb eene boodschap van veel belang.” — „Waarover?” — „Over hekserij.”

Hekserij! Ieder staarde den naar zijnzen adem hijgenden bode verslagen aan, die op zijne beurt de anderen even verslagen aanstaarde — behalve Will Marks, die, toen hij zag dat niemand op hem lette, niet alleen het lieve meisje nog eens in zijnzen arm knelde, maar haar zelfs twee kussen gaf. Hij moet gewis zelf behekt zijn geweest, anders zou hij het nooit gedaan hebben — en het juffertje insgelijks, anders zou zij het nooit hebben toegelaten.

„Hekserij?” riep Will, om den klank van den laatsten kus, die wat hard was geweest, te smoren.

De bode keerde zich tot hem, herhaalde het woord op een nog ernstiger toon dan te voren, en deed daarop zijne boodschap, waarvan de inhoud, in het kort, was, dat de inwoners van Kingston sedert eenige nachten in vreese lijken angst waren gejaagd door heksenfeesten, die onder de galg op een kwartieruurs afstand van de stad werden gehouden, en waarvan men bericht had gekregen door reizigers, die bij toeval nabij genoeg waren gekomen, om door het gedruisch opmerkzaam te worden; dat verscheidene menschen de stemmen der heksen hadden gehoord; dat drie oude vrouwen onder sterke verdenking lagen; dat men daarop met kundige lieden raad had gehouden en begrepen, dat, om te ontdekken wie de heksen waren, een ongetrouwd man alleen op die plek de wacht moest houden; dat geen ongetrouwd man moed genoeg had gehad om die taak te aanvaarden; en dat men hem had gezonden, ten einde John Podgers te verzoeken om haar op zich te nemen, daar hij iemand was, op wien de kunsten der heksen geen vat hadden.

John hoorde deze boodschap met de uiterste bedaardheid aan, en zeide met weinig woorden, dat hij zeer gaarne den inwoners van Kingston die geringe dienst zou willen bewijzen, indien hij niet zulk een ongelukkige neiging

had om in slaap te vallen, hetgeen hem bij deze gelegenheid wel zeer speet, maar hem volkomen buiten staat stelde om aan het verzoek te voldoen. Er was evenwel, zeide hij, een heer in het gezelschap (en daarbij keek hij strak naar eenen langen hoefsmid), die, daar hij zijn geheele leven met het maken van hoefijzers had doorgebracht, geheel onkwetsbaar moest wezen voor de tooverwapenen der heksen; en de welbekende dapperheid en goedhartigheid van dien heer lieten hem niet toe te twijfelen, of hij zou volvaardig die taak op zich nemen. De hoefsmid dankte hem zeer beleefd voor zijne gunstige meening, welke hij altijd zou trachten te verdienen, maar zeide tegelijk, dat hij zich onmogelijk met de zaak kon inlaten, daar zijne vrouw, aan wien iedereen wist dat hij teeder gehecht was, het oogenblikkelijk zou besterven, indien zij hem op zulk eenen tocht zag vertrekken. Men had nu voorheen wel niet geweten, dat hij zijne vrouw zoo teeder liefhad; om de waarheid te zeggen, men vermoedde juist het tegendeel, daar de hoefsmid zijne gade meer slaag gaf, dan teederminnende echtgenooten doorgaans doen; maar zijn besluit werd door alle aanwezige getrouwde mannen van ganscher harte toegejuicht, en allen verklaarden eenstemmig, dat zij te huis wilden blijven, om, zoo het noodig was (maar gelukkig was het niet noodig), in de verdediging hunner wettige echtgenooten te sneven.

Toen deze uitbarsting van geestvervoering bedaard was, vestigden zij allen, als ware het volgens afspraak hunne oogen op Will Marks, die met buitengemeene onverschilligheid was blijven zitten. Men had nooit openlijk hooren zeggen, dat hij niet aan heksen geloofde; maar hij had dikwijls zoo erg den gek daarmede gestoken, dat men zijn geloof zeer verdacht hield, dewijl hij dikwijls in het openbaar had gezegd, dat hij een bezemstok voor een zeer ongemakkelijk rijpaard hield, vooral ongeschikt voor dames, met andere loszinnige aanmerkingen van denzelfden aard, die zijne wilde makkers hartelijk deden lachen.

Terwijl zij Will aanzagen, begonnen zij onder elkander te fluisteren en te mompelen, en eindelijk riep een man: „Waarom vraagt gij Will Marks niet?”

Dit was het juist waaraan iedereen had gedacht, en derhalve herhaalden allen tegelijk: „Wel ja! Waarom vraagt gij Will Marks niet?” — „Hij geeft er niet om,” zeide de hoefsmid. — „Hij gelooft er niet aan,” riep op eenen schimpend spottenden toon een klein manneke met een geel gezicht en een grooten piekneus, welken hij onder den arm van een langen vent, die voor hem stond, vooruitstak. — „En hij is immers ook ongetrouwd,” zeide een man met eene grove stem. — „Dat is zijn geluk,” mompelden al de getrouwde mannen, en wenschten,

dat zij slechts ongetrouwd waren; dan zouden zij spoedig laten zien, hoeveel moed zij in het lijf hadden.

De bode zag Will Marks smeekend aan.

„Het zal een regenachtige nacht wezen, vriend! en mijn blesje is nog moe van gisteren...”

Hier hoorde men een algemeen gegrinnik.

„Maar,” vervolgde Will, terwijl hij glimlachend om zich heen zag, „als niemand anders aanspraak maakt, om tot eer van de stad het avontuur te ondernemen, dan ben ik uw man, al zou ik te voet moeten gaan. In vijf minuten zit ik te paard; maar ik zeg nog eens, dat ik geen ander, die misschien lust mocht hebben, om in mijne plaats te gaan, van de eer wil berooven.”

Doch thans ontstond er eene dubbele moeilijkheid; want niet alleen bestreed John Podgers het besluit van zijnen neef met al de woorden, die hem ten dienste stonden en die juist niet veel waren; maar het lieve juffertje bestreed het bovendien met al de tranen, die zij had, en die waren overvloedig genoeg. Will bleef echter onverzettelijk, en ruimde de tegenwerpingen van zijnen oom met eene grap uit den weg, terwijl hij het meisje met een paar woorden, die hij haar in het oor fluisterde, weder een glimlachje op de lippen vleide. Daar het bleek, dat hij met geweld gaan wilde, gaf zijn oom hem uit zijnen zak eenige krachtige behoedmiddelen, die hij met dankbetuiging van de hand wees, en het lieve meisje gaf hem een kus, dien hij insgelijks teruggaf.

„Ziet gij wel, welk een raar ding het trouwen is,” zeide Will, „en hoe oplettend en bedachtzaam al die getrouwde mannen zijn. Er is er geen een onder, of zijn hart brandt van verlangen, om mij dit avontuur uit de handen te nemen; en toch doet hun gevoel van plicht hen te huis blijven. De mannen van deze stad zijn een voorbeeld voor de geheele wereld; en dat zijn de vrouwen zeker ook, anders zouden zij nooit half zooveel invloed kunnen hebben, als het nu blijkt dat zij bezitten.”

Zonder naar eenig antwoord op deze schimp-schoten te wachten, knipte Will met zijne vingers, en ging in huis en vervolgens naar den stal, terwijl sommigen zich bezighielden met den bode eenige ververschingen aan te bieden, en anderen met zijn paard voeder te geven. In minder dan den bepaalden tijd kwam hij van een anderen kant terug, met een mantel om de schouders, een degen op zijde, en een paard aan de hand.

„Kom, nu voort!” zeide Will, terwijl hij in den zadel sprong. „In galop, vriend! Goedenacht!”

Hij wierp het meisje een handkus toe, knikte tegen zijn droomerigen oom, nam voor de anderen zijne muts af — en nu holden de twee

ruiters weg, alsof al de heksen van Engeland in de pooten der paarden zaten. In eene minuut waren zij uit het gezicht.

De achtergeblevenen schuddeden twijfelachtig hunne hoofden, streken hunne kinnen, en schuddeden daarop weder hunne hoofden. Will was zeker een goed ruiter, zeide de hoefsmid, maar hij was toch onvoorzichtig, zeer onvoorzichtig, en men kon niet zeggen hoe dit zou afloopen — maar hij zou willen weten, welke reden Will toch had, om mee te gaan. Hij wenschte den jongen geen kwaad; maar waarom was hij meegegaan? Alle aanwezigen herhaalden deze vraag, schuddeden nogmaals hunne hoofden, en nadat zij John Podgers goedennacht hadden gewenscht, gingen zij één voor één naar huis en naar bed.

De inwoners van Kingston lagen in hunnen eersten slaap, toen Will Marks en zijn geleider de stad doorreden, tot voor het huis waar verscheidene leden der regeering vergaderd waren, die met angst op de komst van den vermaarden Podgers wachtten. Zij zagen zich eenigszins teleurgesteld, toen er in zijne plaats een vroolijk jonkman verscheen; maar spoedig schikten zij zich in hun lot en begonnen Will te beduiden, hoe hij zich achter de galg moest verschuilen en de heksen bespieden en beluisteren, en hoe hij dan op eens voor den dag moest komen, en links en rechts onder den hoop hakken en steken; dan zou men de verdachte oude wijven den volgende morgen gekwetst in bed vinden liggen, en zou geen ontkennen haar meer baten. Zij gaven hem bovendien eenen overvloed van goeden raad, en — wat Will veel beter aanstond — een goed avondmaal. Toen dat alles verricht en het bijna middernacht geworden was, gingen zij uit, om hem de plek te wijzen, waar hij de wacht moest houden.

De nacht was donker, en de lucht stond dreigend. In de verte hoorde men den donder rommelen, terwijl de wind akelig door het geboomte suisde. De regenten der stad hielden zich zoo dicht aan Will gesloten, dat zij hem telkens op de teenen of de hielen traptten, en bovendien klapperden hunne tanden zoo sterk van vrees, dat de muziek van eenige castagnetten hem overal scheen te vergezellen.

Eindelijk bleven zij staan, toen zij eene opene eenzame plaats bereikten, wezen naar een zwart voorwerp in de verte, en vroegen Will, of hij dat zag.

„Ja,” antwoordde hij. „Hoe zoo?”

Nu vertelden zij hem haastig, dat dat de galg was, waarbij hij de wacht moest houden, wenschten hem zeer vriendelijk goedennacht en snelden naar de stad terug, zoo hard hunne beenen maar konden loopen.

Will ging stoutmoedig op de galg af. Toen hij er onder gekomen was, keek hij eens naar omhoog en zag — zeker met genoegen — dat

zij ledig was, en er niets anders aan hing, dan eenige ijzeren kettingen, die langzaam heen en weder zwierden, als de wind wat harder opstak. Toen hij eens goed om zich heen had gezien, besloot hij om zich met zijn gezicht naar de stad te plaatsen, zoowel omdat hij dan met zijn rug naar den wind stond, als omdat, indien iemand voornemens was hem te verrassen, men waarschijnlijk van dien kant zou aankomen. Daarop sloeg hij zijn mantel zoo om zich heen, dat zijne handen en het gevest van zijn degen vrij bleven, en plaatste zich tegen den galgpaal geleund, en met zijne muts niet zoo sterk op een oor als anders op zijn wachtpost.

Aldus bleef hij eene geruime poos staan turen; doch hij zag niets, en behalve het huilen van den wind, die bij vlagen over de heide gierde, en het knarsen der ketenen, die boven zijn hoofd zwierden, hoorde hij geen geluid, dat de naargeestige stilte van den nacht stoorde. Na verloop van een half uur werd deze eentonigheid Will veel onaangenamer, dan het geweldigste rumoer had kunnen zijn, en hij verlangde hartelijk een of ander vijand te zien opdagen, al ware het slechts om zich warm te vechten.

Om de waarheid te zeggen, de wind was vinnig koud, en scheen den jonkman, die door het driftig rijden verhit en zoo des te gevoeliger voor de koude geworden was, tot in het hart te verkleumen. Will was een stoute gast, en gaf niet om harde slagen of scherpe klingen; maar hij had toch geen lust, om heen en weder te stappen, daar hij eenigszins bevreesd was voor een onverwachten aanval, waarbij het hem wel te stade zou komen, dat zijn rug gedeekt was, al was het slechts door eene galg. Hij was wel niet zoo bijgeloovig als zijne meeste tijdgenooten, maar de sprookjes, die hem onwillekeurig in de gedachten kwamen, waren toch niet zeer geschikt, om hem den tijd te korten, of op eene aangename wijze bezig te houden. Hij herinnerde zich, hoe men zeide, dat de heksen zich des nachts naar kerkhoven en galgenvelden, of dergelijke akelige plaatsen, begaven, om de bloedende mandragora op te graven, of het vleesch van de beenderen der lijken te schrapen en toovermiddelen daarvan te bereiden; hoe zij naar eenzame plaatsen slopen en met hare lange nagels graven dolven, en voordat zij door de lucht gingen rijden, zich balsemden met eene pomade van verschgekoekte kinderen. Deze en vele andere verzinsels van eenen even akeligen aard, die allen eenige betrekking hadden op de omstandigheden, waarin hij zich bevond, vlogen hem achter elkander door het hoofd, en voegden bij de wantrouwige waakzaamheid, waarmede hij zijn post had betrokken een huiverig gevoel van angst, dat zijn toestand nog minder genoegeelijk maakte. Gelijk hij voorzien had,

begon het nu ook te regenen met zware drop-pelen, die, door den wind voortgedreven, alle voorwerpen, welke hij in de duisternis nog flauw had kunnen onderscheiden, met eenen dikken mist omhulden.

„Zie!” riep eene gillende stem. „Genadige Hemel! het is afgevallen en staat overeind, alsof het leefde!”

De stem, die deze woorden uitsprak, was dicht achter hem — bijna vlak achter zijn oor. Hij wierp zijn mantel af, trok zijn degen, keerde zich ijlings om, en greep eene vrouw bij den arm, die eerst met eenen ijselijken gil terugdeinsde, en toen op hare knieën nederzank. Eene andere vrouw, evenals die, welke hij gegrepen had, in rouwgewaad gekleed, bleef onbewegelijk staan, en staarde hem aan met zulke wilde, glazige oogen, dat hij er geheel van ontstelde.

„Wie of wat zijt gij?” riep Will, toen zij eene poos zoo tegenover elkander hadden gestaan. — „Wie zijt gij,” hernam de vrouw, „die zelfs deze schandelijke rustplaats der dooden niet met vrede laat, en de galg van haren geëerden last berooft?”

Verbaasd en ontsteld zag hij van de vrouw, welke hem aldus aansprak, naar de andere, die hij bij den arm had gevat.

„Waar is het lijk?” herhaalde de vrouw op eenen vasten toon. „Gij draagt geen kleed, dat u als een huurder der regeering kentekent. Gij zijt geen vriend van ons; dan zou ik u wel herkennen, want de vrienden van zulke menschen, als wij, zijn weinig in getal. Wie of wat zijt gij dan, en waarom zijt gij hier gekomen?” — „Ik ben geen vriend van ongelukkigen en bedroefden,” antwoordde Will. „Uw voorkomen doet mij vermoeden, dat gij onder hun getal behoort. Is dat zoo?” — „Ja,” was het antwoord. — „Dan zijt gij het, die hier in den nacht komt schreien en klagen?” hernam Will. — „Ja,” antwoordde de vrouw met eene doffe stem, terwijl zij op haar gezellin wees; „zij betreurt een echtgenoot, en ik een broeder. Zelfs de bloedige wet, die de dooden nog met hare wraak vervolgt, maakt dit niet tot eene misdaad; en al ware het zoo, dan zou het ons, die boven aardsche hoop en vrees verheven zijn, toch onverschillig wezen.”

Will zag de vrouwen oplettend aan, en kon toen met moeite onderscheiden, dat zij, die tot hem sprak, reeds vrij bejaard was, terwijl de andere jong en tenger van gestalte scheen te wezen. Beiden waren doodsbleek, hare kleederen nat en in wanorde, zoowel als hare haren, die los in den wind zwierden, terwijl de diepste droefheid haar ter aarde scheen te buigen. Haar geheel voorkomen was allerjammerlijkst. Een gezicht, zoo verschillend van hetgeen hij verwacht had, deed hem levendig aan; de beklagenswaardige toestand der twee vrouwen

joeg alle heksen en spoken uit zijne verbeelding.

"Ik ben een rond, eenvoudig jonkman," zeide Will. "Waarom ik hier kwam, kan ik u met weinige woorden zeggen. Men heeft u in de stilte van den nacht gehoord, en mij hier op de wacht gezet, om op heksen of spoken te passen. Ik verwachtte hier een of ander avontuur, en hield mij op alles voorbereid. Zoo ik iets doen kan, om u te helpen of te dienen, zegt het dan; en op het woord van een man, dien gij vertrouwen kunt, ik zal u in nood noch dood verlaten." — "Hoe komt die galg ledig?" vroeg de oudste der twee vrouwen. — "Ik zweer u," antwoordde Will, "dat ik het evenmin weet als gij. Maar dit weet ik, dat zij reeds ledig was, toen ik, omtrent een uur geleden, hier kwam, en indien zij, gelijk ik uit uwe vraag opmaak, den vorigen nacht niet ledig was, houd ik mij verzekerd, dat zij beroofd is, zonder dat de lieden daar in de stad er van weten. Bedenk u derhalve, of gij ook vrienden hebt, of dat mogelijk de doode vrienden gehad heeft, die zijn droevig overschot misschien hebben afgenomen, om het te begraven."

De vrouwen begonnen zacht met elkander te spreken, terwijl Will zich eenige schreden verwijderde. Hij hoorde haar zuchten en snikken, en zag hoe zij in bittere zielesmart de handen wrongen. Van hetgeen zij zeiden kon hij weinig verstaan; maar uit enkele woorden maakte hij op, dat zijne gissing niet ongegrond was geweest, en dat zij niet slechts vermoedden, door wie het lijk was afgenomen, maar ook waarheen het gebracht was. Toen zij eenen geruimen tijd met elkander hadden gesproken, keerden zij zich weder tot hem, en nu was het de jongste der twee vrouwen, die het woord nam.

"Gij hebt ons uwe hulp aangeboden?" — "Ja, en het was hartelijk wel gemeend." — "Gij zijt derhalve nog gereed, om uw woord te houden?" — "Ja; maar onder één beding: ik wil mij met geene komplotten of samenzweringen inlaten." — "Volg ons dan, vriend!"

Will, die zijne bedaardheid nu geheel had teruggekegen, wachtte niet totdat dit bevel herhaald werd, maar sloeg zijn mantel zoo om zijn linkerarm, dat hij dien als eene soort van schild kon gebruiken, zonder evenwel zijne vrije beweging te belemmeren, en volgde, met zijn blooten degen in de hand, de twee vrouwen, die voor hem uitgingen. Een kwartier lang stapten zij stilzwijgend voort door modder en slijk, door regen en wind. Eindelijk sloegen zij eene donkere laan in, en toen kwam eensklaps, van onder eenige boomen, waaronder hij gescholen had, een man te voorschijn, die drie gezadelde paarden bij de teugels hield. Een van deze (oogenschaijnlijk zijn eigen) gaf hij, toen de vrouwen hem iets hadden toegefluisterd, aan

Will over, die, toen hij zag dat de vrouwen te paard klommen, insgelijks opsteeg. Daarop reden zij zonder een woord te spreken voort, terwijl de bediende bleef staan.

Zij hielden niet stil, voordat zij in de nabijheid van Putney kwamen. Voor een groot houten huis, dat geheel op zich zelf stond, stapten zij af; en nadat zij hunne paarden hadden overgegeven aan eenen man, die daar reeds stond te wachten, gingen zij eene zijdeur in, en eene smalle trap op, naar een klein met hout beschoten vertrek, waar Will alleen gelaten werd. Hij was hier niet lang geweest, of de deur werd zacht geopend, en er trad een heer binnen, wiens gelaat onder een zwart masker verborgen was.

Will hield zich op zijne hoede, en beschouwde deze gedaante van het hoofd tot de voeten. De gestalte was die van een bejaard man, wiens houding echter nog recht en statig was. Zijne kleeding was rijk en kostbaar, maar zoo gehavend en bezoedeld, dat men daarin nauwelijks zulk een prachtig gewaad kon herkennen, als de verkwistende mode van dien tijd aan lieden van eenigen rang voorschreef. Hij had laarzen en sporen aan, en droeg evenveel kenteekenen van den slechten toestand der wegen, als Will zelf, die dit alles opmerkte, terwijl de oogen achter het masker hem met dezelfde oplettendheid beschouwden. Toen dit onderzoek was afgelopen, verbrak de onbekende het stilzwijgen.

"Gij zijt jong en stoutmoedig, en zoudt wel rijker willen wezen dan gij nu zijt?" — "Wat het eerste betreft, hebt gij gelijk," antwoordde Will. "Over het laatste heb ik zelf nog niet gedacht. Maar het zij zoo! Als ik nu eens rijker wilde wezen dan ik nu ben, wat dan?" — "De weg ligt thans voor u," antwoordde de gemaskerde. — "Wijs mij hem dan." — "Eerst moet ik u zeggen, dat gij dezen nacht hier zijt gebracht, opdat gij hun, die u op de wacht hadden gezet, niet te vroeg zeggen zoudt, wat u was wedervaren." — "Dat dacht ik al toen ik medeging," zeide Will. "Maar ik ben geen babbelaar." — "Goed," hernam de gemaskerde, "luister nu! Hij, die ons zou geholpen hebben, om het lijk te begraven, dat, gelijk gij wel vermoed hebt, dezen avond is afgenomen, heeft ons in onzen nood verlaten." — Will knikte, en dacht bij zich zelve, dat als de gemaskerde eenige kuren mocht willen aanvangen, de eerste insnede aan den linkerkant van zijn wambuis eene goede plek zou zijn om hem een prik te geven. — "Gij zijt hier, en de nood is dringend. Ik doe u het voorstel, om de taak op u te nemen. Breng het lijk, dat wij hier gekist hebben, op de manier, die ik u zeggen zal, morgen avond naar de kerk van St. Dunstan in Londen, en uw dienst zal rijkelijk betaald worden. Gij zijt op het punt om te vragen, wiens lijk het is. Tracht het niet te weten te

komen. Ik waarschuw u, doe er geen onderzoek naar. Op alle heiden en velden hangen gemeene misdadigers in ketenen. Geloof, evenals anderen, dat dit er een van was, en vraag niet verder. Voor menschen als gij zijt is het best, dat de moorden der staatkunde, hare slachtoffers of hare wrekers, hun geheel onbekend blijven." — "Het geheimzinnige van dit bedrijf," zeide Will, "is een bewijs, dat het gevaarlijk is. Wat is de belooning?" — "Honderd gouden unities," antwoordde de gemaskerde. "Het gevaar kan niet groot zijn voor iemand, die niet als een vriend der overwonnelingen kan herkend worden; maar er is toch eenig gevaar bij. Kies tusschen dat en de belooning." — "En als ik weiger?" vroeg Will. — "Ga dan in vrede, in Gods naam," antwoordde de gemaskerde op eenen treurigen toon, "en bewaar ons geheim. Bedenk, dat zij, die u hier gebracht hebben, diepbedroefde en ongelukkige vrouwen zijn, en dat zij, die u vrij hebben laten heengaan, uw leven hadden kunnen nemen, zonder dat iemand er iets van hoorde."

In dien tijd waren de menschen veel gereeder om gevaarlijke avonturen te ondernemen, dan tegenwoordig. In dit geval was de verzoeking groot, en de straf ingeval van ontdekking zou waarschijnlijk niet zeer gestreng wezen, daar Will tot eene familie hoorde, die het altijd met het tegenwoordige bewind had gehouden en hij gemakkelijk een geloofbaar verhaal kon verzinnen, hoe hij aan het lijk was gekomen, zonder te weten van wie het was. De gemaskerde onderrichtte hem, dat er voor eene overdekte kar was gezorgd, en men het uur van vertrek zoo kon schikken, dat hij tegen den avond de Londensche brug zou bereiken, en de straten der City doorrijden als het reeds geheel donker was; dat er aan het eind van zijnen tocht menschen zouden gereed staan, om de kist zonder een oogenblik verwijl in een graf te plaatsen, en dat hij alle vragen op de straat kon beantwoorden door te zeggen, dat hij het lijk ging begraven van iemand, die aan de pest gestorven was; kortom hij hield Will alles voor, wat hem tot de onderneming kon aanmoedigen, en verzweeg al wat hem daarvan kon afschrikken. Eene poos later trad er nog een heer binnen, gemaskerd gelijk de eerste, die hem nog andere redenen voorhield, terwijl de rampzalige vrouw bij deze bedaarde voorstellen hare tranen en gebeden voegde; totdat Will gehoor gaf aan zijn medelijden, zijne goedhartigheid, zijne zucht tot het wonderbare, zijne moedwillige blijdschap bij de gedachte, hoe de bewoners van Kingston zouden schrikken, als zij hem den volgenden morgen niet vonden, en eindelijk aan het vooruitzicht op eene goede winst, — en de taak op zich nam.

Toen het den volgenden avond geheel donker was geworden, reed de kar, die het ake-

lige voorwerp der zorgen van Will Marks bevatte, over de oude Londensche brug. Will, die zich genoegzaam verkleed had, om door zijn gewaad geen aandacht te trekken, leidde het paard bij den teugel, zoo vroolijk als men van iemand kon verwachten, die wist, dat hij nu het gevaarlijkste gedeelte eener gevaarlijke onderneming voor zich had, maar toch stoutmoedig en onverschrokken.

Het was nu acht uur. Na negenen kan niemand op straat komen zonder zijn leven in de waagschaal te stellen, en zelfs op dit uur waren roof en moord geene ongewone gebeurtenissen. De winkels op de brug waren allen gesloten; de lage houten bogen waren even zoovele schuilplaatsen, waarin kerels van zeer verdacht voorkomen op de loer lagen, van welke sommigen hunne hoofden glurend vooruitstaken, terwijl anderen bestendig heen en weder liepen, en, om in twist te geraken, telkens in den weg kwamen staan, en nog anderen wegslopen en hunne makkers floten. Eens hoorde Will zelfs het rumoer van een gevecht en het kletteren van degens achter zich; maar hij wist hoe het in Londen toeging, en stapte, zonder bijna om te zien, recht door.

Daar de straten ongeplaveid waren, had de regen van den vorigen nacht die in eenen modderpoel veranderd, welke door het water, dat door de goten der gevels afstroomde, en het vuil, dat uit de huizen werd geworpen, geen geringen toevoer kreeg. Al dat ontuig, dat men in de heete reeds bedorvene lucht liet rotten, verspreide eenen verfoeilijken stank, waarbij elke steeg en gang iets van het hare voegde. Zelfs de groote straten, met hare topzware huizen, wier overhangende bovenverdiepingen bijna tot elkander reikten, geleken meer naar ontzaggelijk groote schoorsteenen, dan naar opene wegen. Op de hoeken van sommige dezer straten brandden groote vuren, om de verspreiding der pest te voorkomen, waaraan het gerucht zeide, dat eenige inwoners gestorven waren; en weinigen, die van dit licht gebruik maakten, om in den omtrek rond te zien, zouden aan het bestaan dier ziekte hebben getwijfeld, of zich verwonderd hebben over de verwoestingen, welke zij aanrichtte.

Maar het waren zulke tooneelen niet, ja, zelfs niet den diepen, taaien modder, die Will Marks voor de grootste belemmeringen van zijnen tocht houden moest. Er vlogen gieren en raven door de straten (de eenige straatvegers, welke in Londen werden gehouden), die roken wat hij bij zich had, en de kar navlogen of zich daarop nederzettenden, en door hun gekras te kennen gaven, dat zij ontdekt hadden, wat er in verborgen was, en dat hunne vraatzucht nog niet half was gestild. In eene afgelegene wijk was een brand ontstaan, die de houten huizen met vreeselijke snelheid vernielde, en waarheen

het gemeene volk zich bij troepen op weg begaf, terwijl zij reeds vooraf over den buit twistten, al wie binnen hun bereik kwamen omverliepen, en tierden en schreeuwden als losgelatene duivels. Enkele burgerlieden namen angstig de vlucht voor benden roovers, die hen met bloote sabels in dolle woede najoegen; door den drank bedwelmd, vermetele dieven kwamen uit hunne schuilhoeken te voorschijn, en strompelden langs de straten, waar niemand hen durfde aanhouden; losbandige bedienden

te rijden; dan kwamen er twee of drie tegelijk op hem af, en eischten met scheldwoorden en dreigementen, dat hij hen zou laten zien, welke lading hij had. Nu en dan hield eene bende der stedelijke wacht hem tegen; en dan had hij veel moeite om al de vragen dezer lieden te beantwoorden, die zich niet met zijn verhaal wilden tevreden stellen, en, door hem in het nauw te jagen, zich wreekten over de mishandelingen, welke zij dien nacht van anderen hadden ondergaan. Al deze vijanden moest

»EN METEEN LIEP HIJ NAAR BINNEN, SLOEG ZIJNE WASSENBEELDEN AAN STUK, EN IS SEDERT DIEN TIJD NOOIT WEER DEZELFDE MAN GEWORDEN.»
(Blz. 42).

van adellijke heeren kwamen uit den Bear-Garden terug, waar zij zich dien dag hadden vermaakt, en sleepten hunne gekwetste bloedende honden met zich voort, of lieten hen op het midden der straat liggen, om daar te sterven en te verrotten. Niets was er te zien dan wreedheid, geweld en wanorde.

Dikwijls werd Mill Marks door zulke straat-slijpers aangehouden en somtijds kostte het hem veel moeite om hunne handen te ontkomen. Nu wilde een grove baldadige kerel op de kar gaan zitten en Will dwingen om hem naar huis

Will van zich afhouden, nu met goede, dan met kwade woorden, en somtijds met slagen. Maar hij was geen man om zich te laten tegenhouden of terug te keeren nu hij zoover gekomen was, en hoewel hij langzaam vorderde, bereikte hij toch eindelijk de kerk.

Gelijk men hem gezegd had, was alles in gereedheid. Zoodra hij stilhield, werd de kist van den wagen genomen door vier mannen, die zoo plotseling te voorschijn kwamen, dat zij uit den grond schenen op te rijzen. Een vijfde klom op de kar, en reed er snel mede heen, Will

nauwelijks de tijd latende, om het pakje, waarin zijne eigene kleederen waren, die hij bij het aantrekken zijner vermomming had uitgedaan, er af te nemen. Will zag de kar of den man nooit weder.

Hij trad achter het lijk de kerk binnen, en het was gelukkig dat hij zich daarmede haastte, want de deur werd terstond gesloten. Er was geen licht in het gebouw, behalve het schijnsel van een paar fakkels, welke door twee mannen werden gedragen, die, in mantels gewikkeld, op den kant van een geopend graf stonden, en ieder eene vrouwelijke gedaante ondersteunden. Allen namen het diepste stilzwijgen in acht.

Bij dit flauwe, akeligeschijnsel lieten zij blootschouwers de kist in het graf zakken, en legden vervolgens de zerk er weder op. Daarop keerde een der fakkeldragers zich tot Will, en reikte hem eene beurs met goud toe. Hij begreep terstond, dat dit dezelfde oogen waren, die hij onder het masker had gezien.

„Neem aan,” zeide de onbekende met eene doffe stem, „en wees gelukkig. Hoewel dit eene haastige begrafenis geweest is, en geen priester het werk gezegend heeft, zult gij hier namaals geen minderen vrede hebben, omdat gij zijn gebeente naast dat van zijne kleine kinderen hebt gelegd. Bewaar het geheim, niet minder om uw eigen dan om onzentwil, en God zij met u!” — „De zegen eener bedroefde weduwe en moeder zij op uw hoofd, vriend!” riep de jongste der vrouwen schreiend uit; „de zegen van eene vrouw, die nu geene hoop of rust heeft, dan in dit graf!”

Will stond met de beurs in zijne handen, en maakte eene onwillekeurige beweging, alsof hij die wilde teruggeven; want hoewel hij een losse jongen was, had hij toch een goed hart en een edelmoedig karakter. Maar de twee heeren doofden hunne fakkels uit, en waarschuwdend hem om heen te gaan, daar een langer vertoef hun aller veiligheid zou doen gevaar loopen, en tegelijk hoorde hij aan hunne voetstappen, dat zij zich verwijderden. Hij keerde zich derhalve weder naar den kant, waar hij was binnengekomen; en toen een flauw schijnsel hem deed bemerken, dat de deur weder half openstond, ging hij op den tast daarheen, en kwam zoo weder op de straat.

Intusschen waren de regenten van Kingston den geheelen vorigen nacht bij elkander gebleven, en hadden zich telkens verbeeld, dat zij in de verte een akelig gegil hoorden. Dan gaven zij elkander een wenk, en schoven dichter bij het vuur, om de gezondheid van den eenzamen schildwacht te drinken, over wiens lechzinnigheid en jeugdige dwaasheid een aanwezig geestelijk heer bijzonder veel te zeggen had. Een paar der oudste en deftigste leden van het gezelschap, die ook geene vreemdelingen waren in de theologie, legden hem de vraag voor, of

zulk een jongmensch niet al te slecht gewaapend was, om met den duivel te worstelen, en of hij zelf niet een sterker kampvechter zou zijn geweest; maar de geestelijke bestrafte hen eerst vinnig over hunne laatzinnigheid, om over zulke vragen te willen redetwisten, en toonde hen daarop duidelijk aan, dat men geen beter kampvechter had kunnen kiezen dan Will, niet alleen omdat hij, een kind des satans zijnde, waarschijnlijk niet erg schrikken zou, als zijn eigen vader hem verscheen, maar ook omdat de satan zich in zulk gezelschap op zijn gemak zou voelen, en niet zou aarzelen zulk een spektakel te maken, als hij voor geestelijke oogen nooit zou durven doen, onder wier invloed hij (gelijk welbekend was) zoo mak werd als een lam.

Maar toen de morgen daagde en er geen Will Marks verscheen, en toen een talrijk gezelschap zich naar de plek begaf — want dit waagde een talrijk gezelschap, toen het helder dag was — en geen Will Marks zag en de galg ledig vond, begon de zaak ernstig te worden. Toen de dag verliep, zonder dat men iets vernam, werd de zaak nog ijselijker; kortom, de geheele buurt werd zoo vol onrust en angst, dat het de vraag is, of de aandoening, waarmede men op den tweeden morgen het bericht ontving, dat Will was teruggekomen, geene bittere teleurstelling zou moeten genoemd worden.

Dit zij gelijk het wil, daar was Will gezond en wel terug, en scheen om niemand te denken dan om zijn ouden oom, wien men had laten halen, en die nu op het stadhuis bij poozen zat te schreien en te sluimeren. Nadat Will zijnen oom omhelsd en van zijne behoudene terugkomst verzekerd had, klom hij op eene tafel, en vertelde den volkshoop zijn avontuur.

Het zou gewis de onredelijkste volkshoop zijn geweest, die zich ooit op elkander pakte, indien het verhaal, dat Will deed, niet alle teleurstelling had doen vergeten; want behalve dat hij den heksendans alleruitvoerigst beschreef, en dien zelfs, met behulp van een bezemstok, boven op de tafel nadeed, vertelde hij ook, hoe zij het lijk in een koperen ketel, medegenomen en hem zoo behekst hadden, dat hij het gebruik zijner zinnen had verloren, totdat hij ontwaakte onder eene heg, ten minste tien mijlen daar vandaan, vanwaar hij terstond naar Kingston was teruggekeerd, gelijk zij met eigene oogen zagen. Dit verhaal werd zoo algemeen toegejuicht, dat Hopkins, de groote heksenbanner van dien tijd, kort daarop uit Londen overkwam, en toen hij Will nauwkeurig had ondervraagd, verklaarde dat het de vreemdste en geloofwaardigste heksengeschiedenis was, die hij ooit had gehoord, onder welken titel zij dan ook werd uitgegeven in de drie Bijbels, op de Londensche brug, in klein kwart, met eene plaat van den ketel, naar eene origineele teeke-

ning, en een portret van den geestelijken heer, zooals hij bij het vuur zat.

Op één punt was Will zeer omzichtig: hij droeg namelijk zorg, om de drie heksen, die hij gezien had, zoodanig te beschrijven, dat het volslagen onmogelijk was drie oude wijven te vinden, die daarop geleken. Zoo redde hij het leven der verdachte oude vrouwen en van al de anderen, die voor hem werden gesleept, om te zien of hij haar ook herkende.

Deze omstandigheid veroorzaakte John Podgers een grievend harteleed, totdat hij eens bij toeval er op lette, dat zijne huishoudster de jicht had, en haar als eene ontwijfelbare heks liet verbranden. Wegens deze den staat bewezene dienst, werd hij terstond tot ridder geslagen, en sedert dien tijd heette hij Sir John Podgers.

Will Marks kreeg nooit de minste opheldering van het raadselachtige voorval waarin hij zelf de hand had geleend; geen grafschrift in de kerk, welke hij naderhand dikwijls bezocht, en geen antwoord op zijn behoedzaam navragen verspreidde daarover het minste licht. Daar hij zijn geheim bewaarde, was hij genoodzaakt om het goud voorzichtig en spaarzaam uit te geven. Na verloop van tijd trouwde hij het lieve meisje, waarvan ik in het begin gesproken heb, en wier naam ik nergens vind opgeteekend, en leefde met haar in voorspoed en geluk.

Jaren na dit voorval zeide hij haar dikwijls op eenen stormachtigen avond, dat de gedachte hem verkwikte, dat die beenderen, wien zij ook eens mochten toebehoord hebben, niet in de ongestadige lucht hingen te bleeken, maar bij het stof van hunne eigene verwanten in een vreedzaam graf zouden vergaan.

EENIGE BERICHTEN OMTRENT DE FAMILIE WELLER.

Daar het bezoek van Pickwick mij bestendig in de gedachten was, en ik mij zeer gestreeld voelde door de eer, die hij mij bewezen had, kan men licht denken, dat ik het lang vóór onzen volgenden avond van bijeenkomst aan mijne drie vrienden mededeelde die eenparig hunne stem gaven om hem in ons gezelschap op te nemen. Wij zagen allen met ongeduld het uur te gemoet, waarop hij in ons midden zou plaats nemen; maar ik bedrieg mij zeer, indien Jack Redburn en ik zelf niet verreweg de ongeduldigsten waren.

Eindelijk kwam die avond, en eenige minuten over tien hoorde men Pickwick aan de deur kloppen. Men liet hem in eene benedenkamer, en ik ging terstond met mijne kruk de trap

af, om hem met alle plechtigheid af te halen en binnen te leiden.

„Mijnheer Pickwick!” zeide ik, toen ik de kamer binnentrad, „ik ben verheugd u te zien — en nog meer verheugt mij de gedachte, dat dit de eerste zal zijn eener lange reeks van bezoeken en het begin van eene nauwe en duurzame vriendschap.”

Met zijne eigenaardige hartelijkheid en gulheid gaf Pickwick een hierop passend antwoord, en wenkte toen glimlachend naar twee personen achter de deur, op wie ik nog niet had gelet, en waarin ik dadelijk Sam Weller en zijnen vader herkende.

Het was warm weder, maar de oude Weller had niettemin een wijden jas aangetrokken en zijne kin ingebakerd in een bonten doek, gelijk diligence-koetsiers doorgaans om hebben, als zij op den bok zitten. Hij was nog zeer blozend en dik, vooral zijne beenen, die met moeite in zijne kaplaarzen schenen gewrongen te zijn. Hij hield zijn breedgeranden hoed onder zijn linkerarm, en groette mij, door verscheidene malen achtereen zijn voorhoofd met den voorsten vinger zijner rechterhand aan te raken.

„Het verheugt mij, dat ik u in zulk een goeden welstand zie, Mijnheer Weller!” zeide ik — „Ja! dankje, Mijnheer!” antwoordde hij. „De as is nog niet kapot. Wij jagen nog goed door — niet al te hard, maar gestadig aan, en zoo blijven wij nog geregeld aan den gang. — Mijn zoon Samuel, Mijnheer! van wien gij misschien wel in de historie gelezen hebt,” vervolgde hij op zijnen eerstgeborene wijzende.

Ik groette Sam zeer vriendelijk; maar voordat deze een woord zeggen kon, viel zijn vader weder in.

„Samuel Weller, Mijnheer! heeft mij de eer gedaan om mij den ouden titel van grootvader te geven, dien men lang niet in onze familie gehoord had. Sampje! vertel dat eens van de jongens — vertel dat eens van kleinen Tony, toen hij zeide, dat hij eene pijp wilde rooken, zonder dat zijne moeder er iets van wist.” — „Wees toch stil,” zeide Sam. „Ik heb nooit zulk een ouden ekster gezien.” — „Die Tony is de aardigste jongen, dien ik ooit gezien heb,” hernam de oude Weller, zonder zich aan deze berisping te storen. „Onder al de lieve kinderen, waarvan ik ooit heb gehoord, al tel ik er die bij, die door de roodborstjes begraven werden, toen zij zich aan blauwbessen hadden doodgegeten, was er nooit een, die bij den kleinen Tony halen kon. Altijd zit de jongen met eene tweepintskan te spelen. Gij moest hem eens daarmee voor de deur zien zitten, en zien doen alsof hij drinkt, en dan naderhand diep zijn adem halen. En dan steekt hij een stokje in zijne mond, alsof het eene pijp was, en zegt: „Nu ben ik grootvader!” Dat moest gij hem eens zien doen, beter dan een komediant, nu

hij pas twee jaar oud is. „Nu ben ik grootvader!” Hij zou geene pintskan aannemen, al woude hij er hem een present doen; maar hij haalt zijne kan van twee pint, en dan zegt hij: „Nu ben ik grootvader!”

De oude Weller had zooveel vermaak in deze grap, dat hij aanstonds in eene vreeselijke hoestbui verviel, welke zeker een noodlottig einde zou hebben gehad, indien Sam geene genoegzame tegenwoordigheid van geest had bezeten, om zijn vader bij den doek te grijpen, dien hij om zijn kin had, en hem zoo met geweld heen en weder te schudden, terwijl hij hem tegelijk eenige forsche slagen op den rug gaf. Ten gevolge dezer hulpmiddelen kwam de oude man eindelijk tot bedaren, maar zeer afgemat en met bloedrood gezicht.

„Het zal nu wel gaan, Sam!” zeide Pickwick, die zich zelf eenigszins ongerust had gemaakt. — „Ja, het zal nu wel gaan, Mijnheer!” zeide Sam, terwijl hij zijn vader verwijtend aanzag. „Maar op den een of anderen tijd zal het hem toch slecht bekomen. Heeft iemand ooit zulk een ongegeneerd heerschap gezien — om in een fatsoenlijk gezelschap zich de stuipen op het lijf te lachen, en op den vloer te stampen, alsof hij zijn eigen karpel had meegebracht, en eene weddenschap had gedaan, om het in een bepaalden tijd stuk te krijgen? Hij zal zoo meteen weer beginnen. Daar doet hij het al! Heb ik het niet gezegd?”

Inderaad begon de oude Weller, wien zijn veelbelovend kleinzontje nog voor den geest speelde, met zijn hoofd heen en weder te wiegelen, terwijl een lach, die evenals eene aardbeving onder de oppervlakte werkte, eenige zeer ongewone bewegingen in zijn gezicht, zijne borst en zijne schouders veroorzaakte, des te meer onrustbarend, dewijl zij door geen geluid hoegenaamd werden vergezeld. Deze beweging verminderde echter langzamerhand, en na drie of vier korte verheffingen der kwaal, veegde hij met zijne mouw zich de oogen af, en zag tamelijk bedaard om zich heen.

„Voordat het heerschap heengaat,” zeide de oude Weller, „is er nog iets daar Sampje naar vragen moet; en de heeren zullen, hoop ik, niet kwalijk nemen, dat ik even uit de kamer ga, terwijl er over de zaak gesproken wordt.” — „Waarom wilt gij heengaan?” riep Sam, terwijl hij zijn vader bij de panden van zijn rok greep. — „Nooit heb ik zulk een kwaden jongen gezien, als gij zijt, Samuel!” antwoordde de oude man. „Hebt gij mij niet plechtig beloofd, dat gij dat voor mij vragen zoudt?” — „Welnu, ik wil wel,” zeide Sam, „maar niet als gij mij zoo hard valt, zooals de os tegen den boer zeide, toen deze hem met stokslagen naar den slachter dreef. — De zaak is eigen-

lijk, mijnheer!” vervolgde hij, zich tot mij keerende, „dat hij iets weten wilde omtrent die juffrouw, die hier huishoudster is?” — „Wat wilde hij van haar weten?” — „Wel Mijnheer!” antwoordde Sam grijnzende: hij wil weten of zij . . .” — „In korte woorden,” viel de oude Weller hem in de rede, terwijl het zweet op zijn voorhoofd uitbrak, „of die oude vrouw eene weduwe is of niet.”

Pickwick begon hartelijk te lachen, en ik insgelijks, terwijl ik verzekerde, dat mijne huishoudster nooit getrouwd was geweest. De oude man zeide, dat hij hierover zeer blijde was, en verzocht verschooning voor zijne vraag, er bijvoegende, dat nog niet lang geleden eene weduwe hem een geweldigen angst had aangejaagd en zijne natuurlijke schroomvalligheid daardoor nog grooter was geworden.

„Ik reed met den spoorwagen naar Birmingham,” zeide hij met bijzonderen nadruk, „en werd in een van die dichte koetsen opgesloten, met eene levende weduwe bij mij. Wij waren alleen — gelukkig alleen mag ik wel zeggen; want ik geloof, dat, als er een dominé bij ons in de koets was geweest, zij mij getrouwd zou hebben voordat wij halfweg waren. Als ik er nog aan denk, hoe zij begon te gillen, toen wij onder dien donkeren tunnel kwamen, — hoe zij flauw viel en zich aan mij vasthield, — en hoe ik de deur wilde openbreken, die zoo vast gesloten was, dat ik er volstrekt niet uit kon! Het was ijselijk — ijselijk!”

De oude man was zoo ontroerd door deze herinnering, dat hij verscheidene malen zijn voorhoofd moest afvegen, voordat hij eenig antwoord kon geven op de vraag, hoe hij over de spoorwegen dacht, hoewel het eindelijk uit zijn antwoord scheen te blijken, dat het onderwerp hem lang niet onverschillig was.

„Ik denk,” zeide hij, „dat de spoorwegen strijdig zijn met alle wetten en rechten en met de geheele constitutie, en ik zou wel eens willen weten, wat de oude Carter zou gezegd hebben, die eens zoo dapper de hand heeft gehouden aan onze rechten en vrijheden, als hij nu nog leefde en hoorde, dat een Engelsman, tegen zijn wil, bij eene weduwe, of iemand anders, werd opgesloten. Ik zeg ronduit, een spoorweg strijdt tegen de constitutie. Wat het gemak en plezier betreft — is het dan zoo plezierig, om in een leuningstoel naar steenen muren of hoopen aarde te zitten kijken, zonder ooit aan eene herberg te komen, zonder ooit een glas ale te zien, zonder ooit door een tolhek te komen, zonder ooit paarden te wisselen, zonder eenige verandering hoegenaamd, maar altijd aan eene plaats te komen, die er net eveneens uitziet als de vorige, met dezelfde oppassers, die daar staan te draaien, dezelfde oude klok om te luiden, dezelfde ongelukkige menschen achter de traliën, die wachten totdat zij binnengelaten worden; alles het-

zelfde, behalve de naam, die toch met dezelfde letters en dezelfde kleur als de vorige is geschreven. Spreekt men van fatsoenlijk reizen — hoe kan men dat doen zonder koetsier? en wat is een spoorweg voor de koetsiers en conducteurs, die er somtijds over moeten rijden, anders dan een affront? Spreekt men van hard rijden — hoe hard denkt gij, dat ik, Tony Weller, wel met eene diligence zou rijden, voor honderdduizend pond de mijl, vooruit betaald? En spreekt gij van de machine, dat vuile, snuivende, krakende, snorrende, barstendemonster, dat altijd buiten adem is, met een blinkenden rug, van groen met goud, evenals een leelijke tor in een gas-microscop — die machine, die des nachts altijd gloeiende kolen en over dag zwarten rook spuwt. Het verstandigste, dat het naar mijne gedachten doet, is, als er iets in den weg ligt, en het dien ijselijken schreeuw opzet; die schijnt te zeggen: „Hier zijn tweehonderdveertig passagiers in doodsgevaar, en hier hebt gij tweehonderdveertig schreeuwen in een!”

Thans begon ik te vreezen, dat mijne vrienden ongeduldig zouden worden over mijn lang wegblijven. Ik verzocht derhalve Pickwick om met mij naar boven te gaan, en liet de twee Wellers aan de zorg mijner huishoudster over, nadat ik haar ernstig had aanbevolen, om hen met alle mogelijke gastvrijheid te onthalen.

DE VERGADERING.

Terwijl wij naar boven gingen, zette Pickwick den bril op, dien hij tot nog toe in zijne hand had gehouden, schikte zijne das terdegen, trok zijn vest glad, en maakte nog een aantal kleine voorbereidselen van dien aard, welke men niet zelden ziet van iemand, die voor vreemdelingen indruk zou willen maken. Toen hij zag, dat ik daarover glimlachte, deed hij zulks ook, en zeide, dat hij, indien hij er bijtijds om had gedacht, eene korte broek en zijden kousen zou hebben aangetrokken.

„Inderdaad, Mijnheer!” zeide hij zeer ernstig, „ik zou dan zeker mijn eerbied voor het gezelschap hebben aan den dag gelegd, door mijne slobkousen uit te laten.” — „Het zou ons zeer gespeten hebben, als gij dat gedaan hadt,” hernam ik; „wij zien u veel liever met slobkousen.” — „Inderdaad?” vroeg Pickwick. „Hebben uwe vrienden op mijne slobkousen gelet, en vinden zij, dat zij mij niet misstaan?” — „Zeker,” antwoordde ik. „Wij kunnen ons bijna niet verbeelden, hoe gij er zonder slobkousen zoudt uitzien.” — „Nu,” zeide Pickwick, „dat doet mij waarlijk plezier.”

Ik zou van dit korte gesprek geene melding

hebben gemaakt, indien ik daardoor niet een nieuwen karaktertrek van Pickwick had ontdekt. Hij is heimelijk grootsch op zijne knappe beenen. De blik, dien hij onder het spreken op zijne spanbroek wierp, overtuigde mij, dat zijne gewone dracht het gevolg eener onschuldige ijdelheid is.

„Maar hier zijn onze vrienden,” zeide ik, terwijl ik de deur opende, en zijnen arm in den mijnen nam; „laat hen nu zelf spreken! — Mijneheeren! ik heb de eer u Mijnheer Pickwick voor te stellen.”

Pickwick en ik moeten toen een scherp contrast hebben gemaakt. Ik bleef, eenigszins vermoeid, stil op mijne kruk staan leunen, terwijl hij, zonder mijn arm los te laten, met vlugge beleefdheid naar alle kanten eene menigte van buigingen maakte. Het verschil was zeker nog meer in het oog loopend, toen wij te zamen de tafel naderden, en de goede man zich alle moeite gaf, om zijn luchtigen tred naar mijn slependen gang te richten, terwijl hij tegelijk den schijn aannemen wilde, alsof hij zonder voordacht zoo langzaam ging. Ik zag duidelijk, dat hij angstig wilde vermijden mij aan mijne zwakheid en gebrekkelijkheid te herinneren.

Ik maakte hem met elk mijner vrienden een voor een bekend. Eerst met den dooven heer, wien hij met de grootste gulheid en hartelijkheid begroette. Hij scheen zich verbeeld te hebben, dat mijn vriend, daar hij doof was, ook stom moest wezen; want toen deze zijn mond opende, om te zeggen hoeveel genoegen deze kennismaking hem deed, keek Pickwick zeer verbaasd op. Zijne ontmoeting met Jack Redburn had niet warmer en hartelijker kunnen zijn, en het was duidelijk te zien, dat Jack even blijde met Pickwick was, als Pickwick met hem. Grappig was het verschil tusschen deze ontmoeting en de daarop volgende tusschen Pickwick en Miles. Het bleek duidelijk, dat deze laatste het nieuwe medelid van ons gezelschap als eenen mededinger in de vriendschap van Jack Redburn beschouwde; en bovendien had hij mij meermalen in het geheim gezegd, dat mijnheer Pickwick zeker wel een braaf en achtenswaardig man was, maar dat toch, naar zijne gedachten, verscheidene bedrijven van dien heer voor een man van zijne jaren hoogst onvoegzaam waren. Behalve dat, is het een zijner ingewortelde begrippen, dat de wet met geene mogelijkheid ook iets verkeerd kan doen; en derhalve beschouwt hij Pickwick als iemand, die eene rechtvaardige straf heeft moeten lijden voor het verbreken der trouwbelofte; die hij aan eene hulpeloze vrouw gegeven had, en acht zich gerechtigd om hem uit dien hoofde eenigszins te blijven wantrouwen. Deze oorzaken gaven gezamenlijk aanleiding tot eene tamelijk koele en stijve ontvangst, welke Pickwick met dezelfde statigheid en puntige beleefdheid beantwoordde.

Hij zette zelfs zulk een aardig uitdagend gezicht, dat ik voor eene ernstige uitbarsting begon te vreezen, en hem daarom zonder verwijl naar zijn stoel bracht.

Dit redmiddel had het gewenschte gevolg. Zoodra Pickwick zich had nedergezet, zag hij weder glimlachend en vergenoegd om zich heen, en gaf met de levendigste belangstelling acht op de in ons gezelschap ingevoerde plechtigheden, die niet zeer talrijk of ingewikkeld zijn, en met weinige woorden kunnen beschreven worden. Van onze werkzaamheden is reeds in de vorige bladen hier en daar eenig verslag gedaan, en zal in het vervolg nog wel meer worden gemeld, zoodat ik daarover thans niet omstandig behoef te spreken.

Het eerste wat wij doen, zoodra wij bijeenkomen is, dat wij elkander allen de hand geven en met opgeruimde en vriendelijke gezichten begroeten. Daar wij weten, dat wij vergaderen met het doel om elkanders genoeg te vergooten, zou een verdrietig of onverschillig gezicht van een der leden van ons gezelschap door de anderen als eene soort van hoogverraad worden beschouwd. Nog nooit heeft iemand zich in dit opzicht vergrepen; doch ware het gebeurd, dan zou de schuldige zeker duchtig te rede zijn gesteld.

Na deze begroeting, wordt de oude klok, van welke wij onzen naam ontleenen, onder een eerbiedig stilzwijgen opgewonden. Deze plechtigheid wordt altijd door Meester Humphrey zelve voltoerd (als ik over de club handel, zal het mij wel vrijstaan, den historischen stijl aan te nemen, en van mij zelve in den derden persoon te spreken), die tot dat einde, met een grooten sleutel gewapend, op een stoel klimt. Terwijl dit geschiedt, moet Jack Redburn, onder het opzicht van Miles, aan het andere einde van de kamer blijven; want men weet, dat hij omtrent de klok zekere oneerbiedige en verwatene begrippen koestert, en zelfs heeft gezegd, dat hij het werk zou kunnen verbeteren, als hij het voor een paar dagen uit de kast mocht nemen. Uit hoofde van zijne goede meening vergeven wij hem zijne verwaandheid; „maar hij is verplicht zich op dien eerbiedigen afstand te houden, daar wij vreezen, dat zijn overdreven ijver hem anders zou kunnen verleiden om heimelijk iets aan de klok te bederven, hetgeen ons allen ten hoogste zou spijten. — Deze voorzorg deed Pickwick hartelijk lachen, en scheen, zoo dit mogelijk was, Jack Redburn nog in zijne schatting te doen rijzen.

De volgende plechtigheid is het openen der kast van de klok, waarvan Meester Humphrey insgelijks den sleutel heeft, en waaruit dan eenige papieren genomen worden, om stof tot het onderhoud van dien avond op te leveren, waarna de geschriften, die sedert onze laatste

vergadering zijn ingekomen, er in worden nedergelegd. Dit laatste wordt altijd met bijzonderen ernst verricht. Vervolgens steekt de doove heer zijne pijp aan, en zetten wij ons weder om de tafel, waaraan Meester Humphrey het ambt van voorzitter vervult — indien men zeggen kan, dat wij, die allen op denzelfden voet van gezellige gelijkheid staan, een voorzitter hebben — en onze vriend Jack den post van secretaris waarneemt. Dan houden wij ons eene poos bezig met een ongedwongen gesprek, of gaan terstond tot de eene of andere voorlezing over. In het laatste geval neemt Meester Humphrey het uitgekozene papier voor zich, terwijl Jack Redburn de pit van de lamp in order brengt met een instrumentje van zijne eigene uitvinding, dat het licht gewoonlijk uitmaakt. Miles zit echter zeer weltevreden hiernaar te kijken; de doove heer schuift zijn stoel zoo, dat hij de woorden naar verkiezing op het papier of op de lippen van Meester Humphrey kan volgen; en dan begint Meester Humphrey zelf overluid te lezen.

Het gezicht van Pickwick, terwijl zijn verhaal werd voorgelezen, had de aandacht van den onverschilligsten toekijker moeten trekken. De zachte beweging van zijn hoofd en voorvingers, die den gang der volzinnen volgde, — de glimlach, die bij elke komieke passage op zijn trekken verscheen, — de steelswijze blik, waarmede hij den indruk daarvan waarnam, — de bedaardheid, waarmede hij zijne oogen sloot en toelusterde, als er eene persoons- of plaatsbeschrijving moest volgen, — zijne angst om te zorgen, dat de doove heer toch alles begrijpen zou, — en zijne drift om den lezer terecht te helpen, als een onduidelijk geschreven woord hem deed haperen — waren hoogst opmerkenswaardig. En toen hij eindelijk, na eene vruchteloze poging om met den dooven heer op de vingers te spreken, eene lei nam, met groote letters daarop schreef: „hoe vindt gij het?” die vraag over de tafel schoof, en het antwoord daarop afwachtte, met een gezicht, dat door de grootste spanning slechts nog vriendelijker en genoegelijker werd gemaakt, vergat zelfs Miles zijne stugheid, en kon niet nalaten hem met belangstelling en toegenegenheid te beschouwen.

„Ik denk daar,” zeide de doove heer, terwijl hij zijne pijp uit den mond nam, „ik denk daar, dat het nu wel tijd zou wezen, om den eenigen stoel, die nog ledig is, te bezetten.” Wij zagen hem allen vragend aan. „Ik geloof vast,” vervolgde hij, „dat Mijnheer Pickwick wel iemand kennen zal, wiens bijzijn ons genoeg doen. Is het niet zoo, Mijnheer Pickwick?”

De aldus aangesprokene was op het punt om te antwoorden, maar, toen hij zich het gebrek van onzen vriend herinnerde, gebruikte hij, in plaats van woorden, omtrent vijftig knikken. Vervolgens nam hij de lei, en nadat hij hierop

een reusachtig „Ja” had geschreven, schoof hij die over de tafel, en wreef vervolgens verge-noegd in zijne handen, terwijl hij betuigde, dat hij en de doove heer elkander reeds volkomen verstonden.

„De persoon, dien ik bedoel,” zeide Pickwick, „is een zonderling oud man. Hij heet Bamber.” — „Bamber?” herhaalde Jack. „Mij dunkt, dien naam heb ik meer gehoord.” — „Gij zult u zeker herinneren,” hernam Pickwick, „dat gij in het verhaal mijner ontmoetingen van hem gelezen hebt, hoewel hij, als ik wel heb, slechts eens daarin voorkomt.” „Gij hebt gelijk,” antwoordde Jack. „Wacht eens! Hij is de man, die zooveel opheeft met die oude Inns, en er eenige anekdoten van vertelt. Is het niet zoo?” — „Juist,” antwoordde Pickwick, en vervolgde toen op een zachten, vertrouwelijken toon: „Hij is een allerzonderlingst man. Als men hem hoort, zou men zeggen, dat hij nooit een ander vermaak had gekend; dan om als een spook in oude gebouwen om te zwerven. Hij spreekt slechts over één onderwerp, en dat vervult hem geheel. Toen ik op mijn gemak ging leven, heb ik hem opgezocht; en ik verzeker u, „hoe langer ik met hem omga, des te meer moet ik mij verwonderen over de zonderlinge stemming van zijnen geest.” — „Waar woont hij?” vroeg ik. — „Hij woont,” antwoordde Pickwick, „in een van die akelige eenzame gebouwen, waarop al zijne gedachten en verhalen betrekking hebben, geheel alleen, en dikwijls weken achtereen van allen omgang afgesloten. Daar zat hij dan eenzaam te mijmeren over de phantasieën, welke ook dan de eenige onderwerpen van zijne gedachten en zijn gesprek blijven, als hij bij anderen komt, of iemand anders hem komt bezoeken. Ik geloof dat hij mij tegenwoordig wel mag lijdén, en ik ben verzekerd, dat hij veel smaak zou hebben in de „Klok van Meester Humphrey,” als wij hem maar eerst hadden overgehaald om zich bij ons te voegen. Maar gij moet in het oog houden, dat hij een zonderlinge, dweepachtige kluizenaar is, die evenmin gelijkt op iemand van onze vrienden hier, als op iemand anders, wien ik ooit gekend of ontmoet heb.”

Miles zette een tamelijk scheef gezicht bij deze beschrijving van ons aanstaand medelid; en nadat hij had gepreveld, dat de man misschien half gek was, vroeg hij of hij geld had.

„Dat heb ik hem nooit gevraagd,” antwoordde Pickwick. — „Gij zoudt het toch wel kunnen weten, Mijnheer!” hernam Miles scherp. — „Misschien, Mijnheer!” zeide Pickwick, niet minder scherp dan de ander; „maar ik weet het toch niet. Ik kan er waarlijk niet over oordeelen,” vervolgde hij, zijne gewone zachtheid hernemende. „Hij leeft armoedig, maar dat schijnt naar zijn smaak te wezen. Ik heb hem nooit iets over zijne omstandigheden hooren zeggen,

en nooit iemand ontmoet, die er mede bekend was. Ik heb u nu waarlijk alles gezegd, wat ik van hem weet, en het staat nu aan u, om te beslissen, of gij meer van hem verlangt te weten, of al genoeg van hem gehoord hebt.”

Wij waren algemeen van gevoelen, dat wij moesten trachten meer van hem te vernemen; en als een soort van vergelijk met Miles werd er afgesproken, dat ik den volgende avond met Pickwick een bezoek bij bedoelden heer zou gaan afleggen, en het dan aan mij zou staan, om hem bij ons gezelschap te noodigen of niet. Toen dit gewichtig punt was afgehandeld, werd er weder een stuk uit de klok voorgelezen, hetwelk den lezer reeds is medegedeeld, en dat, met de gesprekken waartoe het aanleiding gaf, het overschot van onzen tijd spoedig deed omgaan.

Toen wij opstonden, nam Pickwick mij ter zijde, om mij te zeggen, dat hij een zeer plezierigen avond had doorgebracht. Nadat hij mij dit als in het diepste vertrouwen had medegedeeld, trok hij Jack Redburn in een anderen hoek, om hem hetzelfde te zeggen, en nam daarop den dooven heer en de lei weder naar eenen anderen hoek mede, om die verzekering te herhalen. Het was grappig zijn tweestrijd te zien, of hij zijn vertrouwen ook tot Miles zou uitstrekken, of wel dezen met deftige stijfheid behandelen. Wel zesmalen trad hij met een vriendelijk gezicht op hem toe, en even dikwijls ging hij weder terug zonder een woord te spreken; toen hij eindelijk weder vlak bij hem was, en op het punt stond om hem iets aangenaams of vriendschappelijks in het oor te fluisteren, draaide Miles toevallig opeens zijn hoofd om, hetgeen Pickwick deed afdeinen en met tamelijk veel barschheid zeggen: „Goedennacht, Mijnheer! — Ik wilde u maar goedennacht wenschen, Mijnheer! — anders niet.” Daarmede maakte hij eene buiging, en liet den anderen staan.

Toen wij beneden waren gekomen, en Pickwick, met behulp van Sam zijn jas had aange-trokken, kwam de oude Weller met eene groote stal-lantaarn te voorschijn, die hij bij zijn komst had medegebracht, en vroeg of Pickwick die wilde aangestoken hebben.

„Van avond zal het niet noodig zijn,” antwoordde Pickwick. — „Dan zal ik haar hier laten voor de volgende maal,” hernam de oude Weller, „als de juffrouw het permitteeren wil.” De huishoudster beloofde, dat zij de lantaarn met alle mogelijke zorg zou bewaren; en daarop nam Pickwick met een lachend gezicht afscheid, en stapte met zijne lijfwacht de straat op. Toen ik mij omkeerde om naar boven te gaan, verwonderde het mij niet weinig, dat ik zoo laat mijn barbier in de gang tegenkwam; want door-gaans komt hij slechts des morgens aan mijn huis en blijft zelden langer dan een half uur. Maar

Jack Redburn, die alles weet uit te visschen wat er in huis voorvalt, vertelde mij met groote blijdschap, dat er dien avond een dergelijk gezelschap als het onze in de keuken was tot stand gebracht, onder den naam van „Weller's Horloge,” waarvan de barbier lid was; en hij beloofde mij, dat hij een of ander middel zou uitdenken om mij voortaan bekend te maken met hetgeen er in dat gezelschap omging. Zoowel voor mij zelve als ten gevalle mijner lezers, verzocht ik hem daarop, zulks vooral niet te verzuimen.

HET HORLOGE VAN WELLER.

Het schijnt, dat de huishoudster zoodra zij met de twee Wellers alleen was gebleven, Slithers, den barbier, te hulp riep, die opzettelijk in de keuken was blijven wachten, en stelde hem aan de twee vreemde heeren voor, die haar zou bijstaan in de taak, om hare voorname gasten den tijd te korten. „Ik zou er anders leelijk ingezeten hebben,” zeide zij. — „Toch niet, juffrouw!” zeide de oude Weller met de grootste beleefdheid. Leelijk is nooit het woord, als men van eene juffrouw van fatsoen spreekt.”

De huishoudster glimlachte nog vriendelijker, en de barbier wreef in zijne handen, terwijl Sam, zich omkeerde, en zijn vader eene poos zeer strak aanzag.

„Ik heb in mijn geheele leven maar één heer van uw beroep gekend,” zeide Sam, den barbier nadenkend aanziende; „maar hij was zoo goed als een dozijn, zooveel werk maakte hij van zijn vak.” — „Hield hij zich alleen bij het scheren, Mijnheer,” vroeg Slithers „of deed hij er het kappen en haarsnijden bij?” — „Hij was in alles even knap,” antwoordde Sam. „Zijn beroep was zijn liefhebberij. Hij besteedde al zijn geld aan beeren, en maakte nog schulden bovendien. Den heelen dag lagen zij in den kelder, die voor aan de straat uitkwam, te brommen, terwijl het vet van hunne vrienden en bekenden in den winkel boven hun hoofd verkocht werd, en de koppen van die goede beesten voor het venster te kijk stonden; om er niet van te spreken, hoe akelig het voor hen moet zijn geweest, dat zij op de stoep altijd een man zagen op en neer kuieren, met het portret van een stervenden beer, en daaronder geschreven: „Gisteren is voor dit magazijn van Jenkinson weder eene vette beer geslacht.” Eindelijk werd Jenkinson ziek, verloor het gebruik van zijne beenen, en bleef lang bedlegerig, maar hij was altijd nog zoo vol liefhebberij voor zijn beroep, dat, als hij wat erger was dan anders, de dokter altijd naar beneden ging, en zeide: „De zieke

heeft vandaag wat opbeuring noodig; wij moeten de beren eens opstoken.” En als zij de beesten dan wat plaagden en lieten brullen, deed Jenkinson altijd zijne oogen open, hoe zwak hij ook wezen mocht, en zeide: „Ha! daar hoor ik de beren. En dan was hij in eens weer veel beter.” — „Verbazend!” zeide de barbier. — „Och neen!” hervatte Sam. „Dat is de kracht van sympathie. En toen de dokter eens wilde heengaan, vatte Jenkinsons hem bij de hand en zeide: „Dokter! wilt gij mij een plezier doen?” — „Jawel,” antwoordde de dokter. — „Dan moet gij morgen hier komen,” zeide Jenkinson, „voordat gij geschoren zijt, en mij u laten scheren.” — „Van harte gaarne!” zeide de dokter. Hij hield zijn woord, en toen hij geschoren was, zeide hij: „Jenkinson! mijn koetsier heeft een baard, zoo zwaar als men er zelden een ziet, en mijn knecht begint er ook een te krijgen. Als zij bij beurten op het rijtuig pasten, zoudt gij hen ook wel kunnen scheren. Dan hebt gij nog zes kinderen en twee leerlingen; wat hindert u, om hen het haar te snijden en op te maken, zoo dikwijls gij maar verkiest? Probeer dat eens, dan zult gij wel beter worden.” Jenkinson begon denzelfden dag; hij hield zijn gereedschap bij zich op zijn bed, en telkens, als hij zich wat flauw voelde, liet hij een van zijne kinderen komen, en legde deszelfs haar in papillotten. Zoo bleef hij nog lang in het leven. Maar eindelijk liet hij eens al zijne kinderen, het eene na het andere, bij zich komen, sneed hen allen zeer netjes het haar, en nam toen ook zijne twee leerlingen onderhanden. Toen dat gedaan was, zeide hij, dat hij gaarne de beren nog eens hooren zou, en gij kunt wel denken, dat men terstond aan zijn verlangen voldeed. Daarop zeide hij, dat hij nu zeer getroost en bedaard was, en alleen wilde wezen; en toen stierf hij, nadat hij nog eerst zijn eigen haar in de krul had gezet.”

Deze anekdote maakte een bijzonderen indruk, niet slechts op den barbier, maar ook op de huishoudster, die zoo ingenomen scheen met hare twee gasten, dat de oude Weller zijn zoon met eenige bekommring de vraag toefluisterde, of hij ook te ver gegaan was. — „Hoe zoo?” vroeg Sam. — „Ik meen met dat complimentje over de leelijkheid van juffrouwen, Sampje!” antwoordde zijn vader. — „Denkt gij dan, dat zij daarom verliefd op u zou geworden zijn?” vroeg Sam. — „Dat zou wel kunnen gebeuren, jongen!” antwoordde de oude man. „Ik ben er altijd bang voor. Als ik maar wist hoe ik mij zelve leelijk of onaangenaam kon maken, zou ik het zeker doen, Sampje! liever dan altijd zoo in den angst te zitten.”

De oude heer had niet langer tijd, om over zijne bekommring te spreken, daar het voorwerp derzelve de kaars opnam, om haar gezelschap naar de keuken te geleiden, met eene

verontschuldiging, dat zij hare vrienden niet in haar eigen kamertje liet, dewijl dit te bekrompen was. De toebereidselen, welke de gasten voor hunne ontvangst gereed vonden, bewezen dat zij niet onverwacht of onwelkom waren. Op de tafel stonden eenige bierkannen en glazen van de grootste soort, met een goeden voorraad van tabak en schoone pijpen, terwijl de aanrechtbank met koud vleesch en andere eetwaren was bezet. Het gezicht van dit alles vermeederde in het eerst de bezorgdheid van den ouden Weller, dat men waarlijk reeds zin in hem gekregen had; maar spoedig kreeg zijne natuurlijke neiging de overhand, en zette hij zich met een genoeglijk gezicht aan de tafel neder. In het eerst was hij echter niet over te halen, om eene der in voorraad gestopte pijpen aan te steken, daar hij te fatsoenlijk was, om in het bijzijn eener dame te willen rooken; doch toen de huishoudster hem eigenhandig een brandend papier aanbood, nam hij het aan met een vriendelijken glimlach, dien hij echter terstond onderdrukte met het voornemen, om volstrekt geene aanleiding te geven, dat iemand zin in hem kreeg. Uit eene mijmering over de middelen tot dit gewichtige doel werd hij opgewekt door de stem van zijn zoon. „Als de juffrouw er niets tegen heeft,” zeide Sam, die zoo smakelijk zat te rooken, „geloof ik, dat wij geen kwaad zouden doen, als wij met ons vieren hier ook eene club maakten, evenals de heeren boven; en dan moest hij,” hier wees hij met den steel zijner pijp naar zijn vader, „president wezen.”

De huishoudster zeide zeer vriendelijk, dat dit plan haar bijzonder wel beviel, en de barbier legde dezelfde verklaring af. De oude Weller sprak niet, maar legde zijne pijp neder, en stond op. Nadat hij zijn vest van anderen had losgeknoopt, haalde hij met veel moeite een ontzettend groot zilveren horloge uit, nam er langzaam de buitenkast af, wond het bedaard op, en deed de kast er weder om. Vervolgens hield hij het aan zijn oor, om te luisteren of het nog ging, en bonkte het eenige malen op de tafel, om het beter aan den gang te helpen.

„Dat,” zeide de oude man, terwijl hij het horloge met de wijzerplaat naar boven op de tafel legde, „dat zal de naam en het zinnebeeld van ons gezelschap wezen. Sampje! geef die twee bankjes hier, voor de ledige stoelen. Heeren en dames! het horloge van Meester Weller is nu opgewonden en aan den gang. Tot de orde!” Om dit laatste gezegde kracht bij te zetten, gebruikte hij zijn horloge bij wijze van hamer, en nadat hij met zekere trotschheid had aangemerkt, dat dit het werk geen kwaad deed, en het zooveel te beter liep als het wat gegoooid en gesmeten werd, gaf hij nog een harden tik, en verklaarde dat de zitting geopend was.

„Geen gelach, Samuël!” zeide hij daarop, „of ik zal u in boete beslaan.” Na deze vriendelijke waarschuwing, zette hij zich deftig op zijnen presidentialen stoel, en verzocht Mijnheer Samuël om eene anekdote te vertellen. „Ik heb er al een verteld,” zeide Sam. — „Vertel er dan nog eene,” hernam de president. — „Wij spraken daar zoo even over barbiers,” zeide Sam, „zich tot Slithers keerende, „en daar komt mij juist nog eene historie van een barbier in de gedachten, zoo mooi als gij er ooit een gehoord hebt.” —

„Samuël!” zeide de oude Weller, terwijl hij het horloge weder vrij hard met de tafel in aanraking bracht, „gij moet den president aanspreken, en geene bijzondere leden.” — „Als ik het woord had,” zeide de barbier opstaande, met eene zachte stem, „zou ik aanmerken, dat barbier eene niet zeer vereerende benaming is. Kapper zou, dunkt mij, het rechte woord wezen.” — „Maar als hij nu geen kapper was?” vroeg Sam. — „Dan moet hij toch zoo genoemd worden, Mijnheer!” antwoordde zijn vader. „Dat behoort tot de orde; evenals ieder lid van het parlement honorable is, zoo is hier ieder barbier een kapper.”

De deftigheid, waarmede zijn vader den post van president waarnam, bracht op het gezicht van Sam eenen grijs van bewondering te voorschijn, die hem de spraak benam, totdat hij door een lang uitgehaald gefluit zijne aandoening lucht had gegeven. De oude heer scheen zelf verbaasd te zijn over zijne eigene knapheid, gelijk men vrij duidelijk uit zijn gesmoord gegriinnik kon opmaken. „Hier hebt gij de historie,” zeide Sam. „Er was eens een jonge kapper, die een mooien winkel had, met vier wassen borstbeelden voor het venster, — twee heeren en twee dames: de heeren met blauwe baarden, zware wenkbrauwen, donkerblauwe oogen en helderroode neusgaten; de dames alle twee met haar hoofd op zijde, en den voorvinger van hare rechterhand op hare lippen. Hij had ook eene menigte haarborstels en tandenborstels voor zijn venster, fraaie glazenkasten op de toonbank, en eene opkamer om zijne klanten in te bedienen; maar het mooiste van alles waren de wassenbeelden, waarvan hij machtig veel werk maakte, en die hij ieder oogenblik afstofte. Een van die beelden beviel hem bijzonder, en als zijne kennissen hem vroegen of hij niet haast ging trouwen — hetgeen vooral de jongejuifers, die hem kenden, dikwijls deden, antwoordde hij altijd: „Nooit zal ik naar het altaar gaan, voordat ik een meisje vond, dat naar mijn ideaal gelijk: dat borstbeeld met de blonde pruik.” Al de jongejuifers, die donker haar hadden, zeiden, dat dit zeer slecht van hem was; maar de anderen, wier haar naar dat van het beeld geleek, werden rood, en zeiden naderhand, dat hij een heel aardig jonkman was.

„Samuel!" viel de oude Weller zeer ernstig hierop in, „daar wij eene dame in ons gezelschap hebben, hoop ik dat gij u niet zult verspreken." — „Dat doe ik ook niet, wel Mijnheer?" — „Tot de orde, Mijnheer!" riep de oude man zeer plechtig uit; maar toen overmeesterde de vader den president, en hij zeide op zijn gewonen toon: „Ga maar voort, Sampje!" — Sam wierp de huishoudster glimlachend een knikje toe, en vervolgde:

„Toen de jonge kapper omstreeks zes maanden zoo gesproken had, ontmoette hij eens eene jongejuifer, die net het portret was van zijn mooiste beeld. „Nu ben ik een slaaf!" zeide hij. De jongejuifer was even romanesk als de jonge kapper; en toen hij haar zijne liefde verklaarde, antwoordde zij niet veel, maar zeide toch, dat zij hem eens met eene vriendin zou komen bezoeken. Toen zij kwam, vloog de kapper naar buiten, om haar te ontvangen; maar zoodra zij de beelden voor het venster zag, verbleekte zij, en begon te beven. — „Geliefde!" zeide de kapper, „daar ziet gij uw portret, maar niet zoo getrouw als in mijn hart." — „Mijn portret?" zeide zij. — „Ja," antwoordde de kapper. — „Maar wiens portret is dat?" zeide zij, en wees naar een van de heeren. — „Dat is geen portret," zeide hij. „Het is maar een idee." — „Een idee!" zeide zij. „Nee, ik gevoel, dat het een portret moet wezen. Hij is zeker officier." — „Wat hoor ik?" zeide hij. — „William Gebas!" zeide zij, „spreek er mij nooit meer van. Ik acht u als een vriend; maar mijne liefde schenk ik aan niemand anders dan den eigenaar van dat trotsche voorhoofd." — „Vaarwel!" schreeuwde hij. „Het noodlot wil het zoo!" En meteen liep hij naar binnen, sloeg zijne wassenbeelden aan stuk, en is sedert dien tijd nooit weer dezelfde man geworden." — „En de jongejuifer?" vroeg de huishoudster. — „Toen zij begreep," besloot Sam, „dat het Noodlot haar ook den voet dwars zette, werd zij zeer sentimenteel, en kwijnde weg, maar heel langzaam, want zij is nog niet dood."

De barbier en de huishoudster verklaarden beiden, dat Weller een der aardigste histories had verteld, die zij ooit gehoord hadden. „Zijt gij getrouwd, Mijnheer?" vroeg Sam. De barbier antwoordde, dat hij die eer niet had. — „Dan zijt gij toch voornemens te trouwen?" hervatte Sam. — „Ik weet het niet," antwoordde de barbier glimlachend. „Ik geloof niet, dat het ooit gebeuren zal." — „Dat is een slecht teeken," zeide Sam. „Hadt gij gezegd, dat gij het nog wel eens voornemens waart, dan had ik u voor veilig gehouden. Gij zijt in gevaarlijke omstandigheden." — „Ik weet toch van geen gevaar," hervatte de barbier. — „Ik wist er ook niet van," viel de oude Weller hierop in. „Ik was net als gij, en ik ben tweemaal beet genomen. Zie goed voor u, vriend, of gij

gaat op hol!" Het pleiziertje dezer waarschuwing maakte zulk eenen diepen indruk, dat niemand een woord sprak, totdat de huishoudster een zucht slaakte, hetgeen den ouden heer zeer galant deed vragen, of haar hartje geraakt was. — „Heere, Mijnheer Weller!" riep de huishoudster glimlachend. — „Nee toch!" hernam de oude man: „is het al geraakt, of is het altijd zoo hard als steen gebleven? He?"

Op dit oogenblik ontdekte de huishoudster, die zoo rood en verlegen was geworden, dat de bierkannen ledig waren, en ging naar den kelder om meer te halen, gevolgd door den barbier, die de kaars voor haar dragen wilde. „Sampje!" zeide de oude Weller, toen hij het paar oplettend en eenigszins verachtelijk had nagezien, „ik vertrouw den barbier niet." — „Waarom niet?" hervatte Sam; „gij hebt niets met hem te maken. Maar gij zijt waarlijk een rare vent; eerst zijt gij bang als een wezel, en toch gaat gij praten van hartjes raken." — „Bij haar kan het geen kwaad, Sampje! Zij is geene weduwe. Maar zij wilde het toch wel hooren, niet waar. Het scheen haar nogal te bevallen." — „Hij is er waarlijk nog grootsch op." — „Stil!" zeide de oude man; „daar komen zij terug. Maar onthoud wat ik zeg, Samuël! Ik vertrouw dien barbier niet."

DE KLEINE TONY.

Een paar avonden na de oprichting van Weller's horloge, meende ik, toen ik in den tuin wandelde, de stem van Weller zelve te hooren, en toen ik bleef staan luisteren, bevond ik, dat het geluid uit het kamertje van mijne huishoudster kwam, dat achter in het huis is. Ik deed verder geen onderzoek; maar den volgenden morgen sprak ik er met mijn vriend Jack Redburn over, en vernam toen, dat ik mij niet bedrogen had. Jack deelde mij de volgende bijzonderheden mede; en daar hij ze met veel genoegen vertelde, heb ik hem verzocht om zulke huiselijke tooneeltjes voortaan zelf op te schrijven, ten einde die op zijne eigene manier te kunnen verhalen. Ik moet bekennen, dat eene geheime reden van dit verzoek in mijn verlangen bestond om te weten, wat hij en Pickwick, die altijd bij elkander zijn, te zamen uitvoeren.

Op den bedoelden avond had de huishoudster haar kamertje zeer net opgeruimd, en zich zelve zeer mooi aangekleed. Er was theegoed voor drie personen gereed gezet, met brood, kaas en koek er bij, hetgeen aantoonde, dat er een buitengewoon bezoek te wachten was. Juffrouw Benton — zoo heet mijne huishoudster — scheen ook zeer ongeduldig te wezen; zij ging dikwijls

naar de voordeur, en keek met ongerustheid naar het eind van de laan, waarbij zij meer dan eens tegen de meid zeide, dat zij gezelschap verwachtte, en hoopte, dat er geen ongeluk was gebeurd, nu zij zoo lang wegbleven.

Eindelijk werd zij gerustgesteld door het overgaan van de schel; en nu haastte Juffrouw Benton zich naar haar kamertje, om den schijn te kunnen bewaren, alsof zij verrast werd, hetgeen een vereischte is van eene beleefde ontvangst, en wachtte, met een glimlach op haar gezicht, naar de komst van hare gasten.

„Goeden avond, Juffrouw!” zeide de oude Weller, toen hij binnentrad. Ik vrees, dat wij wat laat komen; maar dat jonge veulen heeft zoovele kuren en streken, dat ik het nog van verdriet zal besterfven, als hij niet zich binnen kort laat dresseeren, en dan zal hij nooit meer buiten de deur komen, of het moest wezen om uit de letters van zijn grootvaders grafschrift het Abé te leeren.

Met deze woorden, gericht tot iets, dat buiten de deur omtrent twee voet zes duim van den grond moest wezen, haalde de oude man een aardigen kleinen jongen naar binnen, die er zeer stevig en gezond uitzag. Behalve dat zijn rond tronietje volkomen op het gezicht van den ouden Weller geleek, wierp deze jongeheer, die met zijne beentjes wijd vaneen stond, alsof hij reeds aan kaplaarzen gewoon was, de huishoudster een oogje toe, evenals hij zijn grootvader zag doen.

„Kijk eens wat een ondeugd die kleine Tony al is, Juffrouw! riep de oude Weller opgetogen uit. Hebt gij ooit een jongen van vier jaar en acht maanden gezien, die eene vreemde juffrouw een oogje toegooide?”

Zonder zich door deze aanmerking eenigszins te laten hinderen, klapte de jongeheer Weller met de kleine koetsiers-zweep, die hij in zijne hand had, vroeg de huishoudster of zij medereed, bij welke gelukkige herhaling van de les, die het kind van zijne vroegste jeugd af was ingeprent, de oude man zijne aandoening niet langer meester bleef, maar zijn veelbelovenden kleinzoon op staande voet een dubbeltje gaf. „Waarom zou ik het niet zeggen, Juffrouw?” zeide hij. Hij is een jongen naar mijn hart, knapper dan er ooit een geweest is of wezen zal.

„Maar,” vervolgde hij met eene poging om zijn gunsteling zuur aan te zien, „het was toch stout van hem, dat hij over alle paaltjes wilde springen, en zijn armen grootvader plaagde, om hem er over te helpen. Hij wou geen enkel paaltje voorbijgaan, Juffrouw! en daar aan het einde van de laan staan er zevenenveertig op eene rij.”

Daarop borst de oude Weller, in wiens gemoed de trotschheid op zijn kleinzootje en het gevoel zijner verantwoordelijkheid voor de goede opvoeding van het kind een gedurigen strijd

voerden, eerst in een schaterend gelach uit, maar bedwong zich op eens, om op een straffen toon te zeggen, dat kleine jongens, die hunne grootvaders plaagden, om hen over paaltjes te laten springen, nooit in den hemel kwamen. De huishoudster zette nu thee, en voorzag Tony, dien zij naast zich op een stoel had gezet, zoodat zijn neus even boven de tafel uitkwam, met eenige zoetigheden, die hem allerbest schenen te smaken. Daarop kneep zij hem in de wangen, hoewel zij toch eenigszins bang voor den kleinen bengel scheen te zijn, en verklaarde, dat hij het liefste kind was, dat zij ooit had gezien.

„Ja, Juffrouw!” zeide de oude Weller daarop; „gij zult er niet veel zoo vinden. Maar als mijn zoon Samuël mijn zin wilde doen, en hem een ander pak aantrekken, dan zoudt gij wel wat anders zeggen.” — „En wat zoudt gij dan willen, dat hij droeg, in plaats van dat rokje, dat hem zoo lief staat?” vroeg de huishoudster. — „Ik heb mijn zoon Samuël al dikwijls aangeboden, Juffrouw,” antwoordde de oude man, „om hem uit mijn eigen zak een pakje te laten maken, dat hem voor zijn geheele leven goed zou doen, en hem nu al gewennen zou aan het beroep, waarbij ik hoop, dat de Wellers altijd zullen blijven. — Tony! vertel de Juffrouw eens wat voor een pakje grootvader u geven zou, als vader het maar hebben wilde.” — „Een wit hoedje, en een rood vestje, en een kort broekje, en een paar kaplaarsjes, en een groen rokje met blinkende knoopjes en een fluweelen kraagje,” antwoordde Tony zeer vlug en zonder adem te halen. „Zoo wilde ik het hebben, Juffrouw!” zeide de oude man, met een trotschen blik; „en dan zoudt gij zeggen dat hij een engel was.” Hetzij nu de huishoudster zich geen recht denkbeeld kon maken van een engel met kaplaarzen en een groenen rok, of dat zij eenige andere reden had om niet te antwoorden, hoe het zij, zij kuchte vrij dubbelzinnig, maar zeide niets.

„Hoeveel broertjes en zusjes hebt gij, lieve jongen?” vroeg zij, na eene poos stilzweigens. — „Een broer en in het geheel geen zus,” antwoordde Tony. „Hij heet Sam, en zoo heet vader ook. Kent gij vader wel?” — „Ja wel,” antwoordde de huishoudster vriendelijk. — „Houdt hij veel van u?” vervolgde Tony. „Ik hoop van ja,” zeide de huishoudster glimlachend. Tony bedacht zich eene poos, en vroeg toen: „Houdt mijn grootvader veel van u?”

Deze vraag scheen zeer gemakkelijk te beantwoorden; maar in plaats van zulks te doen, werd de huishoudster zeer verlegen, en zeide, dat kinderen zoo raar konden vragen, dat men dikwijls niet wist, hoe men het met hen had. De oude heer antwoordde daarop zelf, dat hij veel van de juffrouw hield; maar toen de huishoudster hem verzocht, dat hij het kind zulke

dingen niet in de gedachten zou brengen, schudde hij, terwijl zij naar een anderen kant zag, zijn hoofd, alsof hij vreesde, dat zij reeds zin in hem begon te krijgen. Het was misschien om deze reden, dat hij spoedig tot een ander onderwerp overging.

„Het is heel ondeugend, als kleine jongens met hunne grootvaders den gek steken; niet waar, Juffrouw?” vroeg de oude man, terwijl hij schertsend zijn hoofd schudde, totdat Tony naar hem keek, waarop hij terstond een zeer treurig en ernstig gezicht zette. — „Dat is al heel ondeugend,” antwoordde de huishoudster; „maar ik hoop, dat er geen een is, die dat doet.” — „Er is een stoute jongen, Juffrouw,” zeide Weller, „die, nu hij eens gezien heeft dat zijn grootvader op een verjaardag van een goed vriend een beetje bestoven was, telkens zwierende en zwaaiende door het huis loopt, om den ouden heer na te doen.” — „O foei!” riep de huishoudster uit. — „Ja, Juffrouw!” hernam Weller; „en die bengel, waarvan ik spreek, knijpt dan eerst in zijn neus, om hem rood te maken, ha, ha, ha!”

De oude Weller dacht in zijne pret volstrekt niet aan zijne verantwoordelijkheid voordat de kleine Tony het insgelijks uitschaterde en riep: „Dat heb ik gedaan! dat heb ik gedaan!” Nuzette de grootvader, met verbazende inspanning, een ernstig gezicht, en zeide: „Nee, Tony! gij niet; ik hoop ten minste van neen. Het zal die stoute rekel zijn geweest, uit dat leege wachthuisje om den hoek — dezelfde deugniet, dien ik eens op de tafel voor den spiegel vond staan, en met een oesternes zijn baard ging scheren.” — „Hij heeft zich toch niet bezeerd, hoop ik?” merkte de huishoudster aan. — „Wel neen, Juffrouw!” antwoordde de oude man trotsch; „men zou dien jongen wel eene stoommachine kunnen vertrouwen, zoo slim is hij.” Maar spoedig bedacht hij zich, dat Tony er bij was, en zijn compliment eenen nadeeligen indruk kon hebben, weshalve hij er met een zucht bijvoegde, dat het al te erg was. „O, hij is zoo'n deugniet,” hervatte hij, „die jongen uit dat wachthuisje. Altijd maakte hij leven of morserij. Gisteren ging hij nog de houten paarden water geven, en maakte alles nat; en toen reed hij zijn broertje in den kruiwagen en liet hem er uitvallen, en joeg zijne moeder een schrik op het lijf, nu zij juist op weg is om hem nog een speelkameraadje te bezorgen. O! hij is zoo'n ondeugd. Laatst heeft hij ook eens een bril van papier opgezet, dien zijn vader voor hem gemaakt had, en ging toen met zijne handen op den rug door den tuin wandelen, om Mijnheer Pickwick na te doen; — maar Tony doet zulke dingen niet, wel neen!” — „Wel neen!” herhaalde Tony. — „Hij weet wel,” hervatte Weller, „dat niemand hem zou mogen lijden, als hij zulke streken speelde, en dat vooral zijn groot-

vader hem niet onder zijne oogen zou willen hebben; en daarom is Tony altijd zoet.” — „Altijd zoet,” zeide Tony hem na; waarop grootvader hem op zijne knie nam, en hem een kus gaf, terwijl hij, tegelijk met zijne oogen wenkende, heimelijk met zijn duim naar het hoofd van het knaapje wees, opdat de huishoudster, die anders misschien bedrogen zou zijn door de kunst, waarmede hij (de oude heer namelijk) zijne rol had gespeeld, zou begripen, dat er geen andere jonge heer bedoeld werd, en dat de jongen uit het wachthuisje slechts een schepsel der verbeelding was, eene voorstelling van Tony zelven, tot zijne leering en verbetering uitgedacht.

Weller bepaalde zich niet tot het verhaal der bekwaamheden van zijn kleinzoon, maar toen hij thee gedronken had, zette hij het kind aan, om zijne kunsten te vertoonen. Tony moest doen alsof hij pijpen rookte en bierkannen uitdronk, — kortom, zijn grootvader op alle manieren nabootsen; het spelletje van den dronken ouden heer was het slot, dat door den grootvader met opgetogenheid en door de huishoudster met verbazing werd aangezien. De trotschheid van den ouden man was met deze ééne vertooning nog niet voldaan; want toen hij afscheid had genomen, bracht hij het kind, als eene bewonderenswaardige rareiteit, eerst naar den barbier en toen naar den tabakskooper, waar Tony, tot algemeen genoegen, nog eens zijne kunsten verrichtte. Het was half-negen, toen Weller hem eindelijk op zijn schouder nam, om hem naar huis te dragen; en het is mij ter ooren gekomen, dat de kleine Tony toen wezenlijk half dronken was.

MEESTER HUMPHREY AAN ZIJNE LEZERS.

Op onzen laatsten avond van bijeenkomst hadden wij het verhaal uitgelezen, dat ook de lezer pas heeft nedergelegd. Ons gesprek nam denzelfden loop als de overdenkingen, waarin de komst mijner vrienden mij had gestoord: de geschiedenis van NELLY was het onderwerp daarvan.

Wij hadden nog zoo lang in het verhaal gebladerd, dat, toen ik het op zijne vorige plaats neerlegde, de wijzer van mijne getrouwe klok juist op twaalf stond, en tegelijk de zware toon van de klok der St. Paulskerk, die het uur van middernacht sloeg, ons in de ooren galmde.

„Dit geschrift,” zeide ik, een ander uit de kast nemende, „dat bij zulk eene muziek geopend wordt, behoorde een verhaal te wezen, waarin het nachtelijke leven van Londen wordt

afgeschetst. Wie van ons heeft het werktuig gezien, welks stem wij zoo even gehoord hebben?"

Pickwick en Miles hadden het gezien, maar mijn doove vriend niet. Ik had het slechts eenige dagen geleden gezien, en kon niet nalaten, te verhalen, wat mij daarbij in de gedachten was gekomen.

Toen ik de kerk binnentrad, had ik aan een der oppassers mijne two-pence betaald, en daarop wandelde ik het gebouw eenige malen op en neder. Toen ik den trotschen koepel beschouwde, kon ik niet nalaten mij te verwonderen, wat de man, wiens vernuft dezen statigen tempel stichtte, wel gevoeld en gedacht moest hebben, toen de laatste hamerslag was gedaan, deze plechtige stilte, welke door jaren van gedruisch was voorbereid, ongestoord heerschte, en hij, gelijk ik nu deed, over zijn werk peinsde. Ik kon niet wel besluiten, of deze overdenking hem een gevoel van grootheid of van onbeduidendheid had moeten inboezemen; maar, als ik mij herinnerde, hoe lang men aan dit gebouw had gearbeid, in welk een korten tijd men het tot in de afgelegenste hoeken kon doorkruisen, en hoe kort hij, uit wiens brein het was voortgekomen, nog mocht leven om het te zien, verbeeldde ik mij, dat hij meer treurig dan trotsch moest zijn geweest, en zijn werk bijna met spijt moest beschouwd hebben. Zoo peinzende, begon ik, bijna onwillekeurig de trap op te klimmen, naar de verschillende wonderen van het gebouw, totdat ik bij den oppasser kwam, die mij vroeg, wat ik zien wilde. Daar was, zeide hij, de steenen galerij, de fluister-galerij, de meetkundige trap, de modellenkamer, de klok.... Hier stuitte ik hem, door te zeggen, dat ik de klok verlangde te zien.

Ik klom bijna op den tast naar den toren, en daar zag ik, op eene soort van zolder, iets, dat eene groote eikenhouten kast scheen te zijn. De deuren werden geopend, en nu ontdekte ik een samenstel van raderen en kettingen van ijzer en koper — een grof ratelend werktuig, hetwelk iemand onwillekeurig op de gedachte bracht, dat indien men zijn vinger er tusschen stak, zelfs het been tot stof zou worden vermalen — en dit was de klok! Zelfs haar pols, indien ik dat woord mag bezigen, geleek niet naar die van een andere klok. Hij telde de voorbijvliegende oogenblikken niet met een zachten secondeslag, als ware het om den tijd, uit medelijden, een oogenblik op te houden, maar met langzame mokerslagen, als ware het te doen, om een aantal seconden op eens te verpletteren, en onbarmhartig den Oordeelsdag te verhaasten.

Ik zette mij bij de klok neder, en, terwijl ik naar hare regelmatige, nimmer afwisselende stem luisterde, die boven het gerucht der straat

beneden uitklonk, en bedacht, dat dit altijd zoo voortging, dag aan dag en jaar aan jaar, kwam ik op den inval, dat dit het hart van Londen was, en de stad zou sterven, wanneer dat ophield te kloppen.

Het is nacht. Zonder zich te laten ontrusten door al wat er onder de begunstiging der duisternis geschiedt, blijft het reuzenhart van Londen voortkloppen. Rijkdom en armoede, deugd en ondeugd, onschuld en misdaad, zathed en woedende honger, alles verdringt zich daar omheen. Trekt slechts een kleinen kring over de daken der huizen, die gij van hier ziet, en in die kleine ruimte vindt gij alle uitersten bij elkander. Waar dat flauwe licht schemert, is juist iemand gestorven; en dat andere, op eenige schreden afstands, wordt aanschouwd door oogen, die zich pas voor het eerst hebben geopend. Daar staan twee huizen, met een muur van weinige duimen dichte tusschenbeide. In het eene slaapt een rein geweten; in het andere wordt een booswicht door wroeging wakker gehouden. In dien benauwdten hoek, waar de daken inkrimpen, en zich bij elkander dringen, als wilden zij hunne geheimen voor de fraaie straat in de nabijheid verbergen, schuilt zulke ellende, goddeloosheid en akeligheid, als men nauwelijks fluisterend zou kunnen verhalen. In de fraaie stad liggen fatsoenlijke lieden te slapen, die daarvan niets weten of vermoeden, en, als zij er van hoorden, ongeloovig hunne hoofden zouden schudden, en zeggen, dat zulke dingen onmogelijk, onnatuurlijk waren — als wisten zij niet, dat alle groote steden onnatuurlijk zijn. Is niet dit hart van Londen, dat zich door niets laat ontroeren, maar eveneens voortklopt, wat er ook moge gebeuren, een juist zinnebeeld van den aard der stad?

De dag breekt aan, en het gewoel begint. Zij, die des nachts op de koude stoepen hebben gelegen, staan op en kruipen voort, om te gaan bedelen; zij, die in bedden hebben geslapen, begeven zich insgelijks aan hunne zaken. De mist van den slaap trekt langzaam op, totdat Londen geheel wakker is. De straten zijn vol rijtuigen en fraai gekleede menschen. De gevangenissen zijn insgelijks vol, en de werkhuzen en hospitalen hebben geene ruimte over. De kroegen ontvangen reeds hunne regelmatige bezoekers, en op alle markten is het even druk. Ieder van deze plaatsen is eene wereld, die hare eigene bewoners heeft; ieder van de anderen verschillend, ja weet bijna niet, dat er anderen bestaan. Er zijn eenige welgestelde menschen, die zich herinneren gehoord te hebben, dat een aantal mannen en vrouwen — eenige duizenden meenen zij, dat het was — elken morgen te Londen opstaan, zonder te weten, waar zij des avonds hunne hoofden zullen nederleggen, en dat er wijken in de stad zijn, waar altijd honger en gebrek heerschen.

Zij gelooven dat echter niet zoo geheel: er mag wel iets van aan zijn, maar het zal toch wel overdreven wezen. Zoo loopt elk van die duizend werelden voort, alleen om zich zelven denkende, totdat de nacht terugkomt — eerst met licht en vermaak, dan met duisternis en misdaad.

Misschien zou ik deze uitweiding nog verder hebben voortgezet, indien de papieren, die voor mij op de tafel lagen, mij dezelve niet stilzwijgend hadden verweten. Ik nam ze derhalve op, en maakte mij in ernst gereed om te gaan lezen. De hand was mij vreemd; want de opsteller had zijn werk in het net laten schrijven. Daar het tegen onze regels is, om in zulk een geval naar den schrijver te vragen, voordat het stuk is uitgelezen, kon ik slechts een blik om mij heen werpen, om te zien, of zich niemand door zijn gezicht verraden zou. Maar ieder scheen op zijne hoede te wezen, en ik zag niets, dat mij eenige inlichting gaf.

Ik wilde beginnen, toen mijn doove vriend mij in de rede viel. „Het valt mij daar in,” zeide hij, „dat het niet kwaad zou zijn, als zij, die iets uit hun eigen leven zouden kunnen verhalen, dat in hunne bijdragen voor de Klok inweefden. Dit behoeft niemand eenigen dwang op te leggen, wat tijd, plaats of voorvallen betreft, daar eene wezenlijke gebeurtenis van dien aard met verdichte omstandigheden en personen kan omringd worden. Als wij dit zoo eens afspraken?”

Ieder keurde dit voorstel goed; maar het scheen een bezwaar, dat er een lang verhaal was geschreven, voordat wij hieraan gedacht hadden.

„Of,” zeide ik, „het moest gebeurd zijn, dat de schrijver reeds iets van zijne eigene lotgevallen en ontmoetingen in zijn verhaal heeft ingevlochten?” — Niemand sprak; maar ik meende te ontdekken, dat dit inderdaad het geval was. — „Zoolang ik niet van het tegendeel verzekerd wordt,” vervolgde ik, „zal ik het er voor houden, dat hij dit gedaan heeft; en dat ook dit geschrift naar onze afspraak is ingericht. Daar iedereen zwijgt, zullen wij het zoo maar begrijpen.”

Nu wilde ik weder beginnen, toen Jack fluisterend zeide, dat, onder het lezen van ons laatste verhaal, het Horloge van Weller zijne zittingen in de keuken had opgeschort, en regelmatig voor de deur van onze kamer was vergaderd, waar hij niet twijfelde, of al de leden dier vereniging zouden op dit oogenblik bijeen zijn. Daar zij dit alleen deden, om onze verhalen te hooren, deed hij het voorstel dat men hen zou laten binnentreden, opdat zij met meer gemak zouden kunnen luisteren. Wij gaven allen onze toestemming, en toen het gezelschap, gelijk Jack had ondersteld, was gevonden, werd het verzocht om binnen te komen. Zij traden binnen —

hoewel zeer verlegen, dat zij betrapt waren — en kregen stoelen op eenigen afstand van de tafel.

Daarna, toen de lamp nog een weinig opgedraaid, het vuur aangestookt en de klok opgewonden was, begonnen wij ons nieuw verhaal — BARNABY RUDGE.

Het is wederom middernacht. Mijn vuur brandt vroolijk, en ik luister naar de stem mijner oude vriendin, terwijl ik zit na te denken over het verhaal, dat wij juist geëindigd hebben.

Op zulk een tijd dwingt de gedachte mij een glimlach af, hoe eenzaam ik wel schijnen zou, als iemand mij zoo in mijn leuningstoel bij den haard zag zitten, met mijn kruk, het zinnebeeld mijner hulpeloosheid, naast mij. Evenwel, al ben ik oud en kinderloos, op zulk eenen tijd gevoel ik mij niet eenzaam, maar ben het middelpunt eener stilzwijgende groep, in welker gezelschap ik mij gaarne bevind.

Zoo hebben zelfs ouderdom en zwakheid hunne voordeelen. Als ik jonger en vlugger was, of mij meer met de wereld ophield, zouden deze schaduwachtige vrienden mij schuwen of ik hen willen ontluchten. Maar nu kan ik naar hun gezelschap verlangen en mij daarin verlustigen, geheele uren kan ik doorbrengen met voor mijne verbeelding de schimmen te schilderen, die mogelijk wel elken nacht deze kamer bezoeken, en mij verheugen in de gedachte, dat zij nog eenig belang stellen in den brozen sterveling, die dezelve bewoont.

Al de vrienden, die ik ooit verloren heb, vind ik onder deze bezoekers weder. Ik verbeeld mij, dat hunne geesten mij omzweven, en met vriendelijke blikken hunnen metgezel op aarde, in zijn verzwakkenden ouderdom, gadeslaan. „Hij neemt af; hij komt al nader en nader bij ons, en weldra zal hij ontwaren dat wij nog bestaan.” Wat zou mij hierin ontrusten? Het is eene gedachte vol hoop en bemoediging.

Nog nooit heeft zich zulk een drom van vrienden om mij heen verzameld als thans. Gezichten, die ik lang vergeten had, zijn mij eensklaps weder gemeenzaam geworden; trekken, welke ik dikwijls vruchteloos had gepoogd mij te herinneren, vertoonen zich vanzelf voor mijne oogen: niets is veranderd, behalve ik; en zelfs ik kan mij, zoodra ik wil, weder in een vroegeren toestand verplaatsen.

Als ik mijne oude klok aanzie, herinner ik mij onwillekeurig den eerbied, gepaard met zekeren kinderachtigen schroom waarmede ik haar voorheen gadesloeg, toen zij nog in den donkeren hoek van de trap stond. Ik herinner mij, dat ik zelf dan ook een ernstiger gezicht

zette, alsof zij, met haar onverklaarbaar leven, eene wijze was, die het geheele huis dag en nacht waarschuwde. Hoe dikwijls heb ik naar haar getik geluisterd, en mij verwonderd over hare bestendigheid! Hoe dikwijls heb ik getuurd naar het langzaam vorderen van den wijzer, terwijl ik naar een lang uur verlangde, en, in weerwil van mij zelve, hare bedaarde standvastigheid en vrijheid van alle menschelijk ongeduld bewonderde!

Eens, herinner ik mij, hield ik haar voor hardvochtig en gevoelloos. Zelfs toen was zij eene oude huisgenoote, en het kwam mij voor als moest zij ten minste eenige smart aan den dag leggen, als ontbrak het haar geheel aan aan medelijden met ons lot, als ware zij eene ongevoelige loondienares. Maar hoe spoedig leerde ik inzien, dat juist haar onophoudelijk voortgaan, zonder zich door iets te laten stuiten of ophouden, de grootste vriendschapsdienst was, en den eenigen balsem schonk voor smart en verloren zielevrede.

Dezen nacht, terwijl mijn gemoed zoo kalm is, en mijn geheugen mij zulk eene menigte afwisselende tooneelen aanbiedt, verplaats ik mij, naar goetvinden, bij menig vuur, dat reeds lang is uitgebrand, onder de vroolijke groep, die hetzelfde omringt. Indien ik in zulk eene stemming treurig kon worden, zou ik mij bedroeven bij de gedachte, hoe ik in hunne jeugd en schoonheid bij hen afstak, en hoe weinigen er nu overgebleven zijn om mij te beschamen, bij de gedachte, dat eenigen van hen die ik somtijds nog op mijne wandelingen ontmoet, bijna even zwakkelijk en gebrekkig zijn geworden, als ik zelf ben; dat de tijd ons aan elkander gelijk heeft gemaakt, en dat alle onderscheidingen verdwijnen, als wij onze wankelende schreden grafwaarts richten.

Maar het geheugen werd ons tot een beter gebruik gegeven, en het mijne is geene kwelling, maar een bron van genot. Het herdenken aan hen, die ik jong en vroolijk heb gekend, brengt mij de blijde tooneelen van schuldellooze vroolijkheid voor den geest, die het tegenwoordige oplevert. Van toeschouwer werd ik spoedig medespeler in deze kleine drama's en aan mijne verbeelding toegeevende, verplaats ik mij geheel onder de wezens, welke zij oproept.

Als mijn vuur helder brandt, en deszelfs gloed de wanden en de zoldering van mijne kamer kleurt, als mijne klok dan vroolijker schijnt te tikken, en ik in dat getik en in het knappen van het vuur stemmen meen te hooren, en het licht mij schijnt toe te lachen, komen zich daarbij nog andere stemmen en lachende gezichten voegen. Een geheel jeugdig gezelschap verzamelt zich om mijn haard. Mijn stoel staat niet meer op zijne gewone breede plaats, maar is in een hoek geschoven, om meer ruimte voor den grooten kring te maken.

Ik heb zonen, dochter en kleinkinderen, en het is eene feestelijke gelegenheid, een verjaardag of een kerstfeest, die ons heeft bijeengebracht.

Tegenover mij zit iemand, die met mij oud is geworden. Zij is natuurlijk veranderd, zeer veranderd; maar ik herken het meisje nog, zelfs in dat grijze haar en in dat gerimpelde voorhoofd. Vervolgens een blik werpende op het dartele kind, dat zich half verschuilende, achter haar rok komt uitkijken en op het dametje van twaalf jaren, dat zoo deftig en stemmig naast haar zit, en op een blozend meisje in den vollen bloei der jeugd, dat reeds meer dan eens naar de deur heeft gezien, als die geopend werd, en naast wie de kinderen, onder elkander lachende en fluisterende, een ledigen stoel hebben gelaten, hoewel zij zegt, dat het niet noodig is — dan zie ik haar beeld driemaal vernieuwd, en gevoel ik, hoe lang het duurt voordat een geelaat geheel uit de rei der levenden verdwijnt. Terwijl ik hierover peins, en de reeks van langzame veranderingen, van de kindsheid tot den ouderdom, gadesla, voel ik eene lichte hand op mijn arm, en zie, als ik mijne oogen naar beneden sla, een welbekend gezicht, een gebrekkelijk knaapje, een zachtvaardig en geduldig kind. Hij steunt op eene kleine kruk, klimt met moeite op mijn voetbankje, en fluistert mij in het oor: „Ik behoor eigenlijk niet bij hen, lieve grootvader, al houd ik veel van hen. Ze zijn wel goed voor mij, maar ik ben toch liever bij u.”

„Ik leg mijne hand op zijn hoofd, en buk om hem een kus te geven; maar nu slaat mijne klok, mijn stoel staat op zijne oude plaats, en ik ben weder alleen.

Het zij zoo! Al zit er bij dit vuur niemand dan een zwakkelijk oud man, uit mijn zoldervenster kan ik honderd huizen zien, waarin zulke gezellige bijeenkomsten eene wezenlijkheid zijn. Op mijne wandelingen ga ik dagelijks duizend menschen voorbij, wier zorgen verlicht worden, wier dagelijksche arbeid verzoet, wier leven van dag tot dag veraangenaamd wordt door zulke tusschenpoozen van huiselijk geluk. Hoeveel moeilijke arbeid wordt niet met blijdschap ondernomen, hoeveel wordt er niet met geduld geleden en met grootmoedigheid opgeofferd, omdat men zijn huis en de zijnen lief heeft! Laat ik den Hemel dankbaar zijn, dat ik mijne eenzaamheid kan bevolken met de beelden van zooveel schoons, dat de werkelijkheid om mij heen aanbiedt. Als ik mij daarmee mag bezighouden, ben ik niet meer alleen.

Nooit was ik minder eenzaam — ik schrijf het met een dankbaar hart — dan dezen nacht. Herinneringen uit het verledene en beelden uit het tegenwoordige houden mij gezelschap; de geringste man, aan wien ik ooit eene aalmoes

heb gegeven, komt mij met zijn groet en zegenwensch opbeuren. Wanneer eens mijn laatste uur zal slaan, bid ik, dat het zulk een uur moge wezen, en ik met een hart vol liefde van de wereld moge scheiden!

NASCHRIFT VAN DEN DOOVEN HEER.

Toen onze waarde vriend deze regelen geschreven had, legde hij zijne pen neder, om die niet weder op te vatten. Weinig had ik gedacht, dat ik de mijne zoude moeten gebruiken, om de treurige taak te vervullen, waaraan ik die nu zal toewijden.

Daar hij den volgenden morgen niet op het gewone uur bij ons kwam, klopten wij zacht aan zijne kamer. Dewijl er geen antwoord werd gegeven, openden wij voorzichtig de deur, en zagen hem toen, tot onze verwondering, bij het uitgebrande vuur zitten, met een tafeltje, dat ik, voordat ik des avonds heenging, bij hem zette, op eenigen afstand van hem af, als had hij het weggeschoven, met voornemen om op te staan en zich naar bed te begeven. Zijne kruk en zijn voetbankje waren naar gewoonte voor zijne voeten geplaatst, en hij was gekleed in zijn kamerjapon, die hij had aangetrokken voordat ik hem verliet. Hij zat, in zijne gewone houding, in zijn stoel geleund, met zijn gezicht naar den haard, en scheen in gepeins verzonken; — in het eerst hoopten wij, dat zulks inderdaad het geval mocht zijn.

Toen wij bij hem kwamen, bevonden wij dat hij dood was. Dikwijls had ik hem zien slapen, en zijn slaap was altijd zeer gerust; maar nooit zag ik zijn gelaat zoo kalm en vreedzaam. Het had eene uitdrukking van zachte vriendelijkheid, welke mij bijzonder in het oog was gevallen, toen wij elkander de laatste maal de hand gaven. Niet dat hij ooit een barsch uitzicht had; maar zijn gezicht had, bij zijn eerwaardig grijs hoofd, iets zoo bijzonder opgeruimd en jeugdigs, dat het zelfs in hem iets nieuws was. Het bevreedde mij, toen hij mij den vorigen avond met eene gezochte reden terugriep, om mij nog eens de hand te drukken, en nog eens te zeggen: „God zegene u!”

Een schelkoord hing binnen zijn bereik; maar hij had het niet gevat, of zich, gelijk wij begrepen, bewogen, dan om het tafeltje te verschuiven, hetgeen hij met eene zeer geringe beweging van zijn arm doen kon. Zeker was hij daarop weder in nadenken verzonken, en had de dood hem daaronder verrast.

Hij had mij reeds lang geleden met zijn verlangen bekend gemaakt, dat, indien zoodanige gebeurtenis plaats had, wij ons allen in huis zouden verzamelen; en ik zond derhalve dadelijk

iemand naar de Heeren Pickwick en Miles, die beiden reeds aankwamen voordat de bode terug was.

Het is geenszins mijn oogmerk uit te weiden over de smartelijke aandoeningen, waarvan ik getuige was en die ik zelf ondervond; maar van zijne ondergeschikten moet ik zeggen, dat zijne getrouwe huishoudster het bijna bestierf, dat de arme barbier ontroostbaar was, en dat ik door het eenvoudige, maar echte en diepe gevoel van Weller en zijn zoon nog meer achting voor beiden opvatte.

Onze vriend had dikwijls gezegd, dat wij zijn testament in de kast der klok zouden vinden, in een kistje, waarvan de sleutel in zijn lesse naar lag. Daar hij ons ook had gezegd dat hij wenschte, dat het terstond na zijn dood zou geopend worden, kwamen wij dien avond bijeen, om zijn verlangen te vervullen.

Wij vonden het waar hij ons gezegd had, in een verzegeld papier, en met een niet lang geleden geschreven codicil, waarin Miles en Pickwick tot executeuren werden benoemd, daar zij zeker van zijne nalatenschap niets anders zouden verlangen, dan eene gedachtenis, welke hij hun ook vermaakte.

Nadat hij, in zijn testament, de plek had aangewezen, waar hij wenschte dat zijn stof rusten zou, gaf hij aan, „zijne waarde oude vrienden,” Jack Redburn en mij, zijn huis met het huisraad, zijne boeken, kortom al wat het huis bevatte, en bij dit legaat eene som om het te onderhouden, meer dan voldoende voor menschen van onze levenswijze. Behalve dat, vermaakte hij ons het beheer over eene niet onbeduidende jaarlijksche som, om in aalmoezen te worden uitgedeeld aan armen, die gewoon waren eene vaste gift van hem te ontvangen — zij beslaan eene lange lijst — en zoodanige anderen, als zich van tijd tot tijd mochten aanmelden. En daar de ware Christelijke liefde niet slechts eene menigte van zonden bedekt, maar ook eene menigte bevat, waaronder ook vergevensgezindheid, zachtheid, toegeeflijkheid voor de gebreken van anderen, en oplettendheid op onze eigene onvolmaakheden en de voorrechten, die wij genieten, beval hij ons niet al te nauw te letten op de verschoonbare dwalingen der armen, maar, indien wij bevonden dat zij inderdaad arm waren, hen eerst te helpen en dan, — als eene tweede weldaad — te pogen om hen terecht te brengen.

Aan zijne huishoudster liet hij een jaargeld na, waarvan zij ruim leven kon. Voor den barbier, die hem vele jaren had gediend, had hij op dezelfde wijze gezorgd. En hier moet ik twee aanmerkingen maken: vooreerst, dat ik het zeer waarschijnlijk acht, dat deze twee hun geld bijeen zullen leggen en een paar worden; en ten tweede, dat mijn vriend, naar ik geloof, dit wel voorzien had; want ik heb hem meer

dan eens hooren zeggen, dat hij niet kon instemmen met hen, die een huwelijk op gevorde jaren, tusschen personen van gelijken ouderdom, berispelijk of bespottelijk vonden, daar in vele gevallen zulk eene vereeniging den weg baant tot een wezenlijk gelukkig leven.

De oude Weller wel verre van deze gebeurtenis met jaloezie te gemoet te zien, schijnt integendeel daardoor van eene ernstige bezorgdheid bevrijd te wezen, en als ik mij niet bedrieg, deelt ook zijn zoon in dit gevoel. Wij zijn echter allen van meening, dat het grootste gevaar van den ouden man nog zeer gering was, en hij slechts leed aan eene van die kortstondige vlagen, waaraan menschen van zijn temperament onderhevig zijn, en die met elke herhaling zwakker worden, totdat zij geheel weg blijven. Ik twijfel er niet aan, of hij zal voor het overige van zijn leven een vroolijke oude weduwnaar blijven; want hij heeft mij reeds met een zeer stemmig gezicht gevraagd, of hij geen h a b e e s c o r p u s zou kunnen krijgen, om zijn geheele vermogen onherroepelijk op Tony vast te maken; en hij heeft ook, in mijn bijzijn, zijn zoon met tranen in de oogen bezworen, om hem ingeval hij weder verliefd mocht worden, een dwangbuis zou laten aandoen, tot de bui over is, en de juffer, die het mocht aangaan, duidelijk te zeggen, dat hij geen meester meer is van zijn goed.

Hoewel ik niet twijfel, of Sam zou, ingeval van nood, deze bevelen met alle gewilligheid en bedaardheid ten uitvoer brengen, ben ik niet beducht, dat het ooit zoover komen zal, daar de oude man zeer weltevreden schijnt te zijn met het gezelschap van zijn zoon, zijne lieve schoondochter en zijne kleinkinderen, en plechtig heeft verklaard, dat hij „in allés den ouden wil volgen” waaruit ik opmaak, dat hij voornemens is om zich Pickwick tot voorbeeld te stellen, die zeker wel bij zijn besluit zal volharden om ongetrouwd te blijven.

Ik heb voor een oogenblik mijn onderwerp uit het gezicht verloren, omdat ik weet dat mijn vriend in deze kleinigheden belang stelde, en ik gaarne vertoef bij iets, dat zijne gedachten bezighield, of hem genoeg verschaft. Zijne overige wenschen kunnen in het kort vermeld worden. Hij verlangde, dat wij hem dikwijls tot het onderwerp van gesprek zouden maken, doch tevens, dat wij nooit met treurigheid of zekere schroomvalligheid over hem zouden spreken, maar openhartig en vroolijk, als over iemand, dien wij nog liefhadden en hoopten weder te zien. Hij hoopte, dat het oude huis niet naargeestig zou worden, maar levendig en vroolijk blijven, en dat wij zijn portret, hetwelk in onze eetkamer hangt, niet zouden wegnemen of overdekken, maar het tot ons gezelschap maken, gelijk hij geweest was. Zijne eigene kamer, onze plaats van bijeenkomst, blijft, op zijn uitdrukkelijk verlangen, in haren gewonen toestand:

onze stoelen staan om de tafel, zijn leuningstoel, zijn lessenaar, zijne kruik en zijn voetbankje blijven waar zij altijd waren, en de klok staat nog altijd in den hoek. Op bepaalde tijden gaan wij naar die kamer, om te zien of alles in orde is, en of licht en lucht niet worden buitengesloten; want op dit punt had hij bijzonder aangedrongen. Maar het was een inval van hem geweest, dat het vertrek onbewoond zou blijven, dat het heilig in denzelfden staat zou worden bewaard, en dat men de stem van zijne oude vriendin niet meer hooren zou.

Mijne eigene geschiedenis kan in weinig woorden worden opgesomd, en ik zou die zelfs geheel met stilzwijgen zijn voorbijgegaan, indien mijn vriend er niet eenige melding van had gemaakt. Ik heb geen grooter leed gekend dan het verlies van een kind — eene eenige dochter, die wel nog leeft, maar het vaderlijk huis ontvlood, eenige weken voordat mijn vriend en ik elkander voor de eerste maal ontmoetten. Ik had hiervan nooit gesproken, zelfs niet tegen hem; omdat ik haar nog altijd liefhad, en het niet op mij zelve kon verkrijgen om hem haren misstap te verhalen, voordat ik hem ook haar leedwezen en berouw kon mededeelen. Gelukkig was ik eene poos geleden in staat dit te doen, en het zal, indien het den Hemel behaagt, niet lang duren, voordat zij aan mij wordt wedergegeven, en ik in haar en haren echtgenoot den steun van mijnen ouderdom vind.

Wat mijne pijp betreft — het is eene gedachtenis van vorige tijden, een ding van weinig of geene waarde, maar om harentwil mij dierbaar.

Aldus zijn, sedert den dood van onzen vereerden vriend, Jack Redburn en ik de eenige bewoners van het oude huis geweest. Gedachtig aan zijn verlangen, spreken wij over hem met rondborstige opgeruimdheid, en gedenken hem met genegenheid en achting. Uit zekere wenken, die Jack zich heeft laten ontvallen, dat hij in zijne jeugd aan zijn lot was overgelaten, zou ik bijna gelooven dat sommige voorvallen uit zijn leven zijn afgeschetst in de geschiedenis van Chester en zijn zoon, maar dewijl ik bemerkte dat hij het onderwerp vermeed, heb ik er niet verder over willen spreken.

Mijne taak is volbracht. De kamer, waarin wij zoo menig uur, naar ik hoop niet zonder eenig nut en vermaak, hebben gesleten, is verlaten; ons genoeglijk uur van bijeenkomst slaat niet meer; de haard is koud geworden, en „de Klok van Meester Humphrey” is voor altijd blijven stilstaan.

TWEEDE NASCHRIFT VAN DEN DOOVEN HEER.

Hoewel, gelijk ik zeide, het huis van onzen overledenen vriend, met al wat hetzelfde bevatte, door hem aan Jack Redburn en mij was vermaakt, lieten wij toch een geruimen tijd verloop, voordat wij van ons nieuw verworven eigendom meer gebruik maakten dan wij reeds vroeger hadden gedaan. Wij gevoelden een tegenzin om de kamers en kasten te gaan openen en doorsnuffelen, en de geheimen van den doode na te sporen; eene bezigheid waarin vele andere erfgenamen zooveel vermaak scheppen. Wij lieten gesloten wat gesloten was, en gebruikten slechts die vertrekken en meubelen, welke wij noodig hadden. Misschien zouden wij zelfs nooit de geheele nalatenschap hebben in oogenschouw genomen, indien wij niet verplicht waren geweest een inventaris daarvan op te maken, eene bezigheid waartoe wij schoorvoetend overgingen, maar welke wij, nadat wij er eens aan begonnen waren, met genoegen voortzetterden en voltooide.

Men meene niet, dat wij in donkere hoeken kostbaarheden ontdekten, welke daar langen tijd voor het daglicht verborgen waren geweest. Wij vonden, wel is waar, kostbaarheden; maar het waren zulke, die alleen voor ons eenige waarde hadden: boekwerken waarin de overledene aanmerkingen en gedachten had geschreven, welke onder het lezen bij hem waren opgekomen; bewijzen van deelneming aan eene menigte van menschlievende instellingen; brieven van dankbetuiging voor bewezene weldaden, en menigvuldige andere blijken der edele hoedanigheden van zijn geest en zijn hart.

Eene eigenlijke bibliotheek had hij niet bezeten. Hier en daar verspreid vonden wij echter een aantal boeken, die, bijeenverzameld, eene vrij groote kast zouden hebben gevuld. Wij achtten het ook best die bijeen te brengen en tot gemeenschappelijk gebruik in die kamer te plaatsen, waarin wij doorgaans den avond slijten. Eene uitzondering maakten wij evenwel ten opzichte van een boek, dat wij in het slaapvertrek van onzen vriend in de lade der tafel vonden, en waarvan hij derhalve, naar het

scheen, des morgens vroeg, voordat hij die kamer verliet, zijne lectuur had gemaakt. Dit boek was niet gedrukt, maar geschreven met eene ons onbekende hand; en uit de verschheid van het papier en den inkt bleek, dat het nog niet oud kon zijn. Het kwam ons waarschijnlijk voor, dat dit geschrift het werk was van een of ander jeugdig auteur, die, voordat hij het aan de drukpers overgaf, het gevoelen van onzen vriend daarover had willen vernemen; want ondanks zijne stille en afgetrokken levenswijze, had de goede Meester Humphrey (dien naam zal ik hem maar blijven geven, daar de lezer hem als zoodanig, naar ik hoop, heeft lief gekregen) meer betrekkingen dan men zou vermoed hebben. Wij verwachtten derhalve, dat zich iemand zou aanmelden om dit boek terug te vragen, en verwonderden ons zelfs, dat dit niet reeds was geschied; maar weken en maanden verliepen, zonder dat zich iemand opdeed. De titel kon ons van geen dienst wezen om den schrijver te ontdekken; zij luidde eenvoudig „S c h e t s e n v a n B o z”, en de vreemde klank van dit woord deed ons begrijpen, dat het slechts een aangenomen naam zou wezen. Onze andere vrienden, wien wij het geval mededeelden, waren van hetzelfde gevoelen, de oude Weller alleen uitgezonderd, die zich maar niet verbeeldde kon, waarom iemand bij zulk eene onschuldige zaak zich zelve anders zou noemen dan hij gedoopt was, en op wiens dringend verzoek zijn zoon Sami een geruimen tijd vruchteloos door Londen rondliep, om den Heer Boz op te zoeken.

Wij hadden intusschen het boek doorgelezen, en de inhoud had ons in onze meening aangaande deszelfs afkomst en bestemming versterkt. Het speet mij, dat deze laatste nu niet zou bereikt worden. Eene poos lang stond ik in twijfel wat met het werk te doen; maar ten laatste besloot ik om het zelf te laten drukken, als een vervolg op de geschriften, door mijn vriend aan het publiek medegedeeld, vooral daar het mij voorkwam, dat, hoezeer de vorm verschillen mocht, de geest en strekking dezelfde waren. Mij ten minste herinneren beide aan het gezegde van den Duitschen dichter: „Hoher Sinn liegt oft in kindschem Spiel.”